

Revista ECONOMICA

LIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Universitatea J. J. F. H. B. D. V.
SALA DE LECTURA

NOILE SURSE DE ENERGIE

**modalități de acțiune
pentru atragerea
în circuitul economic**

În prezența secretarului general al partidului,

tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU,

la Brăila a fost marcată printr-o mare adunare populară

SĂRBĂTORIREA „ZILEI RECOLTEI“

Cu prilejul vizitei de lucru a conducătorului partidului și statului nostru în unități agricole și industriale, ca și la adunarea ce a întrunit peste 100 000 de oameni ai muncii de la orașe și sate, populația municipiului și a județului și-a exprimat profunda satisfacție pentru amplul program de dezvoltare și modernizare a agriculturii românești, de îmbunătățire continuă a aprovizionării populației, hotărîrea de a înfăptui neabătut îndemnurile și indicațiile tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU privind creșterea eficienței în întreaga economie, adeziunea sa fermă la politica de pace, de colaborare și independență națională, promovată consecvent de țara noastră.

Imagine din timpul vizitării expoziției realizărilor agriculturii județului Brăila

La marea adunare populară din municipiul Brăila

La marea adunare populară care a avut loc la Satu Mare cu prilejul vizitei de lucru a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU

Zecile de mii de participanţi şi-au reafirmat adeziunea unanimă la politica internă şi externă a partidului, la noua iniţiativă de pace a preşedintelui României socialiste, hotărîrea fermă de a lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru pace

NOUA ŞI IMPORTANTA INIȚIATIVĂ DE PACE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, A ROMÂNIEI SOCIALISTE, expresie a unei politici consecvente pătrunse de înalta grijă şi răspundere pentru destinele civilizaţiei umane

„Acum — pină nu este prea tirziu — popoarele Europei, popoarele întregii lumi trebuie să se unească, să spună un NU hotărît războiului, armamentului nuclear, să ceară încetarea cursei înarmărilor, să impună o politică de dezarmare, care să fină seama de independenţa şi dreptul la viaţă liberă al fiecărei naţiuni !”

NICOLAE CEAUŞESCU

APELUL PENTRU DEZARMARE ŞI PACE al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România”, lansat zilele acestea, ca şi profunda analiză a vieţii internaţionale actuale, animată de o grijă deosebită pentru destinele omenirii, cuprinsă în cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la 1 noiembrie în faţa participanţilor la marea adunare populară din municipiul Brăila, cu prilejul „Zilei recoltei” au — pentru poporul român, ca şi pentru celelalte popoare iubitoare de pace de pe întreaga planetă — semnificaţia tonifiantă a unui nou şi important demers politico-diplomatic al României socialiste, personal al conducătorului partidului şi statului nostru, în favoarea celor mai de pret idealuri ale naţiunii noastre, ale lumii în care trăim : pacea, dezarmarea, independenţa naţională, progresul economic şi social.

Documentele insumează în chip strălucit trăsăturile definitorii ale ansamblului politicii externe româneşti, care beneficiază de concepţia teoretică clarvăzătoare şi a aportul practic determinant al tovarăşului Nicolae Ceauşescu : realismul şi internaţionalismul, caracterul eminent constructive, umanismul, responsabilitatea înaltă faţă de destinele poporului român, faţă de soarta înţelegerii, păcii şi cooperării internaţionale. Concomitent, sîntem în prezenţa unei noi şi puternice manifestări a spiritului de iniţiativă, a caracterului activ şi militant al politicii noastre externe care, imbinată în mod organic, armonios, cu politica internă a partidului şi statului nostru, de construc-

ţie paşnică, de făurire a unei vieţi noi, mai bune şi tot mai prospere, pentru poporul român, înţelege în permanentă ca, pornind de la interesele supreme ale naţiunii noastre, de la datele reale ale vieţii internaţionale să proiecteze în lume principii, obiective şi propuneri concrete, menite să asigure depăşirea actualei perioade dificile, complexe, din viaţa mondială. eliminarea pericolelor apărute în raporturile interstatale, soluţionarea pe cale paşnică, politică, a problemelor grave ce confruntă omenirea, triumful raţiunii, al politicii de destindere, dezarmare, independenţă naţională şi pace.

În întreaga perioadă postbelică România a făcut, nu o dată, dovada unor valoroase iniţiative internaţionale în problemele cardinale ale contemporaneităţii, la care a subscris plener întregul nostru popor şi care s-au bucurat de o largă adeziune şi apreciere pe plan mondial. În ultimii 16 ani, de cînd la cirna destinelor patriei se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu în condiţiile dinamizării generale pe care o cunoaştem ansamblul vieţii politice şi sociale din ţara noastră, întreaga politică internă şi externă a partidului şi statului nostru, România a avansat — practic — idei, propuneri şi iniţiative în legătură cu principalele probleme ce preocupă comunitatea internaţională, cum sînt afirmarea şi generalizarea respectului faţă de principiile dreptului internaţional, democratizarea raporturilor interstatale, asigurarea unei largi cooperări în Balcani, în Europa şi în întreaga lume, oprirea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, în primul rînd

a dezarmării nucleare, edificarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa, soluționarea prin mijloace pașnice a stărilor de încordare și conflict, a tuturor diferendelor dintre state, lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice, creșterea rolului O.N.U., instaurarea noii ordini politice și economice mondiale, promovarea destinderii și salvării păcii, a libertății și independenței tuturor popoarelor.

În etapa actuală, potrivit analizei lucide, științifice a vieții internaționale, făcută de conducerea partidului și statului nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, și confirmată de realitățile internaționale de aprecierile realiste ale altor personalități politice și conducători de stat, ale unor specialiști de prestigiu în problemele mondiale, raporturile interstatale, climatul mondial în ansamblul său, se caracterizează printr-o complexitate fără precedent, prin acțiunea — alături de tendințele pozitive — a unor fenomene negative, între care manifestările vechii politici de forță, lupta pentru reimpărțirea lumii în zone și sfere de influență, adâncirea decalajelor și agravarea stării de subdezvoltare, multiplicarea conflictelor așa-numite „locale”, intensificarea periculoasă a cursei înarmărilor, cronicizarea unor fenomene de criză — economică, a materiilor prime, energiei și monetar-financiară etc.

Pe acest fundal se adâncesc contradicțiile dintre principalele state și grupări de state, are loc o confruntare de idei și concepții, apar tot felul de idei și teorii care încearcă să promoveze orientări străine de interesele reale, de cooperare și pace ale popoarelor, cum sînt cele privind „necesitatea cursei înarmărilor și a efortului militar supradimensionat”, „posibilitatea” unor „conflicte nucleare limitate” în diferite zone ale planetei inclusiv în Europa, „dreptul” la intervenții militare în diverse „zone strategice vitale” ale globului, „nevoia” extinderii componentei și ariei geografice a blocurilor politico-militare și altele.

Toate acestea sporesc, în mod inevitabil, pericolele din viața internațională, alimentează încordarea și neîncrederea, periclitează grav pacea și independența națională, fac să crească pericolul de război și, în consecință, provoacă neliniștea și îngrijorarea popoarelor.

În aceste condiții internaționale este lansată noua inițiativă de pace a României, Apelul pentru dezarmare și pace al F.D.U.S., care răspunde unor necesități stringente, de maximă actualitate, ale întregii omeniri. Alternativei deteriorării în continuare a situației internaționale, cursei aberante a înarmărilor, multiplicării permanente a factorilor de periclitare a păcii, România îi opune un îndemn rațional și un program realist de acțiune cu obiective concrete, pentru îndepărtarea de pe cerul planetei a norilor întunecați și asigurarea unei evoluții pașnice a cursului vieții mondiale, în conformitate cu interesele supreme ale tuturor națiunilor.

Mobilurile nobile ale acestui demers al politicii externe românești au fost sintetizate cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită recent la marea adunare populară de la Brăila.

„Apelul Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste — arăta conducătorul partidului și statului nostru — dorește să sublinieze preocuparea organizațiilor din Frontul Democrației și Unității Socialiste, ca și preocuparea poporului nostru, azeziunea sa fermă la politica de pace, de colaborare și independență națională, dorește să afirme cu putere în fața întregii lumi că poporul român, constructor al societății socialiste multilaterale dezvoltate, este hotărît ca, împreună cu toate popoarele lumii, să lupte pentru dezarmare, pentru pace, pentru a asigura dreptul fundamental al omului, al națiunilor — dreptul la viață, la libertate, dreptul de a trăi liber”.

În Apelul pentru dezarmare și pace — nouă și valoroasă inițiativă a președintelui Nicolae Ceaușescu — este afirmată hotărîrea poporului nostru, strins unit, sub conducerea partidului, a secretarului său general, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, de a desfășura, în perioada imediat următoare, vaste acțiuni politice de masă în țara noastră, „menite să permită manifestarea puternică a voinței de pace a poporului român, a hotărîrii întregii națiuni socialiste de a acționa neabătut împotriva intensificării cursei înarmării, pentru dezarmare generală, și în primul rînd dezarmare nucleară, pentru securitate, colaborare și pace în întreaga lume”. În acest sens, oamenilor muncii din întreaga țară, indiferent de profesie, vîrstă, naționalitate, li se adresează chemarea de a organiza largi manifestări publice, adunări generale, demonstrații, marșuri ale păcii și alte acțiuni de masă. Apelul cere în același timp să se intensifice eforturile și contribuția tuturor statelor și popoarelor pentru împiedicarea escaladării în continuare a cursei înarmărilor și a sporirii arsenalelor militare, pentru urgentarea adopțării unor măsuri practice în domeniul dezarmării, și în primul rînd al dezarmării nucleare, pentru preîntîmpinarea declanșării unui război mondial pustiitor.

Pe de o parte, aceste acțiuni de masă se vor constitui ca o nouă și concludentă expresie a voinței seculare de pace a poporului nostru, constructor conștient al unei vieți noi, libere și independente, a atașamentului său neclintit la politica de

pace și largă cooperare internațională promovată consecvent de partidul și statul nostru. Pe de altă parte, sîntem în prezența unei noi și concludente dovezi a democratismului etapei în care a intrat societatea noastră, în care partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, atribuie o importanță de prim ordin rolului poporului în elaborarea și punerea în aplicare a întregii politici interne și externe a României.

Apelul exprimă profunda simpatie și deplină aprobare ale poporului nostru față de marile mișcări de masă, din ultima perioadă, în numeroase țări occidentale, consacrate stopării cursei iraționale, periculoase și împovărătoare a înarmărilor, opririi amplasării de noi arme nucleare în Europa, împiedicării producerii și instalării pe continentul european a bombei cu neutroni, promovării unei politici de destindere, dezarmare și pace.

Unindu-și glasul și exprimîndu-și solidaritatea cu celelalte forțe progresiste, democratice, cu toate popoarele care luptă contra înarmărilor, contra politicii de forță și contra războiului, poporul român cheamă — prin Apelul F.D.U.S. — toate popoarele lumii „să se manifeste cu cea mai mare energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerea statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta și viitorul popoarelor, a păcii mondiale”.

Obiectivele concrete ale acțiunii unite a popoarelor, a forțelor înaintate ale contemporaneității în favoarea destinderii, dezarmării, colaborării, păcii și securității sînt definite cu precizie în Apelul F.D.U.S., și anume: asigurarea unui climat mondial în care popoarele să se poată dezvolta independent, la adăpost de orice ingerințe sau agresiuni; oprirea politicii de înarmare; împiedicarea amplasării de noi rachete nucleare în Europa și inițierea neîntîrziată de tratative pentru dezagajare militară și dezarmare pe continent; eliminarea bombei cu neutroni și scoaterea în afara legii a tuturor armelor de nimicire în masă; prevenirea unei conflagrații nucleare în Europa și convenirea, la reuniunea de la Madrid, a convocării unei conferințe consacrată încrederii și dezarmării în Europa; asigurarea unui echilibru militar realizat nu pe seama escaladării înarmărilor, ci pe baza reducerii armamentelor, a dezarmării; înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului curent și reducerea treptată a bugetelor militare, cu cel puțin 10 la sută pînă în 1985; încetarea demonstrațiilor de forță, a manevrelor militare la granițele altor state, a manevrelor de mare anvergură, a oricăror acțiuni ce pot genera tensiune și neîncredere; folosirea cuceririlor științifice exclusiv în slujba păcii și progresului; curmarea politicii bazate pe înarmări, forță și amenințare cu forța și rezolvarea tuturor problemelor exclusiv pe cale pașnică; conversiunea bugetelor militare în scopuri pașnice, pentru dezvoltarea economică și socială a fiecărei țări, pentru sprijinirea popoarelor din țările subdezvoltate în eforturile lor de progres, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune; creșterea rolului O.N.U. în eforturile pentru pace, dezarmare și colaborare internațională; asigurarea înfăptuirii dreptului fundamental al tuturor popoarelor la viață, pace și libertate, printr-o largă mișcare unită a tuturor forțelor iubitoare de pace, împiedicarea izbucnirii unui nou război, instaurarea unui climat de liniște și securitate pe planeta noastră.

Apelul F.D.U.S. cristalizează, în cuvînte puține, dar cu o mare încărcătură mobilizatoare, concepția realistă, științifică, atotcuprinzătoare a partidului și statului nostru, personal a președintelui României, în legătură cu căile și modalitățile practice de materializare a idealului și bunului celui mai scump al popoarelor — pacea. Definind componentele politice, juridice, militare și de altă natură ale unei păci trainice pe planeta noastră, Apelul include între acestea, pe un loc important, latura economică a păcii și anume: promovarea unei largi și neîngrădite colaborări între state în interesul reciproc, lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice din lumea în care trăim — decalaje ce aduc nu numai un întreg cortegiu de suferințe pentru popoarele din țările sărace ci reprezintă, concomitent, o gravă sursă de instabilitate, de încordare în raporturile interstatale, un pericol major pentru pacea generală. Se reafirmă relația organică dintre dezarmare și dezvoltare, devenită o axiomă a vremurilor noastre, adresîndu-se apelul ca „politica de dezarmare să contribuie la lichidarea decalajelor dintre state, la instaurarea noii ordini economice — condiție esențială a păcii și progresului, a stabilității politice și economice mondiale”.

O idee centrală a Apelului este reafirmarea încrederii României, a poporului nostru, în capacitatea pleneră pe care o au popoarele, masele populare, de a determina cursul evenimentelor, de a apăra pacea, de a impune oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării, de a preîntîmpina un nou război mondial. Unindu-și forțele sale cu cele ale celorlalte popoare ale lumii, poporul român scrutează cu încredere și cutezanță viitorul, convins de puterea oamenilor de bună credință din întreaga lume, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor făuritorilor de bunuri materiale și spirituale, a vîrstnicilor și tinerilor, de a asigura triumful rațiunii, al păcii pe pămînt.

Nicolae CHILIE

UN AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE PENTRU TOȚI LUCRĂTORII OGOARELOR, PENTRU ÎNTREGUL POPOR

ÎN ACEST AN, primul dintr-un cincinal a cărui desfășurare urmează să marcheze progrese calitative de fond în dezvoltarea economico-socială a României, tradiționala sărbătoare „Ziua recoltei” — de la sfârșitul săptămânii trecute, a căpătat semnificații aparte. Ele s-au constituit sub semnul importanței deosebite care se acordă înlăptuirii unei noi revoluții agrare, creșterii puternice a agriculturii — prioritate esențială a acestei perioade, proces cu valențe fundamentale atît în planul dezvoltării economiei cit și în cel al asigurării creșterii continue a bunăstării populației. Deopotrivă, și pornind tocmai de la aprecierea rolului de mare importanță al agriculturii în cadrul economiei, aceste semnificații s-au constituit sub semnul cuvîntării rostite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marea adunare populară din Municipiul Brăila. Prin bogăția de idei exprimată, prin analiza întreprinsă asupra problemelor actuale ale agriculturii și economiei noastre, prin măsurile indicate, această cuvîntare reprezintă pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru întregul nostru popor, un amplu complex și detaliat program de acțiune: un program de acțiune imediată și de perspectivă, asigurînd mobilizarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii de la sate, de la orașe în scopul înlăptuirii în cele mai bune condițiuni a obiectivelor și sarcinilor trasate de cel de al XII-lea Congres al partidului, privind dezvoltarea calitativă a economiei, creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Ce comandamente esențiale evidențiază programul de lucru formulat de secretarul general al partidului? Așa cum se desprinde din cuvîntare, deși în acest an nu am avut o situație climatică dintre cele mai bune, recolta pe care am obținut-o la nivelul întregii țări, este satisfăcătoare — la cereale realizîndu-se o recoltă de peste 20 milioane tone, la mai multe culturi, inclusiv în legumicultură și la sfecla de zahăr consemnîndu-se recolte superioare față de anul trecut, iar la struguri cea mai mare recoltă pe care am obținut-o pînă în prezent. Sînt fapte care, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrează nu numai succese importante, ci mai ales demonstrează convingător marile posibilități ale agriculturii noastre, de stat cooperatiste sau din zonele necooperativizate. Agricultură noastră poate să obțină, an de an — ca rod al unor eforturi și preocupări tot mai intense întreprinse la nivelul unităților și organelor cu sarcini și răspunderi în ce privește planificarea și desfășurarea activității agricole — recolte tot mai bogate, producții în creștere în toate sectoarele.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în evidență efecte deosebite ale extinderii, ale generalizării la nivelul județelor, al întregii agriculturii, a experienței pozitive, de muncă, de conducere și organizare. În acest sens, pornind de la sarcinile de mare însemnătate care se află în acest an, în cel următor, pe întregul cincinal, în fața agriculturii românești, în cuvîntarea secretarului general al partidului sînt analizate distinct, și în întreaga lor complexitate, căi, mijloace și posibilități de creștere a producției agricole la nivelul obiectivelor propuse. Rele-

vîndu-se corelații, detalii și calcule semnificative se demonstrează convingător că agricultura românească posedă resursele necesare, însemnate rezerve pentru a avea o contribuție mai mare la dezvoltarea generală a țării, asigurînd o hrană mai bună, de mai bună calitate populației, materii prime pentru industrie, alte disponibilități. În prim plan este subliniată importanța utilizării integrale, superioare a pămîntului, componentă de preț a avuției naționale, bun al întregii națiuni, nu întotdeauna folosit corespunzător. „Este necesar să înțelegem bine că trebuie să acționăm cu toată hotărîrea pentru ca orice metru de pămînt — sau, cum se spunea pe timpuri la țară, orice palmă de pămînt — să fie muncită și să producă... Nu putem admite ca pămîntul... să nu fie lucrat și să nu dea maximum de recoltă” arăta secretarul general al partidului.

Trebuie create toate condițiile necesare pentru ca pămîntul să rodească din plin. Urmare a unor mari eforturi desfășurate de stat, agricultura românească posedă o bază materială puternică: un tractor revine la circa 65 de ha, disponibilul de semănători, combine, de alte mașini și utilaje agricole necesare pregătirii și strîngerii recoltei fiind și el corespunzător, ceea ce indică un grad înalt de mecanizare a activităților, care va spori pe parcursul acestui cincinal. Întîlnirea de zilele trecute a secretarului general al partidului cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini, cu lucrători ai ogoarelor, pentru a examina noul tip de combină universală autopropulsată evidențiază elocvent preocupările în această direcție, pentru conceperea și realizarea unor mașini agricole multifuncționale complexe de mare randament, cerute de înlăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare în țara noastră.

Cantitatea de îngrășăminte livrată de industrie agriculturii este, de asemenea, ridicată, urmînd să crească, oferînd noi și însemnate premise de obținere a unor recolte mari. Pornind tocmai de la asemenea condiții, în cuvîntare este expres subliniată cerința hotărîtoare de a se înțelege — și de a se acționa cit mai rapid în consecință — că asemenea mijloace trebuie folosite, că întreaga muncă din agricultură trebuie desfășurată lichidîndu-se nepăsarea și neglijența, asigurîndu-se o organizare superioară a activităților din această ramură de bază a economiei, din unitățile care o sîrvesc pe o cale sau alta. În lumina acestor aprecieri ale secretarului general al partidului, factorul de bună organizare a muncii și activității, responsabilitatea față de propria muncă, atragerea tuturor disponibilităților și rezervelor în acest sens capătă valențe, sensuri majore, înscriindu-se drept componente fundamentale ale progresului general al agriculturii, al țării.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat direcțiile de acțiune în acest sens. O disciplină, o organizare superioară a muncii din agricultură trebuie să se materializeze în respectarea perioadei optime de însămîntări, în executarea în mod corespunzător a lucrărilor de arătură, de semănat, de întreținere, de recoltă — sector unde, de altfel, se vădesc încă pierderi dintre cele mai însemnate. O asemenea disciplină, și organizare trebuie să se concretizeze într-o responsabilitate sporită a cooperatorilor, a lucrătorilor și muncitorilor din toate unitățile agricole față de

propria activitate, față de felul în care este concepută, condusă și desfășurată munca, înlăturându-se orice fel de risipă, sancționându-se cu hotărâre vinovații.

O organizare mai bună a activității, o disciplină a muncii mai fermă trebuie să asigure ca îngrășămintele naturale — adeseori neutilizate și depozitate necorespunzător, constituind surse de infecții — să ajungă mai repede pe ogoare, realizându-se astfel menirea lor tradițională, de fertilizare a pământului, de creștere a producției agricole. Disciplina, organizarea, responsabilitatea sporită la nivelul Ministerului Agriculturii, Academiei Agricole, unităților specializate pentru producția de sămânță, trebuie să determine ca întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole, întreaga țărănie să fie înzestrate numai cu semințe de cea mai bună calitate, cu soiuri care și-au demonstrat capacitatea de a da producții mari. **„Numai așa se poate spune că cercetarea agricolă este legată de producție, că ea răspunde cerințelor economiei naționale“** — arăta secretarul general al partidului, reafirmând astfel sarcina fundamentală a acestei activități.

O muncă superior concepută și desfășurată la toate resursele în mod corespunzător — de la Ministerul Agriculturii și pînă la organele județene și unitățile de producție —, trebuie să determine realizarea în cele mai bune condiții a programului de îmbunătățiri funciare, de desecări, a programului de irigații; trebuie să permită utilizarea mai bună, concretizată în obținerea unor recolte superioare, a suprafețelor irigate — în condițiile unor eforturi însemnate aceste suprafețe urmînd să ajungă în acest cincinal la 3 milioane ha. Trebuie să se asigure integrarea în circuitul agricol — într-o măsură cu mult mai mare decît pînă în prezent — a pășunilor și finetelor naturale: privity pînă acum de către Ministerul Agriculturii și alte organe agricole, de către consiliile populare mai mult ca „ale nimănui“ și nefolosite corespunzător, această bogăție a țării, întinsă pe o suprafață de 4,5 milioane ha, gospodărită mai bine, cultivată și îngrijită, ar putea asigura o bază furajeră de peste 5 ori mai mare, care ar depăși chiar necesitățile unei bune hrăniri a animalelor. În lumina tuturor acestor cerințe, secretarul general al partidului pune odată mai mult accentul pe imperativul folosirii mai bune a pământului țării, la sate ca și la orașe, rezervă de sporire a rezultatelor care poate fi atrasă fără dificultăți în circuitul agricol, permițînd realizarea și punerea în valoare a unor producții agricole considerabile și dintre cele mai necesare.

Un loc aparte în cuvîntare a fost acordat problemelor privind îmbunătățirea situației în zootehnie, sector de cea mai mare însemnătate al agriculturii, asigurînd produse de primă necesitate — carnea, ouăle, laptele pentru populație, materii prime de bază pentru industria alimentară, ușoară etc. Și în acest domeniu, ca de altfel în întreaga agricultură, este necesar să se răspundă cu prioritate exigențelor de creștere calitativă a activității: asigurarea în cele mai bune condiții a bazei furajere pentru animale; asigurarea unor tehnologii moderne, luarea unor măsuri hotărîte pentru o furajare rațională a animalelor — cit mai eficientă și în condițiile consumurilor medii existente pe plan mondial; modernizarea unor adăposturi animale, îngrijirea corespunzătoare a animalelor. Au fost astfel desemnate direcții și acțiuni precise, apte să permită — îndeosebi printr-o mai bună mobilizare a forțelor și desfășurare a muncii — obținerea unor producții superioare de la efectivele de animale existente, cu producții ce se situează adeseori sub posibilități.

În cadrul preocupărilor urmărind îmbunătățirea activității, creșterea producției agricole vegetale și animale, un loc aparte îl dobîndesc măsurile privind accentuarea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale — cu un pronunțat caracter stimulatînd în ce privește sporirea rezultatelor în fiecare unitate, pentru a asigura ordine și disciplină la toate nivelurile de conducere și desfășurare a activității agricole, creșterea răspunderii fiecărui județ, a fiecărui oraș, a fiecărei comune pentru buna gospodărire a mijloacelor, amplificarea rezultatelor, pentru buna gospodărire a produselor alimentare în general. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, alături de celelalte acțiuni ce

au drept scop sporirea producției agricole, prin aceste prevederi se are în vedere crearea unor noi și însemnate premise ale îmbunătățirii consumului alimentar al populației, expresie directă a grijii partidului pentru bunăstarea poporului, pentru a asigura și spori vigoarea și sănătatea, puterea de creație a întregii noastre națiuni; utilizată corespunzător, în condițiile consumurilor raționale stabilite, ale unor prețuri stabile și schimburi echitabile între sat și oraș — bază a însăși alianței clasei muncitoare cu țărănia — producția agricolă existentă asigură o bună aprovizionare a tuturor oamenilor muncii, din toate județele țării, stimulîndu-se, totodată, amplificarea sustinută a recoltelor și produțiilor agricole, și ca atare creîndu-se noi elemente ale îmbunătățirii pe mai departe a consumului.

În acest sens sînt chemate să acționeze și restructurările prevăzute în destinația producției cerealiere. După cum arăta secretarul general al partidului, prin utilizarea unei părți mari din cerealele existente, în sectorul animalier, și amplificarea astfel a posibilităților de asigurare a creșterii consumului de proteine din carne al populației, se urmărește o apropiere a consumului alimentar al populației din țara noastră — cu deosebire în structura sa — la tendințele mondiale, moderne, relevînd o pondere mai mare în consumul alimentar general a produselor cu valoare nutritivă ridicată. **„Dorim să realizăm un program științific de alimentație, care, desigur, va fi aplicat de fiecare cetățean; va trebui să facem ca și în această privință fiecare cetățean... să fie conștient de ceea ce este în folosul lui, de ceea ce trebuie să facem pentru a avea un popor sănătos, atît din punct de vedere fizic dar și cu un înalt nivel de înțelegere, de inteligență. Poporul nostru este recunoscut ca un popor inteligent, creator — și trebuie să păstrăm această inteligență și s-o dezvoltăm“** — astfel definea tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la măsurile amintite, obiective de majoră însemnătate ale partidului nostru în domeniul consumului alimentar al populației.

Pornind de la caracterul complex și interdependent al economiei noastre, de la cerințele dezvoltării multilaterale, moderne, eficiente a acesteia, în cuvîntare sînt desemnate obiective de seamă ale realizării unei activități superioare, calitative în industrie, sector cu o importanță deosebită în dezvoltarea generală a patriei. Exigențele noii calități în producția industrială impun cu deosebire mai buna folosire a capacităților — tinînd seama că numai pe baza capacităților de producție existente, dar în condițiile valorificării rezervei de mai bună utilizare a acestora, se poate obține, în acest cincinal, o creștere a producției industriale cu 40—50%. Se impun, de asemenea, măsuri mai hotărîte pentru reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor de producție în general — avîndu-se în vedere marile disponibilități pe care le avem și în acest domeniu. Sînt necesare, de asemenea, acțiuni ferme pentru îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al produselor românești, pentru realizarea unui export în condiții de eficiență sporită. Participarea exigentă și responsabilă a fiecărui om al muncii pentru aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar în activitatea industrială trebuie să constituie o preocupare continuă.

Analizînd problemele dezvoltării economico-sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu are permanent în vedere o premisă vitală a progresului și propășirii oricărei țări și anume asigurarea păcii în lume. Prin glasul cel mai autorizat al președintelui României, eminentă personalitate a lumii contemporane, și avîndu-se în vedere situația internațională deosebită, imensele primejdii ale armelor care amenință însăși existența omenirii, poporul român își reafirmă vocația sa pașnică, dorința sa dintotdeauna de pace pe pămînt, de liniște și dreptate între oameni, între țări, dorința sa de colaborare cu toate statele, adeziunea fermă la politica de pace și independență națională. El își reafirmă hotărîrea de a lupta, împreună cu toate popoarele lumii, pentru dezarmare, pentru pace, pentru a asigura, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„dreptul fundamental al omului, al națiunilor — dreptul la viață, la libertate, dreptul de a trăi liber“**.

Dan POPESCU

Autoaprovizionarea teritorială

Asigurarea cu cartofi și legume a populației din județul Galați

FOLOSIREA DEPLINĂ ȘI CU ÎNALT RANDAMENT A TUTUROR SUPRAFETELOR DISPONIBILE (II)

IN PRIMA PARTE a articolului, publicat în numărul trecut al revistei, autorul a analizat rezultatele, necesitățile și posibilitățile județului Galați în ce privește acoperirea prin autoaprovizionare a cerințelor populației privind un produs agroalimentar de bază — cartoful.

Studiul continuă în cele de mai jos, cu analiza producției legumicole a județului.

Legumicultura — o activitate răspândită în fiecare localitate

LEGUMELE au un rol deosebit în asigurarea unei alimentații raționale a populației. De aceea, producția de legume a devenit o parte componentă deosebit de însemnată în dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii. În alimentația omului, legumele contribuie la buna funcționare a organismului, la asimilarea superioară a multor elemente nutritive, la utilizarea mai deplină a albuminei. Se apreciază că într-o alimentație echilibrată, sănătoasă, necesarul mediu de legume pentru o persoană, în decursul unui an, este de 150—160 kg, din care: 30—32 kg de varză, 20—22 kg de tomate, 18—20 kg de rădăcinoase, 9—10 kg de ceapă, 50—60 kg de alte leguminoase.

În țara noastră, consumul de legume și produse din legume a evoluat de la 65,6 kg pe locuitor în 1950, la 140 kg în anul trecut, iar măsurile luate pentru sporirea producției legumicole și tendințele de echilibrare a rației alimentare vor face ca spre sfârșitul actualului cincinal, el să atingă nivelul superior al necesarului menționat, de 160 kg/locuitor.

Legumicultura este, totodată, o importantă furnizoare de materie primă pentru industria prelucrătoare și aduce un aport valutar însemnat.

Cunoscându-se calitatea ridicată a legumelor în stare proaspătă, precum și perisabilitatea acestora, în agricultura noastră a fost consecvent aplicată orientarea spre asigurarea populației cu legume proaspete pe o perioadă de timp cât mai mare în decursul anului, s-au introdus și se dezvoltă tehnici superioare de producție, păstrare și conservare. Au crescut suprafețele de sere și solarii și producțiile obținute, s-au eșalonat stadiile de vegetație a unor legume (cum sînt tomatele, castraveții, vinetele ș.a.), au fost dezvoltate și modernizate capacitățile de păstrare și conservare, inclusiv prin tehnica frigului.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna februarie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul

Nicolae Ceaușescu sublinia: „Începînd din martie și pînă în noiembrie să se asigure un consum corespunzător al populației cu legume în stare naturală; conservele să fie realizate numai pentru perioada de iarnă. Din consumul de

3,2% din totalul terenurilor cultivate, iar producția a cunoscut o dezvoltare intensivă și s-a diversificat sortimental, potrivit necesităților mereu crescînde ale populației și altor cerințe ale economiei naționale (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Suprafețele cultivate cu legume și producțiile realizate în perioada 1970—1980

	1970	1971—1975	1976—1980
		(medie anuală)	(medie anuală)
Suprafața cultivată (ha)	224585	227126	263143
Producția medie (kg ha)	7366	9771	11904
Producția totală (tone)	1999667	2675284	3523212

bază de 160 kg, cit revine pe un locuitor, cel puțin 110 kg să se dea populației în stare proaspătă.”

Producția de legume prezintă o însemnătate economică deosebită și prin aceea că este una dintre cele mai intensive ramuri ale agriculturii. Dacă un hectar cultivat cu legume necesită cheltuieli de producție de 10—12 ori mai mari decît un hectar de grâu, în schimb valoarea producției obținute este de 10—20 ori superioară celei realizate de pe un hectar de cereale. Pe de altă parte, necesarul de forță de muncă la hectarul cultivat — ca volum absolut și ca frecvență a lucrărilor — este mult mai mare la legume în comparație cu cerealele sau alte culturi (la un hectar de grâu se consumă 3—5 zile-om și 15—20 zile-om la porumb, dar: peste 400 zile-om la tomate, 270 zile-om la ardei, 360 zile-om la ceapă și 4 000—5 500 zile-om la un hectar de legume în sere), fapt ce determină o permanentizare a lucrătorilor agricoli, contribuind, în același timp, la atenuarea caracterului sezonier al producției.

Totodată, producția de legume poate asigura venituri în tot timpul anului, ceea ce dă unităților agricole cooperatiste posibilitatea să acorde membrilor cooperatori avansuri bănești, cointeresindu-i astfel în mai mare măsură în rezultatul muncii lor.

Condițiile pedoclimatice ale țării noastre sînt favorabile practicării legumiculturii. În perioade mai îndepărtate această indeletnicire era concentrată cu prioritate în apropierea orașelor și centrelor dens populate sau în anumite bazine legumicole. Suprafața ocupată avea o pondere restrînsă (circa 1% din suprafața arabilă), iar producția pe locuitor era relativ mică (aproximativ 50 kg), reprezentînd 1/3 din necesarul fiziologic normal. Totodată, structura sortimentală a acesteia era puțin variată, predominînd net ceapa (25—26%) și varza (30—35%).

Cu deosebire în ultimul deceniu, suprafețele cultivate cu legume au crescut continuu, ajungînd în prezent la

România deține, în ce privește suprafața culturilor și producția de legume, un loc important pe plan mondial. De pildă, la tomate țara noastră concentrează 4% din suprafața mondială (locul 6), iar la varză 8% din suprafața cultivată pe continent (locul 4).

În cadrul procesului de dezvoltare a producției de legume s-au produs modificări importante în structura suprafețelor cultivate; ponderea cea mai mare în producție o deține în prezent cultura de tomate (34,9%), urmată de cea de varză (22,9%) și ceapă (10,2%). Un accent deosebit se pune pe asigurarea necesarului de legume de vară și toamnă și pe cultivarea legumelor timpurii, cu precădere în județele din sudul și vestul țării, care au și condițiile cele mai favorabile.

Ținînd seama de valoarea deosebită pe care legumele o au în alimentația populației, precum și de faptul că producția și structura acesteia sînt încă sub nivelul cerințelor și posibilităților*, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., alte documente de partid și de stat din ultima perioadă prevăd creșteri însemnate ale producției de legume, atît pe seama sporirii producției medii la hectar, cît și prin extinderea suprafețelor cultivate.

Există suficiente exemple care conduc la concluzia că se pot obține producții de legume mult mai mari. Pentru aceasta sînt necesare mai multă preocupare din partea lucrătorilor, creșterea gradului de mecanizare, a suprafețelor irigate, administrarea unor doze optime de îngrășăminte, extinderea suprafețelor de sere și solarii.

* La tomate, în România se realizează 16—18 tone la hectar, față de 33 de tone în Ungaria, 24—30 de tone în Franța, 25—30 de tone în Italia; la ceapă — în România 7—10 tone la hectar, în Ungaria și Polonia 13—15 tone, în Franța și Italia 18—20 de tone. Și la varză, producția medie la hectar este, la noi, la un nivel scăzut în comparație cu alte țări din grupa principalelor producătoare de legume.

Județul Galați este situat într-o zonă deosebit de favorabilă cultivării legumelor. Zonarea producției pe teritoriul său a ținut seama, pe de o parte, de condițiile de climă și sol, de factorii social-economici, de potențialul mecanic și al forței de muncă, iar pe de altă parte — de cerințele de consum ale populației urbane și rurale și de necesarul industriei de conserve. Pentru legumele cu perisabilitate ridicată (tomate, verdețuri ș.a.) s-au delimitat zone de producție apropiate de centrele de consum, de căile de comunicații și unde forța de muncă este asigurată pe plan local.

Ca urmare a măsurilor luate, suprafețele cultivate cu legume au sporit continuu, iar producțiile medii și totală au avut, de asemenea, o evoluție ascendentă, cu variații de la un an la altul, cauzate, de obicei, de condițiile climatice (tabelul nr. 6).

specializare și concentrare pe microzone și pe unități. În județ, în ultimul deceniu, au luat ființă ori s-au dezvoltat unități legumicole de stat specializate, cum sînt întreprinderea de sere, întreprinderea de prelucrare și industrializare a legumelor și fructelor Tecuci, întreprinderea județeană pentru legume și fructe. Creșterea suprafețelor și a producției acestor unități explică diminuarea ponderii întreprinderilor agricole de stat.

Gospodăriile populației, în special cele din zona periurbană a orașelor Galați și Tecuci, și-au sporit continuu suprafețele și producțiile.

O caracteristică esențială a legumiculturii județului, apărută și dezvoltată în ultimul deceniu, este creșterea suprafețelor și a producțiilor obținute în sere și solarii. Dacă în anul 1970, în județ existau doar 2 hectare de seră, de pe care se obțineau răsaduri și flori, în prezent suprafața a crescut la 40 de

indicator la nivelul județului, pe sortimente, se constată însă că dacă în 1980, comparativ cu 1970, s-au obținut creșteri de 26% la tomate, 48% la ceapă uscată, 44% la ardei, 8% la rădăcinoase (dar —8% în 1980 față de 1975), 14% la mazăre păstăi, în schimb la varză se înregistrează un regres de 14%, iar la fasole păstăi de 6%.

În prezent, în producția totală de legume a județului tomatele reprezintă 54,4%, varza 12,2%, ceapa uscată 5,2% etc.

Interesul sporit pentru cultivarea legumelor se manifestă și prin aceea că în județ nu există nici o localitate în care unitățile cooperatiste și gospodăriile populației să nu se ocupe de aceste culturi. Mai mult, numărul localităților în care unitățile cooperatiste au realizat producții de peste 1 000 tone (în medie anual) a crescut de la 14 (în anii 1971—1975) la 23, iar cele care au realizat sub 100 de tone au scăzut de la 8 la 6. Totodată, numărul localităților în care gospodăriile populației au realizat peste 300 tone (în medie anual) au sporit de la 12 la 31, iar cele cu producții de sub 100 de tone s-au diminuat de la 20 la numai una. Acest fapt a condus la creșterea globală a producției de legume și la asigurarea auto- aprovizionării locuitorilor județului.

Dintre factorii care au influențat considerabil sporirea producției de legume pot fi subliniați: creșterea suprafețelor cultivate în sistem irigat, irigarea rațională a culturilor, sporirea suprafețelor cultivate în sere și solarii, aplicarea unor cantități sporite de îngrășăminte etc. O influență importantă au avut-o, de asemenea, calitatea răsadurilor și semințelor, aplicarea măsurilor agrotehnice, executarea lucrărilor la timp și de bună calitate și, mai ales, măsurile de organizare a muncii și de cointereseare materială a lucrătorilor din unitățile agricole ocupați în sfera producției legumicole.

Creșterea producției de legume se reflectă și în evoluția ei raportată la un locuitor. Dacă în anul 1970 s-au realizat, în medie, 156 kg de legume pe locuitor, în anul 1975 s-au produs circa 175 kg, iar în anul 1980 aproape 230 kg, asigurându-se și cantitățile necesare industrializării. Este, însă, de subliniat că încă nu s-a reușit să se asigure în întregime structura sortimentală cerută de consumatori, fapt ce impune să se caute în continuare soluții pentru rezolvarea acestei probleme. Culturile de zarzavaturi, de legume timpurii pot fi extinse la gospodăriile populației, acestea avînd posibilitatea și capacitatea de a le produce și comercializa în condiții avantajoase.

Unitățile socialiste, dată fiind dotarea tehnică de care dispun, au datorită să-și intensifice acțiunile în vederea sporirii producțiilor la unitatea de suprafață la culturile specializate. Este necesară, totodată, imbinarea coordonată a planificării tuturor acțiunilor, la toate nivelele și unitățile producătoare, în vederea producerii întregului sortiment de legume, în condiții avantajoase și cu o înaltă eficiență economică. Aprovizionarea în tot cursul anului a populației cu legume poate fi rezolvată printr-o organizare gospodărească, rațională a producției și a păstrării acesteia.

I. L. MEHEDINȚI
Galați

Tabelul nr. 6
Dinamica suprafețelor și a producțiilor în legumicultura județului Galați, comparativ cu nivelele pe întreaga țară

	1970	1971—1975 (medie anuală)	1976—1980 (medie anuală)
Suprafața (ha)	7163	7588	9106
— în % față de total țară	3,2	3,3	3,5
Producția medie (kg/ha) *)	9601	8727	11940
— în % față de total țară	130,3	89,3	100,3
Producția totală (t)	75116	78925	128887
— în % față de total țară	3,8	3,0	3,6

*) Calculată la suprafața în prima cultură.

Cu aceste suprafețe și producții, care dețin o pondere de 3,4% respectiv 3,8% în legumicultura țării, județul Galați ocupă locul 10 în ierarhia județelor și se află înaintea celor limitrofe.

În prezent, cele mai mari cultivatoare de legume din județ — prin suprafețele utilizate — sînt unitățile agricole cooperatiste, urmate de unitățile agricole de stat și de gospodăriile populației. În anul 1980, din producția de 137 156 tone de legume, 53 647 tone (39,1%) au fost date de unitățile agricole cooperatiste, 54 794 tone (39,9%) de unitățile agricole de stat, iar 28 715 tone (20,9%) de gospodăriile populației.

Structura suprafețelor cultivate, precum și producțiile acestor categorii de unități au cunoscut, în ultimii 10 ani, modificări determinate de condițiile social-economice și de modificările structurale din economia județului (tabelul nr. 7).

hectare, de pe care se obțin atît răsadurile necesare pentru unitățile producătoare de legume, cît și unele zarzavaturi timpurii, tomate și castraveți. La aceste sere (concentrate aproape în întregime la unitățile subordonate D.G.E.H.) s-au obținut în anul 1980 peste 7 400 tone de legume (5,4% din total), din care aproximativ 2 828 tone de tomate și 1 200 tone de castraveți, plus aproape 3 milioane fire de flori, în condiții de eficiență ridicată.

S-a dezvoltat și practica folosirii solariilor în unitățile cooperatiste și la gospodăriile populației. Actualmente se produc legume în solarii pe 192 ha, gospodăriile populației deținînd 43 de hectare, de pe care au obținut peste 230 tone de tomate, castraveți, vinete și alte legume. Există zone (comunele Matca, Corod, orașul Tecuci ș.a.) unde mulți locuitori s-au specializat în această îndeletnicire.

Tabelul nr. 7

Dinamica structurii, pe forme de proprietate, a suprafețelor și a producțiilor de legume în județul Galați

	1971—1975		1976—1980	
	Suprafață	Producție	Suprafață	Producție
Total județ	105,9	105,7	127,1	171,6
Unități de stat	138,0	101,9	202,6	214,9
— din care I.A.S.	78,7	62,4	48,0	56,8
Unități C.A.P.	95,6	97,6	104,9	124,3
Gospodării ale populației	114,9	145,4	140,2	281,8

Studiile efectuate, precum și experiența multor unități agricole demonstrează că sporirea rentabilității și a eficienței economice în producția de legume este organic legată de răspîndirea ei în fiecare localitate, în vederea auto-aprovizionării, dar cu o anumită spe-

Structura legumelor cultivate în județul Galați a fost continuu îmbunătățită, răspunzînd condițiilor zonale, cerințelor de optimizare și de eficiență ridicată.

La majoritatea culturilor, producțiile medii la hectar sînt superioare mediei pe țară. În ce privește evoluția acestui

SOLUȚII PENTRU ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII

CONECTAREA LA CIRCUITUL ECONOMIC, în cel mai scurt timp și în condiții de calitate superioară, a noilor capacități de producție prevăzute pentru 1981, precum și a celor restante constituie premisa hotărâtoare a realizării în bune condițiuni a programului de investiții prevăzut pentru acest an. Prin punerea la dispoziția ramurilor beneficiare a noilor obiective, se asigură satisfacerea într-un grad mai înalt a cerințelor economiei naționale, creșterea producției și acoperirea mai bună a cererilor pieței. De aceea, în toate întreprinderile și organizațiile de construcții sarcina majoră o reprezintă urgentarea execuției și finalizarea cât mai grabnică a obiectivelor cu pondere însemnată în creșterea și diversificarea producției, în realizarea de produse care mai fac și în prezent obiectul importurilor.

Ținând seama de aceste imperative, multe organizații de construcții-montaj au reușit, printr-o mai bună organizare a muncii, promovarea unor tehnologii avansate, mecanizarea activității etc., să pună în funcțiune la termen și chiar în devans un număr însemnat de noi capacități de producție. Astfel, până în prezent au fost conectate la circuitul productiv, parțial sau la întreaga capacitate, un număr de peste 360 obiective, din care 30 în devans față de termenele prevăzute. S-au creat astfel condiții ca la o serie de produse importante să se asigure capacitățile necesare pentru fabricație și totodată să crească calitatea și eficiența lor.

Realizările obținute nu se ridică, însă la nivelul prevederilor. Sînt încă o serie de obiective care întîrzie să fie conectate la circuitul economic, deși timpul de execuție planificat a fost depășit, iar altele, din motive mai mult sau mai puțin plauzibile, întîrzie să intre în probe tehnologice, deși sînt aproape finalizate. Existența încă a unor rămîneri în urmă în punerea în funcțiune a unor capacități de producție, impune, așa cum s-a subliniat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C. C. al P.C.R., acțiuni permanente pentru perfecționarea organizării muncii pe șantier, întărirea disciplinei în activitatea de construcții în vederea intrării cât mai repede în producție a obiectivelor economice prevăzute, îndeosebi a celor planificate pentru 1981. Este necesar, din acest punct de vedere, ca toți factorii care participă la procesul investițional, în perioada scurtă care a mai

rămăș pînă la finele anului, să-și concentreze eforturile pentru recuperarea rămînerilor în urmă în execuția obiectivelor cu termene în acest an, îndeosebi pentru terminarea și darea în exploatare a obiectivelor care prezintă stadii avansate de execuție.

Beneficiarii – mai activ implicați în procesul investițional

PENTRU REALIZAREA în cit mai bune condiții a prevederilor de plan pe acest an, sarcini deosebite revin beneficiarilor de investiții din cadrul ramurilor constructoare de mașini, industriei chimice și metalurgice, la care se concentrează aproape 75% din capacitățile ce mai trebuie puse în funcțiune în acest an; la o mare parte din acestea termenele planificate au expirat de cîteva luni (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Titularul de investiții	Capacități rămase a fi puse în funcțiune pînă la finele anului (%) (din total)	Din care: cu termene de dare în exploatare expirate (%) din co-țoana 2)
M.I.C.M.	33,4	43,1
M.I.Ch.	20,1	65,1
M.I.M.	11,7	78,7
M.I.M.U.E.E.	9,5	41,0
M.I.U.	7,2	65,2
M.E.F.M.C.	6,6	71,4

O situație deosebită o înregistrează titularii de investiții din cadrul industriei constructoare de mașini și industriei de mașini-unelte, electronică și electrotehnică care, deși au realizat, pe total, planul valoric, nu și-au asigurat condițiile necesare respectării termenelor planificate de punere în funcțiune a unui număr de peste 115 obiective importante. Or, este binecunoscut faptul că realizarea planului valoric fără respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune contribuie direct la creșterea și imobilizarea în continuare a unor importante mijloace materiale și financiare alocate de societate pentru dezvoltare.

Ce factori pot contribui în principal la asigurarea condițiilor necesare realizării prevederilor de plan?

1 Urgentarea livrării și montării utilajelor tehnologice. La începutul lunii octombrie a.c., furnizorii de utilaje erau în restanță față de beneficiarii de investiții cu 12,3% din utilajele aferente capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an, restanțe mari localizîndu-se la beneficiarii de investiții din cadrul M.I.M.U.E.E., Ministerul Petrolului, M.I.Ch., M.I.M., Ministerul Minelor.

Avînd în vedere că, inițial, termenele de livrare a acestor utilaje au fost corelate cu termenul de începere a montajului, rezultă că orice întîrziere în primirea lor pe șantier creează greutăți constructorilor în realizarea planului de investiții și determină stocarea în continuare a utilajelor deja achiziționate, dar care sînt legate funcțional de cele restante. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, se impune din partea furnizorilor de utilaje să acționeze mai ferm pentru execuția și livrarea operativă a utilajelor restante care frînează darea în exploatare a noilor capacități de producție, precum și pentru respectarea termenelor de livrare a acestora, îndeosebi în cadrul întreprinderii de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vilcea cu restanțe față de Trustul petrolului Arad (un rezervor de 2500 mc și 22 schimbătoare de căldură) și Trustul petrolului Moinesti. (3 separatoare gaze și ulei); întreprinderii de utilaj chimic „Gri-vița Kosic” București care nu a livrat la termen 2 rezervoare pentru Combinatul chimic Craiova, cite un rezervor pentru C. P. Midia, C. P. Brazi și C. P. Teleajen; C.U.G. Cluj-Napoca cu restanțe față de întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic Tulcea (o instalație de transport table și profile) etc.

Nerealizarea în termen a acestor utilaje de către unitățile beneficiare amintite își are drept cauze pe de o parte unele întîrzieri în asigurarea documentațiilor tehnice de la beneficiari, iar pe de altă parte insuficiența organizare a activității de cooperare între diverse unități care concură la execuția produsului final. Astfel, la întreprinderea de utilaj chimic și forjă Rîmnicu Vilcea, existența unor restante mai vechi în realizarea anumitor contracte a condus la o suprapunere de termene, fapt ce s-a repercutat în prelungirea duratei de execuție a unor comenzi complexe stabilite în acest an. Firește, soluția ce se impune este aceea de a se organiza de așa natură întregul proces tehnologic

încît restanțele cît și comenzile la zi să poată fi onorate în termene rezonabile, acceptate de către beneficiar.

În bună măsură cauzele subliniate sînt și cele care au determinat neonorarea obligațiilor contractuale la termene stabilite de către întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie”-București și Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca. În fiecare din aceste unități furnizoare de utilaje tehnologice există posibilități ca încă în acest an să se realizeze toate comenzile, fapt confirmat de cadrele de conducere ale acestora, care au și luat măsuri în consecință, astfel încît activitățile de pe șantierele de construcții-montaj să se desfășoare normal, iar obiectivele planificate a fi date în funcțiune în acest an să poată fi conectate cît mai repede în circuitul productiv.

2 Cu toate că volumul utilajelor în stoc a scăzut permanent în tot cursul anului, **existența pe unele șantiere a unor cantități importante de utilaje nepredate la montaj** impune din partea constructorilor, beneficiarilor și titularilor de investiții intensificarea în continuare a eforturilor pentru accelerarea ritmului de montaj. (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția stocurilor de utilaje tehnologice pe șantiere

	1981					
	I	III	VI	IX	20	31
Utilaje în stoc	100,0	100,1	88,4	81,6		
din care :						
cu durata de staționare depășită	100,0	112,5	103,4	94,7		

Este de menționat că pe unele șantiere prioritare se mențin stocurile de utilaje în condițiile în care planul de investiții nu este realizat. Situația existentă se datorează fie întârzierilor în execuția

montajului pe unele șantiere (Centrala termoelectrică de șisturi bituminoase Anina, rafinăria Borzești — dezvoltare, etc.), fie faptului că beneficiarii de investiții nu sprijină în suficientă măsură constructorul în definitivarea lucrărilor de montaj, prin punerea la dispoziția acestuia a forței de muncă necesară (Întreprinderea de biosinteze Calafat, Combinatul chimic Craiova-dezvoltare, etc.). Aceasta impune, pe de o parte organizarea mai bună a activității și creșterea operativității în fazele de montaj, iar pe de altă parte, acolo unde fronturile de montaj sînt asigurate, beneficiarii de investiții vor trebui să participe activ la montarea utilajelor, prin punerea la dispoziția constructorilor a forței de muncă (calificată și necalificată) ce urmează a lucra în întreprinderea respectivă, precum și asigurarea celorlalte condiții materiale necesare accelerării montajului și dării în exploatare, în termene cît mai scurte, a noilor capacități de producție.

Pregătirea producției anului 1982

CONCOMITENT cu intensificarea eforturilor pentru punerea în funcțiune a capacităților din acest an, participanții la procesul investițional trebuie să aibă în vedere și pregătirea mai bună a condițiilor necesare executării investițiilor planificate pentru 1982.

● O condiție hotărîtoare pentru realizarea planului de investiții pe anul 1982, care trebuie asigurată din vreme, este **primirea de la furnizori a utilajelor tehnologice în strictă corelare cu necesitățile de montaj și cu termenele de punere în funcțiune a capacităților și obiectivelor de investiții**. Analiza efectuată în cursul lunii octombrie asupra modului în care au acționat beneficiarii și titularii de investiții pentru contractarea volumului de utilaje prevăzute a

se realiza în țară scoate în evidență o serie de rămîneri în urmă atît din partea unor beneficiari și titulari în prezentarea documentației de execuție a utilajelor, cît și din partea furnizorilor care întârzie definitivarea contractelor de livrare a utilajelor. Astfel, la începutul lunii octombrie, din volumul total al utilajelor alocat prin balanțe, doar 63,7% era asigurat cu documentație tehnică de execuție, ca urmare, în special, a întârzierilor în predarea de către beneficiari a acestora, iar volumul utilajelor contractate reprezenta numai 37,8% (cantități mari de utilaje necontractate sînt localizate la unii beneficiari din cadrul M.I.M., Ministerul Minelor, M.I.U., M.E.F.M.C., M.I.Ch). Este de menționat că din totalul utilajelor necesare obiectivelor de investiții în anul 1982, peste 82% sînt prevăzute a fi executate de către unitățile furnizoare din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. și că din acest volum erau necontractate utilaje în proporție de 64,7%, din care cea mai mare parte condiționează direct punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute pentru anul viitor.

● Cu toate că și în anul viitor sînt prevăzute a fi atacate un număr restrîns de noi obiective de investiții, **la începutul lunii octombrie numai 16,1% din acestea aveau documentațiile de execuție, existînd restanțe mari în elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor** în special la unii beneficiari din cadrul Ministerului Minelor, M.E.F.M.C., M.I.Ch., M.I.U., etc. De aceea, este necesar să se acționeze pentru începerea de urgență de către beneficiari, tehnologi și proiectanți a întocmirii notelor de comandă și proiectelor de execuție încă neatocate și urgentarea avizării și aprobării de către organele colective de conducere a documentațiilor ce au fost elaborate.

Alexandru TACHE
Banca de Investiții

COMENTARIU LA UN GRAFIC

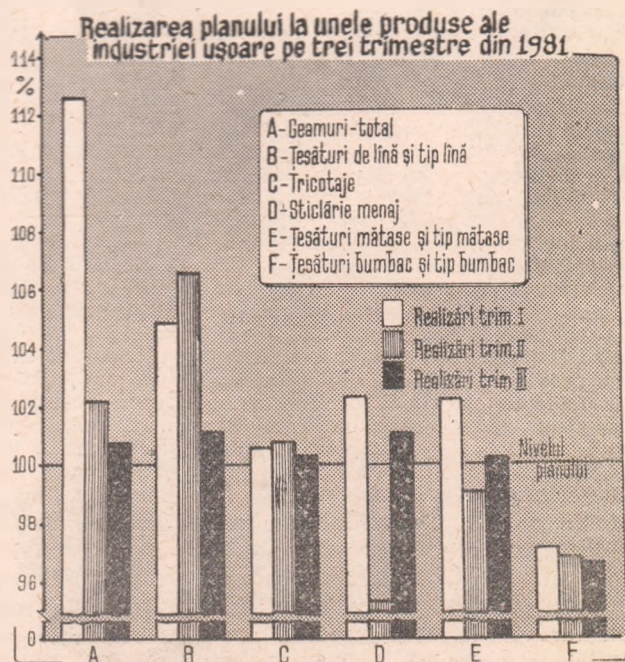
Producția fizică — la nivelul planului

DESFĂȘURÎND larg întrecerea socialisă, oamenii muncii din industria ușoară au obținut în primele 9 luni ale acestui an importante succese. Au fost produse peste pian țesături de lînă și tip lînă (1323 mii mp), tricotațe (891 mii buc.), geamuri (490 mii mp), sticlărie menaj (12,9 mil. lei), țesături mătase și tip mătase (77 mii mp) etc. Aceasta a permis o mai bună aprovizionare a fondului pieței și a întreprinderilor consumatoare, precum și asigurarea fondului de marfă pentru majorarea exportului.

Sînt de semnalat însă și unele greutăți care au contribuit la nerealizarea producției fizice la cîteva produse, dintre care notăm : țesături din fire de in, cîneapă, iută ; țesături bumbac și tip bumbac ; încălțăminte. Rămînerile în urmă au fost determinate, în principal, de neasigurarea ritmică și integrală a unor materii prime (fibră de in și cîneapă, piei), de neatingerea parametrilor proiectați la unele

obiective noi (la unitățile integrate de in și cîneapă de la Pașcani, Botoșani, Adjud, Balotesti), defecțiuni mecanice și electrice la utilajele de bază.

În vederea îndeplinirii integrale a planului la toate produsele în perioada rămasă pînă la sfîrșitul anului, precum și pentru crearea condițiilor tehnico-organizatorice necesare desfășurării normale a fabricației încă din primele zile ale anului 1982, apare necesar ca centralele de resort din cadrul Ministerului Industriei Ușoare și întreprinderile din subordine să-și concentreze eforturile pentru mobilizarea rezervelor existente în utilizarea mai bună a capacităților de producție, prin asigurarea unei ritmicități sporite în aprovizionare, întărirea responsabilității în relațiile de colaborare și cooperare pentru livrarea subansamblor la vreme și în ordinea de montaj, atingerea într-o perioadă cît mai scurtă a parametrilor proiectați la noile obiective.

Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime

Realizarea producției de cărbune necesită asigurarea și utilizarea rațională a dotării tehnico-materiale

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE a țării la nivelul stabilit pentru acest cincinal presupune, printre altele, creșterea într-un ritm de peste 20% a producției de cărbune, ritm care poate și trebuie realizat atât prin intrarea în funcțiune a noi capacități de producție, mai buna folosire, întreținere și reparare a utilajelor din dotare, creșterea accentuată a productivității muncii pe om și formație de lucru, cât și prin îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale cu cele necesare fiecărei exploatare.

Ridicarea activității economice pe o treaptă calitativ superioară, creșterea eficienței în contextul noului mecanism economico-financiar, impun corelarea riguroasă și bine fundamentată a aprovizionării tehnico-materiale cu sarcinile de producție, ca și utilizarea la un nivel superior, cu maximum de economicitate și randament a mijloacelor din dotare, a materiilor prime și materialelor disponibile.

Corelații în dimensionarea producției și dotării tehnice

SARCINILE sporite ce revin industriei miniere în cincinalul actual au impus elaborarea și fundamentarea unui program de dotare și mecanizare a acestui sector de mare importanță pentru asigurarea economiei cu materii prime și combustibili. Programul cuprinde lista utilajelor, instalațiilor și echipamentelor tehnologice și auxiliare de bază, pe furnizori și termene de livrare, pentru toate sectoarele de activitate, inclusiv pentru cărbuni. La stabilirea nivelelor de dotare și selecționarea tipurilor de utilaje, prevăzute pentru asimilare în fabricație în perioada 1981—1985, s-au avut în vedere principalele obiective și sarcini de plan (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Corelarea dotării tehnice cu sarcinile de producție

	Realizări 1980	Prevederi 1981	Prevederi 1985	1985/ 1980 %
Dezvoltarea producției de cărbuni — mii tone	35 240	42 186	85 600	240
Extracția cărbunilor în abataje dotate cu complexe mecanizate — mii tone	12 457	17 900	31 000	250
Dezvoltarea producției de lignit din cariere prin tehnologii mecanizate — mil tone	10 317	20 955	37 365	360
Săparea mecanizată a lucrărilor miniere de deschidere și pregătire — mii mc	971	1 390	1 990	205

Cifrele cuprinse în tabel arată că producția de cărbune va înregistra o creștere de 2,4 ori. Această creștere este fundamentată pe introducerea în ritmuri corespunzătoare a unor tehnici și tehnologii de mare randament atât în deschiderea și pregătirea lucrărilor miniere la care se va realiza o creștere de peste 2 ori, cât mai ales a celor din abatajele miniere, unde extinderea extracției cu complexe mecanizate trebuie să asigure un spor de 2,5 ori, iar producția de lignit realizată în cariere cu tehnologii de mare productivitate trebuie să ajungă la un salt de cel puțin 3,6 ori. Este evident că între producția stabilită pentru fiecare an al perioadei la care ne referim, ca și pe ansamblul cincinalului actual, și dotarea tehnică prevăzută a fi asigurată există o strânsă corelare, o ritmicitate care trebuie respectată și transpusă în practică, în așa fel, încât să nu se producă nici un fel de întârziere în aprovizionarea și

funcționarea mijloacelor mecanizate și, în consecință, să nu se deregleze producția de cărbune realizată în mine sau în cariere.

Planurile de aprovizionare au la bază prevederile din programul de dotare și mecanizare, adaptate la documentațiile de investiții aprobate. În realizarea programului de mecanizare s-au depus eforturi însemnate, care au făcut ca în perioada 1978—1980 unitățile din ramura cărbunelui să primească din țară și din import 109 complexe mecanizate de abataj, 79 combine de abataj, 35 combine de înaintare. În același timp, carierele de lignit au intrat în posesia a 11 linii tehnologice, alte 6 excavatoare cu rotor și 3 mașini de haldat fiind în curs de montaj. Pentru perioada imediată sau mai îndepărtată este prevăzută asimilarea în continuare a numeroase utilaje dintre care mai importante sînt: complexe mecanizate de abataj tip SMA-P și CMA-P pentru extragerea stratelor subțiri de huiță și lignit, complexe mecanizate de abataj tip SMA 5II și CMA 5L pentru strate groase de huiță și lignit, combine de abataj pentru întreaga gamă de înălțimi, de la strate subțiri pînă la înălțimea de lucru de 5,4 m. excavatoare cu rotor port-cupe tip 470 pentru îmbunătățirea tehnologiilor de extracție a lignitului etc.

Dar în aprovizionarea cu utilaje mai sînt încă unele deficiențe determinate de:

— definitivarea și avizarea uneori cu întârziere — de către institutele de proiectare, combinatele miniere și organele de specialitate din minister — a documentațiilor de investiții, neputîndu-se astfel emite la timp comenzile către furnizori;

— neasigurarea în termen a unor utilaje de către industria constructoare de mașini (combine și complexe de abataj, săpătoare de canale, aparate de vulcanizat, lămpi de mină etc.), sau nelivrarea în ordinea de montaj a altor utilaje (excavatoare cu rotor, combine, pompe centrifugale, motoare etc.);

— transferarea producerii unor utilaje de la un furnizor la altul fără a se asigura continuitatea în fabricație și livrarea către beneficiari; astfel, unele pompe de la „Aversa” — București au fost transferate la I.U.P.S. Botoșani și I.M.U. Medgidia, înregistrîndu-se în acest fel întârzieri în asimilarea fabricației acestora de peste un an; ventilatoarele electropneumatice de la „UNIO” — Satu Mare au fost transferate la Întreprinderea de ventilatoare din Vaslui care, pe lângă întârzierea asimilării, nu a rezolvat anumite aspecte privind calitatea;

— livrarea unor instalații și utilaje insuficient controlate și puse la punct. Remedierile necesare solicitate de beneficiari nu se realizează întotdeauna în termenele stabilite, ceea ce împiedică mecanizarea unor operații în exploatarea cărbunelui. De aceea, credem că fabricanții unor astfel de utilaje trebuie să răspundă în mai mare măsură cerințelor justificate privind funcționarea la parametrii proiectați a mașinilor și instalațiilor livrate și, împreună cu beneficiarii, să depună toate eforturile pentru remedierea în termene cât mai scurte a defectiunilor semnlate și punerea în funcțiune a utilajelor respective.

Priorități pentru folosirea cu randament maxim a utilajelor

EFORTURILE făcute pentru asigurarea dotării cu utilaje moderne, în vederea introducerii de noi tehnologii care să ușureze operațiunile cu volum mare de muncă și să asigure sporirea accentuată a productivității, și-au găsit corespondent în creșterea an de an a gradului de utilizare și a randamentului acestora în procesul de extracție a cărbunilor. Dar aceste eforturi nu au fost susținute întotdeauna de o preocupare corespunzătoare la toate nivelurile pentru utilizarea eficientă a dotării tehnice existente în întreprinderile miniere. Așa se explică de ce, în unele perioade, complexe mecanizate de abataj existente în inventar, combinele de abataj și combinele de săpare a lucrărilor miniere sînt folosite doar parțial. Pe de altă parte, cu

utilaje în funcțiune se obțin — nu în puține locuri — productivități sub cele planificate ca urmare a deselor întreruperi accidentale în funcționarea utilajelor tehnologice, a neîntreținerii și nereparării corespunzătoare a acestora.

Toate acestea au făcut obiectul unor analize la nivelul unităților și ministerului, stabilindu-se măsuri corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității în domeniul respectiv, dintre care consemnăm :

1. **Realizarea integrală și ritmică a sarcinilor privind asimilarea și introducerea în fabricație a mașinilor, utilajelor și instalațiilor necesare mecanizării lucrărilor miniere prin :** ● testarea și experimentarea prototipurilor executate și omologarea acestora, până la jumătatea anului 1982 ● executarea prototipurilor îmbunătățite de complexe mecanizate de abataj, organizarea experimentărilor și omologarea lor, până la finele aceluiași an.

2. **Îmbunătățirea continuă a performanțelor tehnice ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor miniere, a calității și fiabilității acestora pentru care sînt necesare :** ● organizarea de consfătuiri de lucru cu proiectanții, furnizorii și beneficiarii de utilaje, asupra deficiențelor calitative, inclusiv a întreruperilor datorate întreținerii și exploatării lor în condițiile specifice de lucru ● acțiuni de cunoaștere a comportării utilajelor în exploatare, de documente în domeniul noutăților apărute și de stabilire a măsurilor necesare pentru modernizarea utilajelor respective.

3. **Reducerea staționărilor accidentale ale unor utilaje și instalații, în care sens se impun :** ● îmbunătățirea calității lanțului minier și a ochetilor de legătură pentru transportoarele cu raclete ● executarea într-un termen cât mai scurt a prototipului instalației de vulcanizare și dotarea unităților miniere cu sculele și dispozitivele necesare organizării corespunzătoare a activității de vulcanizare a covoarelor de cauciuc ● organizarea activității întregului parc existent de utilaje din dotare, întocmindu-se programul de aducere în stare de funcționare în special a instalațiilor hidraulice a complexelor mecanizate ● centralizarea în unități de profil a fabricației garniturilor pentru întreaga gamă de instalații hidraulice de pe utilajele miniere.

4. **Asigurarea livrării de furnituri complete, corelate cu termenele de punere în funcțiune a capacităților planificate.** Pentru aceasta trebuie să se insiste ca furnizorii generali să urmărească cooperările în producție și să se livreze în termen completele stabile, luînd măsurile necesare de recuperare a întregului volum de restanțe.

Cum pot fi asigurate piesele de schimb ?

ÎN INDUSTRIA MINIERĂ nivelul de dotare cu utilaje, mașini și instalații necesită fabricarea, aprovizionarea și folosirea unui important volum de piese de schimb, valoarea lor la nivelul unui an ajungînd la peste 1,5 miliarde lei. Din acestea 52% se execută în unitățile proprii, iar restul sînt furnizate de întreprinderile industriei constructoare de mașini. În întocmirea planurilor de aprovizionare se întîmpină însă unele neajunsuri, deoarece pentru utilajele noi nu se elaborează nomenclatoare de piese de schimb și, în cea mai mare parte, ele nu se fabrică (de exemplu, cele pentru autobasculante de 50 t, tractoare A 3602, excavatoare de 2,4 mc care au și componente din import). Pentru reducerea dependenței de furnizori în aprovizionare în cadrul unităților Ministerului Minelor se execută unele piese de schimb de complexitate mai redusă, precum și asimilări și mai ales recondiționări. Volumul acestora din urmă va crește, de exemplu în 1982, cu peste 50% față de 1980. O atenție deosebită este acordată asimilării pieselor de schimb pentru utilajele și instalațiile din import, acțiune care se reflectă în reducerea efortului valutar (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Reducerea efortului valutar pentru procurarea pieselor de schimb (1980 = 100)

Specificație	1982 %
Piese de schimb pentru complexe și combine	48
Piese de schimb pentru mașini extracție, pompe, ventilatoare, compresoare	78
Piese de schimb pentru excavatoare cu rotor, mașini de haldat, foreze	68
Piese de schimb pentru trafo, celule electrice, redresoare, elemente de automatizare	49
Piese de schimb pentru aparate de laborator și calculatoare	42
Piese de schimb pentru reparații auto, excavatoare, macarale	44

Cu toate acestea ca și în anii trecuți, și în primele 9 luni din acest an se constată că livrările de piese de schimb de la furnizorii de utilaje nu se realizează în general conform graficelor, mai ales la utilajele miniere, unde restanțele la principalele repere sînt în medie de 20%, ceea ce conduce la imobilizarea de utilaje, neefectuarea reparațiilor programate și în final la nerealizarea producției planificate.

Pentru îmbunătățirea situației în această privință se impun măsuri energice care să elimine unele practici păgubitoare. În acest sens se cere :

● stabilirea mai exactă de către organele de specialitate a nomenclatorului pieselor ce nu se pot importa în cantitățile necesare și trecerea la asimilarea urgentă a acestora ;

● organizarea de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (avînd în vedere unele renunțări la importul de utilaje) a producției de piese de schimb pentru cele existente în dotare, adaptînd indicatorii uzinelor producătoare la noua structură a producției acestora ;

● dotarea, pentru toate utilajele noi asimilate, cu piese de schimb de primă necesitate al căror preț să fie inclus în costul utilajului ;

● preluarea pentru execuție în unitățile Ministerului Minelor (prin dezvoltarea și utilizarea uzinelor proprii) a unei game mai largi și complexe de piese schimb.

Materialele — livrate la timp, gospodărite eficient

DEȘI industria minieră este unul din cei mai mari furnizori de materii prime pentru toate ramurile și sectoarele economice, ea resimte lipsa unor materiale speciale pe care nu și le poate procura singură. Aceasta se întîmplă pentru că unele întreprinderi specializate nu realizează în timpul necesar sarcinile de asimilare stabilite. Este, printre altele, cazul cu lanțul minier tip D pentru transportoarele cu raclete, profilul de oțel pentru armarea lucrărilor miniere în condiții de presiune mare, țevă trasă la rece pentru stâlpi hidraulici, obligații asumate de industria metalurgică ; ca și cu garniturile, furtunurile, covoarele de cauciuc de uz general cu lățimi mari, covoarele de cauciuc ignifugate și antistatice, soluția pentru imbinarea la rece a covoarelor de cauciuc, sarcini care revin industriilor chimice. În aceste condiții unitățile producătoare, cele beneficiare ca și alți factori din sistemul aprovizionării tehnico-materiale trebuie să acționeze ferm și urgent pentru asimilarea și omologarea materialelor deficitare, fără de care procesul de producție întîmpină serioase dificultăți.

Analizînd, totodată, modul de îndeplinire a sarcinilor de recuperare și predare de către unitățile miniere a unor materiale refolosibile — oțel, uleiuri minerale uzate, anvelope pentru răzpet — trebuie arătat că în această ramură există unele rămîni în urmă. Astfel, pe primele 9 luni ale anului 1981, sarcina de recuperare și predare a materialelor refolosibile către întreprinderile de colectare s-a realizat numai în proporție de 72—85%, măsurile de recuperare fiind intensificate în ultima parte a anului, astfel încît obligațiile să fie acoperite în totalitate.

Îmbunătățirea aprovizionării cu materiale în domeniul minier impune luarea unor măsuri, dintre care apar ca fiind mai importante :

● repartizarea cotelor pe baza fundamentărilor prezentate, după o verificare minuțioasă, în funcție de volumul producției și normele de consum, renunțîndu-se la metoda statistică aplicată în unele situații ;

● contractarea integrală de către unitățile furnizoare a repartițiilor primite. Aceste unități trebuie însă mai înainte să-și asigure capacitățile de producție necesare onorării repartițiilor date de coordonatorii de balanțe ;

● asimilarea și producerea în țară, în termene cât mai scurte și de calitate corespunzătoare, a materialelor deficitare care în prezent se aduc din import ;

● utilizarea într-o proporție mai mare de către unitățile miniere a materialelor recuperabile prin organizarea unor activități de vulcanizare a benzilor și cablurilor, recondiționarea armăturilor metalice, șinei de mină etc.

Intensificarea eforturilor furnizorilor de utilaje, piese de schimb și materiale, astfel încît obligațiile contractuale să fie îndeplinite la timp și conjugarea lor cu ale minerilor pentru asigurarea capacităților de producție ca și folosirea rațională și eficientă a bazei tehnico-materiale, creează condițiile necesare pentru realizarea planului de producție la cărbune, pentru satisfacerea cerințelor actuale ale economiei țării în această privință.

Marin ȘTEFĂNACHE

director în Ministerul Minelor

Cerințe și posibilități de valorificare superioară a noilor surse energetice

CONJUNCTURA energetică a ultimilor ani, determinată de perspectiva epuizării, într-un viitor previzibil (în condițiile menținerii actualei rate de consum), a principalei surse de energie pe care o folosește omenirea în prezent — țeteul — a supus atenției factorilor de decizie politică, a economiștilor și energeticienilor și oportunitatea utilizării altor surse de energie, mai puțin sau deloc folosite până acum, desemnate generic „surse noi, reînnoibile“. Privite, cu numai două decenii în urmă, drept curiozități tehnice, cercetate și — pretențios spus — dezvoltate mai mult din considerente științifice decât pentru viabilitatea lor tehnică, noile surse de energie nu și-au găsit confirmarea rolului lor economic decât după șocul declanșării crizei energetice din anul 1973. Surse încă prohibitive din punctul de vedere al cheltuielilor de investiții necesare valorificării lor la scară industrială, acestea au parcurs foarte rapid, în ultimul deceniu, drumul spre căile rentabilității. Raportate doar la acest criteriu de evaluare, ponderea lor tinde să devină cuantificabilă în scenariile energetice elaborate pentru perioadele viitoare, chiar și în țări dezvoltate industrial, al căror sector energetic sau bazat până în prezent precumpănitor pe factori clasici de energie primară.

Pornind de la necesitatea asigurării surselor de energie pentru progresul economico-social accelerat al țării noastre, documentele de amplă perspectivă ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român și, între acestea, din punct de vedere al politicii energetice în primul rînd Programul-Directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale până în anul 2000, stabilesc sarcinile de bază privitoare la asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării rapide a economiei. Printre obiectivele considerate — alături de acțiuni prin care se urmărește perfecționarea organizării sistemului electroenergetic național, gospodărirea cu maximă eficiență a întregului potențial energetic de care dispune țara noastră, raționalizarea proceselor productive prin reducerea continuă a consumurilor de energie în toate domeniile de activitate etc. — se înscrie și intensificarea preocupărilor vizînd valorificarea surselor neconvenționale de energie. Care sînt căile prin care se urmărește, în strategia energetică românească, sporirea participării noilor surse la asigurarea suportului energetic al dezvoltării în acest cincinal, precum și într-o perspectivă mai largă, care este nivelul realizărilor prezente și cum va fi orientată activitatea de cercetare — acestea sînt cîteva probleme asupra cărora vom încerca să ne oprim în cadrul prezentului articol.

Noile surse — parte componentă a suportului energetic al dezvoltării

SPRE DEOSEBIRE de soluțiile energetice clasice, în domeniul surselor și tehnologiilor noi, neconvenționale — ca de altfel și în alte domenii aflate încă în stadiu incipient de dezvoltare — un obiectiv esențial îl constituie asigurarea competitivității economice, reducerea investiției specifice și a resurselor materiale necesare, în special a celor energointensive, prin noi soluții tehnice care să permită creșterea randamentelor energetice și a fiabilității echipamentelor, prin optimizări dimensionale, prin elaborarea de noi tehnologii de realizare, prin tipizarea dimensiunilor etc. În ultimele decenii, sporirea ponderii hidrocarburilor în satisfacerea necesarului de energie primară a determinat reducerea interesului pentru alți purtători. Petrolul și gazele naturale au constituit sursa de energie ideală pentru crearea unei infrastructuri energetice moderne care putea asigura în timp scurt o dezvoltare economică rapidă; totodată, soluțiile adoptate implicau investiții relativ modeste,

cu termene de amortizare scurte. Sistemele energetice bazate pe această „monocultură a hidrocarburilor“ apar însă acum ca elemente cu inerție considerabilă, a căror modificare se poate realiza cu costuri ridicate și în timp, diminuarea dependenței de hidrocarburi implicînd nu numai modificări la nivelul sistemului energetic ca atare, ci și la nivelul producției, numeroase tehnologii de producție fiind adaptate utilizării acestei categorii de combustibili.

Este meritul incontestabil al politicii energetice a statului nostru de a fi promovat, în perioada ultimilor 15 ani, o cale proprie de dezvoltare, prin intensificarea eforturilor de valorificare în primul rînd a rezervelor proprii de cărbuni și a potențialului hidroenergetic, diminuînd în acest fel dependența sectorului energetic pe piața hidrocarburilor. Astfel, chiar înainte de declanșarea crizei energetice se prefigurau condițiile economice proprii penetrării la scară națională a noilor tehnologii energetice, a metodelor de punere în valoare a surselor noi de energie, neconvenționale. În acest fel, s-au pus bazele unui ansamblu tehnico-organizatoric în cadrul căruia curba, ascendentă în timp, a costurilor energiei obținută cu soluții clasice să se intersecteze cu evoluția, descendentă în timp, a costurilor energiei obținute cu diferite tipuri noi de surse și tehnologii energetice. Cu alte cuvinte, se asigură intervalul de timp necesar promovării largi a soluțiilor tehnice din domeniul surselor noi de energie. În limitele capacităților de producție și ale materiilor prime specifice ce vor putea fi alocate, ca și în limitele potențialului energetic național disponibil pentru fiecare tip de sursă nouă.*

Dintre sursele noi, inepuizabile sau reînnoibile de energie, în condițiile țării noastre pe primul loc s-a situat până acum **energia geotermală**. Aceasta fiind în prezent singura competitivă economic cu soluțiile clasice de producere a căldurii. Utilizarea sa este însă limitată la zonele în care au fost identificate și evaluate resurse de ape geotermale (în special în județele din vestul țării). Disponînd de rezerve omologate pînă în prezent, corespunzătoare unui echivalent energetic utilizabil de circa 700 000 tcc/an, programul prevede extinderea aplicațiilor astfel încît, de la circa 120 000 tcc în 1980, să se ajungă la un aport anual de circa 500 000 tcc în anul 1985. Eficiența economică a instalațiilor de valorificare a apelor geotermale trebuie analizată detaliat, pentru fiecare amplasament, nivelul de eficiență fiind determinat atît de temperatura sursei cît și de conținutul de săruri care, la rîndul său, influențează substanțial eforturile necesitate de menținere în funcțiune a instalațiilor producătoare.

Cercetările în curs vizează, pe lîngă lărgirea gamei de obiective cu aplicații termice — așa cum sînt utilizările industriale folosind apa de joasă temperatură, aplicațiile în sectorul agro-zootehnic, pentru încălzirea spațiilor și prepararea apei calde sanitar-menajere —, și producerea energiei electrice, cu

* Pînă la atingerea maturității sau, altfel spus, în procesul trecerii de la disponibil la realitate tehnică și competitivitate economică, propunerile și ideile noi în energetică parcurg, întotdeauna, o serie de etape sau nivele de acceptabilitate, caracterizate printr-o multitudine de restricții. Schematic, aceste nivele de acceptabilitate apar după cum urmează: **acceptabilitate științifică** — fără de care nu este posibilă luarea în discuție a ideii. Idee care trebuie să fie compatibilă cu legile de evoluție generală a gândirii științifice; **acceptabilitate tehnologică** — nivel la care este analizată posibilitatea transunerii ideii în fapt (stadiul de prototip), deci compatibilitatea propunerii cu structura și posibilitățile tehnologice ale economiei la o etapă dată; **acceptabilitate industrială** — nivel ce se atinge cînd o serie de restricții de natură tehnologică cu valoare temporară și relativă au fost deosebite, obiectivul propus putînd fi realizat cu procedee industriale, folosind în acest scop materii prime disponibile; **acceptabilitate economică** — etapă extrem de importantă ce implică atingerea unor indicatori economici de eficiență competitivă în raport cu cei ai unor soluții clasice, considerate deja ca fiind „mature“; **acceptabilitate socială** — etapă care presupune adeziunea conștientă a majorității societății, în scopul realizării obiectivului vizat încă din prima etapă; **compatibilitatea ideii cu concepția de dezvoltare generală a societății**.

instalații turbogeneratoare cu freon sau izobutan de capacitate mică pentru consumatori izolați.

Utilizările **energiei solare** — sursă de energie cu un potențial teoretic ridicat, comparativ cu cel al celorlalte surse neconvenționale, dar cu putere specifică unitară redusă —, favorizează, în condițiile climatice și geografice ale țării noastre, obiective de valorificare de putere mică și producția descentralizată de energie electrică sau căldură. Într-o primă etapă — aflată deja la stadiul de generalizare —, energia solară își găsește aplicații în prepararea apei calde de consum, participând și la acoperirea unei părți din necesarul de căldură pentru încălzirea spațiilor de locuit și a celor industriale, cât și în procesele industriale cu potențial termic scăzut, cu temperaturi sub 80°C.

Analizând structura consumului de energie, la nivel național, sub raportul principalelor forme de substanțe energetice consumate, se constată că, la nivelul anului 1980, circa 26,5% din combustibili se consumau pentru producerea energiei electrice, 22% ca materie primă în industrie și în scopuri neenergetice și 51,5% sub formă de căldură, din care circa jumătate la potențial scăzut (sub 200°C). Tocmai din această perspectivă considerăm că în domeniul utilizării căldurii de potențial scăzut, în care sînt incluse ca elemente principale prepararea apei calde menajere, încălzirea urbană și industrială, procesele tehnologice care necesită căldură de potențial redus (spălări, uscări, deshidratări etc.), energia solară își va găsi un cîmp larg de aplicabilitate în viitor**). Cît privește conversia energiei solare în energie electrică, se estimează ca potențial tehnic amenajabil circa 0,5% din suprafața totală a țării, evident fiind vorba despre zone improprie culturilor agricole sau altor utilizări mai avantajoase ale terenului. În condițiile țării noastre, la o producție medie specifică de energie electrică de circa 275 kWh/m² activ/an (utilizînd atît procedeul conversiei termodinamice, cît și pe cel al conversiei directe fotovoltaice, considerînd pentru ambele soluții un randament global mediu de 15%) se poate obține, teoretic, o producție totală de energie electrică de 77 miliarde kWh/an (la un raport S/total ocupat S activ = 4,25).

Ținînd seama de evoluția tehnologiilor și de condițiile posibile de implementare a centralelor solaro-electrice (cu ciclu termodinamic și cu conversie directă fotovoltaică) se prevede punerea în funcțiune, la nivelul anului 2000, a unei puteri instalate de circa 200 MWe, cifră care reprezintă nivelul superior al potențialului economic amenajabil pentru sfîrșitul acestui secol. Un prim obiectiv — centrala solară experimentală de 30 kWe — a fost pus în funcțiune în acest an de către Institutul de cercetări și modernizări energetice din București. Deși modestă ca parametri — comparativ cu centralele electrice clasice de mare putere —, această materializare a unor cercetări proprii, realizată integral cu echipamente și subsansamble de concepție și fabricație românească, reprezintă primul pas concret efectuat în țara noastră în domeniul electroenergeticii solare. Meritul este cu atît mai mare cu cît, din punct de vedere tehnologic, pentru acest tip de obiective, centrala solară se situează la nivelul realizărilor similare din țări care dispun de un potențial tehnic considerabil mai mare. Programul de cercetare în curs de desfășurare prevede, de asemenea, realizarea, pînă în anul 1985, a unei centrale solare de mare putere (1 MWe) după conceptul de turn central și heliostate focalizante.

Se cuvine să menționăm faptul că tehnologiile de realizare a centralelor solaro-electrice de mare putere sînt încă departe de pragul maturității tehnico-economice și necompetitive în prezent cu soluțiile clasice. Se apreciază însă că potențialul sursei — energia solară — justifică eforturile întreprinse încă de pe acum în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice în acest domeniu. Trecerea la instalații industriale de mare capacitate pentru producerea energiei electrice este apreciată ca posibilă după 1990.

În ceea ce privește **energia eoliană**, în cele mai multe cazuri această formă indirectă de manifestare a energiei solare are, în condițiile climatice ale țării noastre, un caracter intermitent, instabil, cu mari variații sezoniere. În afara aplicațiilor în

cazul consumatorilor izolați, aportul acestei forme de energie în sistemul electroenergetic, pe baza tehnologiilor actuale, nu se poate face decît prin intermediul acumulărilor hidraulice, prin pompaj, în cadrul amenajărilor hidroenergetice existente.

În această categorie de obiective se înscrie și realizarea primului aerogenerator cu ax orizontal avînd o putere de 20 kWe, instalat în poligonul experimental din masivul Petri-manu (în apropierea amenajării hidroenergetice Lotru), aflat în prezent în probe tehnologice. Cercetările în curs urmăresc lărgirea gamei de puteri nominale, astfel încît în actualul cincinal să fie asigurate condițiile de realizare a unor aerogeneratoare cu puteri de pînă la 1 000 kWe.

Potențialul tehnic amenajabil al energiei eoliene este dat de amplasamentele posibile pentru captarea și conversia acestei forme de energie, avînd în vedere și posibilitățile de amenajare a centralelor de pompaj și de exploatare a lor, precum și exigențele privind protecția mediului înconjurător. În stabilirea eficienței economice trebuie luat în considerare și efortul material și financiar pentru realizarea centralelor de acumulare și pompaj adiacente. Se prevede ca energia valorificată cu turbine eoliene să crească de la 0,5 mii tcc/an în 1981 la 60 mii tcc/an în 1985. Obiectivele de cercetare vizează perfecționarea unor aerogeneratoare lente, cu geometrie variabilă, a unor turbine cu ax vertical și orizontal etc.

Dintre celelalte surse noi, în condițiile țării noastre, promițătoare se dovedește a fi utilizarea **biomasei** în special pentru producerea combustibililor sintetici. Aportul energetic al **biogazului** provenit din prelucrarea dejecțiilor animale, a reziduurilor din agricultură și industria alimentară, precum și a nămolurilor rezultate la stațiile de epurare a apelor reziduale urbane va atinge, la nivelul anului 2000, cifra de circa 0,45 milioane tcc/an. Cît privește potențialul energetic al valurilor din Marea Neagră, în zona litoralului românesc, se apreciază că valoarea sa brută este relativ redusă — posibilitățile de valorificare energetică putîndu-se concretiza mai cu seamă în obiective de mică putere, izolate.

Elemente noi în ecuația organizării sistemului energetic național

DACĂ ELECTROENERGETICA clasică și-a dovedit eficiența economică maximă sub forma unor sisteme de instalații de mare putere, interconectate prin rețele de linii electrice de înaltă tensiune, în condițiile promovării noilor surse de energie opțiunile se diversifică, o serie de soluții consacrate urmînd să fie reconsiderate. De exemplu, tehnologiile actuale pentru captarea energiei solare sînt adecvate îndeosebi instalațiilor descentralizate, de putere limitată. Creșterea capacității instalațiilor se poate realiza numai extensiv, fără a se justifica prin acesta realizarea unor instalații de mare putere centralizate, ca și a transportului și distribuției energiei produse. Instalațiile acționate de energia vîntului permit utilizarea avantajoasă a energiei mecanice obținute, de exemplu, pentru pomparea apei sau pentru generarea de energie electrică, de asemenea descentralizat, în instalații de mică putere. În același timp însă, pe plan mondial se fac încercări pentru realizarea de instalații eoliene „gigant” de 1–2 MWe. Tendințe asemănătoare se manifestă în cazul altor surse de energie. De fapt, se conturează o veritabilă simbioză între energetica „hard” și sursele noi, valorificabile în principal cu tehnologii „soft”, diseminate teritorial, datorită caracterului difuzat al surselor, ambele completîndu-se reciproc.

Ca o caracteristică a activității științifice în domeniul energiei este de observat ramificarea ei în mai multe direcții. Prima, mai bine cunoscută, are ca obiectiv elaborarea soluțiilor tehnice concrete pentru echipamente, instalații și organizarea sistemului energetic în ansamblu. Complexitatea și caracterul sistemic al problemei energiei impun cel puțin încă un atribut esențial al științei energeticii, acela de a contribui la fundamentarea și optimizarea deciziilor privind organizarea sistemului național energetic prin imbinarea elastică, și într-o viziune prospectivă, a structurilor energetice clasice cu cele noi, în condițiile asigurării unei utilizări cît mai eficiente a energiei la nivelul complexului economic național.

dr. ing. Marius DÂNCILĂ

**). Încălzirea solară a apei calde menajere cîștigă tot mai mult teren, fiind pînă în prezent soluția în curs de implementare în peste 1 000 apartamente din Timișoara, Constanța și localități din alte cinci județe ale țării. În București, în anul 1981, se va termina construirea a peste 1 000 apartamente în zona netermoficabilă Băneasa, dotate cu același tip de utilaj tehnologic.

DEZBATERE „R. E.”

Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiei; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (I)

REALIZAREA programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune mobilizarea și utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și umane ale economiei. În îndeplinirea acestui deziderat, o contribuție de seamă trebuie să aducă, pe de o parte, folosirea în bune condițiuni a pirghiilor economico-financiare, iar pe de altă parte, creșterea răspunderii celor chemați să organizeze și să conducă procesele de producție. În acest context se evidențiază rolul deosebit de important pe care îl are creditul în realizarea autogestiei în cadrul fiecărei întreprinderi. În legătură cu aceasta se ridică problema proporției în care creditul să participe la finanțarea activității de producție. Aceasta este, de altfel, și obiectul dezbaterii organizate de „Revista economică”, cu sprijinul Sucursalei județene Iași a Băncii Naționale, sub titlul: „Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiei; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate”, la care au participat specialiști din unitățile economice și din aparatul bancar, cadre didactice din învățământul economic superior. În acest număr publicăm prima parte a dezbaterii.

Creditul în sprijinul activității economice

Dr. **Petre Mocanu**, directorul Sucursalei județene Iași a Băncii Naționale — Sistemul de credit s-a afirmat ca un factor activ de accelerare a procesului reproducției socialiste largite, având o legătură indisolubilă cu întregul circuit al valorilor materiale. Prin rolul și funcțiile sale, sistemul de creditare a contribuit la întărirea autogestiei economico-financiare a unităților economice și implicit la creșterea acumulărilor bănești.

Menționăm că deși economia județului Iași s-a dezvoltat în cincinalul trecut cu un ritm mediu anual superior celui înregistrat pe economia națională, soldul creditelor la fine de an în întreprinderile industriale a sporit numai cu 10%, reliefind o utilizare eficientă a acestora, creditul bancar devenind un factor activ de influențare a proceselor economice. O analiză efectuată la un număr de 12 întreprinderi industriale din județ arată că ponderea credite-

lor bancare în totalul normativului mijloacelor circulante a scăzut de la 43% în anul 1976, la 36% la finele anului 1980. Aceasta a fost posibil ca urmare a accelerării vitezei de rotație a fondurilor de producție la 7 întreprinderi din cele 12 analizate.

Aplicarea cu fermitate a principiilor noului mecanism economic a creat condițiile sporirii fondurilor de autofinanțare. Dacă în anul 1976, numai 11,6% din beneficiile realizate acopereau nevoile de autofinanțare, de stimulare materială a oamenilor muncii din întreprinderile industriale amintite, în anul 1980 acestea s-au ridicat la 31% din beneficiile realizate. Dimensionarea necesarului total de mijloace circulante și introducerea acestuia în bugetul de venituri și cheltuieli are drept scop stabilirea limitelor optime pentru constituirea acestor mijloace în condițiile unui circuit normal în procesul aprovizionare-producție-desfacere, aducând în prim plan asigurarea solvabilității și lichidității permanente a fiecărei unități economice.

Dincolo de aspectul său bănesc, creditarea reprezintă o alocare de resurse materiale, accesul la utilizarea de venit național. Dacă acțiunile economice pentru care se folosește creditul nu au eficiența necesară, creditul devine resursă din care se acoperă imobilizările, se irosește valoare nou creată. În unele întreprinderi din județul Iași s-a menținut un nivel ridicat de imobilizări financiare, ceea ce a determinat o pondere ridicată a creditelor cu dobândă majorată în totalitatea creditelor acordate. Imobilizările de fonduri atrag credite cu dobânzi penalizatoare, care grevează cu valori importante costurile de producție.

Unele întreprinderi n-au reușit să rezolve operativ problemele de producție, de aprovizionare tehnico-materială, de colaborări, de contractare a producției marfă mai ales la export, ceea ce a contribuit la stocarea unor rezerve materiale de producție și produse finite, care temporar au devenit fără desfacere asigurată sau s-au produs în avans, în contul trimestrelor următoare. Din această cauză asistăm încă, la unele întreprinderi industriale, la încetinirea vitezei de rotație a fondurilor de producție.

Creșterea valorii împrumuturilor nerambursate la scadență generează consum de venit net pe seama dobânzilor penalizatoare. O cale eficientă de redresare economică, financiară, de asi-

gurare a echilibrului financiar, de menținere a capacității de plată este soluționarea operativă a problemelor ce le ridică producția industrială. De aceea, unitățile economice trebuie să acționeze ferm pentru aplicarea principiilor autoconducerii, autofinanțării și autogestiei, pentru a-și crea mijloace proprii și a reduce la minimum și chiar de a renunța la credite pentru finanțarea activității lor. În același timp, aparatul de control financiar-bancar trebuie să sprijine mai activ întreprinderile în soluționarea neajunsurilor ce se ivesc în procesul complex al producției materiale. Aceasta presupune o schimbare de concepție în organizarea controlului financiar-bancar, o concentrare a efortului de control la întreprinderi, atribuirea unui fond de timp mai mare valorificării inițiativelor locale, renunțându-se la unele lucrări periodice, scriptice, care au un efect limitat în refacerea echilibrului financiar al unității controlate. Activitatea de control bancar trebuie astfel organizată încât să permită concentrarea forțelor, în anumite perioade, la unele întreprinderi cu incapacitate de plată, până la asigurarea echilibrului financiar. Bineînțeles că nu este lipsit de interes aportul ce trebuie să-l aducă, în același timp, centralele industriale, ministerele tutelare și celelalte instituții de sinteză economică.

Nivel optim de mijloace circulante în faza de aprovizionare

Paul Ionescu, contabil șef la Întreprinderea de piese auto Iași — Potrivit mecanismului de repartiție a venitului național, o parte din fondul de dezvoltare economică se utilizează pentru finanțarea mijloacelor circulante, adică a stocurilor și altor cheltuieli necesare realizării producției stabilite prin plan. Principiul autogestiei obligă întreprinderile să-și desfășoare activitatea cu un volum de fonduri bine dimensionat, stabilit pe baza sarcinilor de plan și în concordanță cu tehnologiile aprobate, cu modul de organizare a relațiilor cu furnizorii și cumpărătorii. De aceea, aplicarea cu rezultate bune a mecanismului economico-financiar în întreprinderi este influențată de relația aprovizionare-stocuri. Printre măsurile luate în ultimii ani

vizînd îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale s-a situat și derularea prin bazele specializate, în special prin bazele județene, a unor grupe tot mai largi de produse.

Normele metodologice privind calculul normelor de stoc și al normativelor financiare, aprobate prin H.C.M. nr. 32/1978, au statuat că pentru materialele ce se aprovizionează prin bazele specializate să nu se calculeze și finanțate în întreprinderi stocuri de siguranță. După cum s-a confirmat însă în practică, chiar în condițiile aprovizionării prin bazele specializate, existența unor stocuri de siguranță la consumator este absolut necesară. De ce? Pentru că, iată, la 20 septembrie 1981, din cota de metal contractată pe trim III noi primisem doar 40%, ceea ce, în lipsa unui stoc de siguranță, ne-a creat mari dificultăți în realizarea producției fizice. Consider că este cazul a se recunoaște realitatea și a se admite, prin normele metodologice, constituirea stocurilor de siguranță la întreprinderile consumatoare pentru toate materialele, indiferent de modul de aprovizionare.

În cadrul tuturor întreprinderilor, în special în ramura construcțiilor de mașini, există stocuri de piese de schimb și materiale electrotehnice, într-o gamă foarte variată și de valori însemnate. Aceste stocuri au, de regulă, un consum redus și de multe ori accidental, conducînd la imobilizarea unor fonduri și spații de depozitare; totuși, nici o întreprindere nu renunță la ele, avînd în vedere necesitatea asigurării funcționării utilajelor (în condițiile aprovizionării greoaie a acestor repere). Încercările de stabilire a unor criterii de calculare a unor stocuri normale de piese de schimb nu au reușit să conducă la calcularea de stocuri optime, capabile să evite intreruperile în funcționarea utilajelor. Problema fiind de mare importanță pentru utilizarea deplină a capacităților de producție, consider că ar fi util să se studieze posibilitatea înființării unor depozite teritoriale de piese de schimb, specializate pe tipuri de utilaje, de unde întreprinderile să se aprovizioneze pe măsura necesităților. În acest fel și întreprinderile producătoare de piese de schimb vor putea să asigure în condiții mai bune necesarul de piese de schimb, față de situația actuală, cînd livrările se fac pentru un număr foarte mare al deținătorilor de utilaje.

În problema valorificării stocurilor supranormative și inutilizabile din întreprindere consider că ar trebui aplicate măsuri mai ferme și operative. În activitatea întreprinderilor se creează, aș putea spune inevitabil, și unele stocuri supranormative sau care devin inutilizabile. Nu cred că există întreprindere economică în care, într-o proporție sau alta, să nu se regăsească astfel de stocuri. Posibilitățile legale de actualizare a planului de aprovizionare sînt foarte limitate și în practică apar fel de fel de încorsetări în aplicare. Porînd de la această situație consider oportun a se crea posibilitatea de a se renunța imediat la un material ce nu mai este necesar.

Pentru a nu se crea dificultăți furnizorilor (inclusiv bazelor), așa cum se întîmplă în prezent prin instituirea supra-reglării temporare, aș propune ca, în baza renunțării beneficiarilor, sarcinile de plan ale furnizorilor să fie

considerate realizate, iar materialele respective să fie trecute automat ca stocuri de rezervă, din care să se acopere necesitățile suplimentare ce apar la alte unități. S-ar putea chiar crea o bază de date centralizate cu aceste stocuri, la care să se apeleze în caz de necesitate.

La baza echilibrului financiar, dimensionarea optimă a fondurilor

Prof. dr. Vasile Turliuc — Echilibrul financiar al întreprinderii este reflexul unei activități economice de nivel calitativ ridicat, al realizării planului cu minimum de resurse proprii și credite bancare. Credem, de aceea, că echilibrul financiar al întreprinderii nu poate fi redus la echilibrul dintre încasări și plăți. Dacă o întreprindere își asigură continuitatea plăților pe seama unui quantum exagerat de credite sau resurse atrase, această situație nu poate fi apreciată ca fiind o stare de echilibru financiar. Starea de echilibru este dependentă și de quantumul total al fondurilor utilizate pentru a realiza un efect economic util, ca de pildă fonduri la 1000 lei producție marfă sau netă. S-ar putea institui chiar normative privind nivelul relativ al fondurilor, firește diferențiate pe ramuri, subramuri, reconsiderabile în timp.

În decursul timpului s-a conturat soluția acoperirii necesarului permanent de fonduri din resurse proprii, iar a necesităților ce depășesc temporar acest nivel din credite bancare. În practică, însă, un astfel de criteriu nu s-a aplicat cu consecvență, creditul fiind reclamat și utilizat excesiv. În unele perioade s-a manifestat fenomenul de creștere a creditelor peste ritmul de creștere a indicatorilor producției. Aceasta nu numai ca urmare a extinderii creditului în sfere noi, ci a acoperirii din această sursă a unor imobilizări de fonduri.

Considerăm că sporirea proporției de participare a beneficiilor la constituirea fondurilor de producție are valențe stimulativе, pentru că asigurarea lor pe această cale este condiționată de îmbunătățirea activității, de creșterea rentabilității. Restrîngerea nivelului relativ al creditării bancare are o bază obiectivă, pe de o parte în practicarea pe scară mai largă a autofinanțării, iar pe de altă parte în creșterea eficienței economice, în reducerea costurilor, a fenomenului de stocare prin trecerea mai rapidă a produselor spre utilizatorii lor finali.

Întrucît nivelul optim al mijloacelor circulante se determină prin normativ, este necesar a se acționa pe toate căile pentru a se reduce la minimum cheltuielile pentru fiecare element al mijloacelor circulante și, totodată, ar fi oportun să se stabilească nivele procentuale maxime ale acestor elemente, a căror depășire să fie admisă numai în cazuri de excepție și numai după o analiză exigentă.

Ținînd seama de solicitările exagerate de credite din partea a o serie de întreprinderi, ca și de „costul” sensibil mai ridicat al creditului pe plan internațional — nu avem aici în vedere dobînzile cămătărești pe care le-au impus monopolurile în Occident în ulți-

mul timp, ci dobînzile normale — se poate pune problema și a unei majorări a ratelor de dobîndă. Totuși, nivelul stimulat al dobînzii nu este direct proporțional cu procentul dobînzii. Forța stimulatîvă a dobînzii depinde mai mult de regimul suportării ei. Credem, de aceea, că ar trebui să se pună nu atît problema sporirii ratei dobînzii, cît a corelării ei mai directe cu veniturile personale ale celor care prin activitatea lor influențează în mod direct quantumul creditelor utilizate. În acest sens, suportarea dobînzilor penalizatoare din beneficiul global nu are efectele favorabile scontate; s-ar putea pune problema suportării acestora fie și într-o anumită cotă, din partea aferentă fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, mai precis din partea destinată categoriilor de personal cu răspunderi directe în acest sens, sau chiar, în anumite limite, din retribuțiile personalului inovat. Totodată, în cazul unei reduceri a utilizării creditului sub prevederile contractului încheiat cu banca, economia de dobînzii ar putea fi luată în considerare ca resursă pentru stimularea suplimentară a celor care, prin buna lor activitate, au contribuit la aceasta.

Calea cea mai stimulatîvă de acțiune asupra întreprinderilor pe linie de credit rămîne însă, independent de valențele dobînzii, refuzul băncii de a acorda credite peste nivelul justificat, peste posibilitățile rambursării normale. Astfel, întreprinderile cu deficiențe în activitate trebuie să depisteze și să valorifice rezervele interne nefolosite, să lichideze imobilizările, să-și îmbunătățească activitatea.

Măsura prevăzută în normele bancare, de diminuare a plafonului de credite cu creditele nerambursate la scadență decurge din concepția limitării fondurilor cu care lucrează întreprinderile. După părerea noastră, nu rezultă de aici o dublă sancționare a respectivelor întreprinderi, pentru că acestea primesc întregul quantum de credite planificate (creditele curente + creditele nerambursate la scadență = creditele prevăzute prin plan). Sancțiunea aplicată este perceperea de dobîndă majorată la credite negarantate. Prin diminuarea plafonului de credite al contului curent cu creditele nerambursate la scadență, necesarul suplimentar de credite trebuie aprobat de bancă, iar în condițiile nediminuării, aprobarea băncii este eludată, creditarea limitată înlocuită printr-o creditare nelimitată. Considerăm, de aceea, că această problemă nu se rezumă la simple chestiuni de tehnică bancară, ci vizează esențial rolul băncii și al creditului în economia națională.

Argumentele unor specialiști, care se situează pe pozițiile necesității asigurării continuității plăților în relațiile cu furnizorii nu ne apar deplin concludente, pentru că această continuitate, atît de importantă de altfel, trebuie realizată nu artificial printr-o creditare neîndreptățită, ci ca urmare a unei activități economice eficiente, prin descoperirea și valorificarea rezervelor existente în fiecare unitate economică.

Dezbateri consemnate de
Maria IONIȚĂ

Mutații fundamentale în consumul populației (III)

CONSUMUL RAȚIONAL al populației constituie o noțiune cu caracter teoretic și practic complex. Ea se leagă direct de condițiile social-economice pe care le întrunește societatea socialistă în evoluția sa dinamică, orientate spre satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale — științific determinate — ale tuturor membrilor societății și spre asigurarea premiselor necesare formării și manifestării depline a personalității umane în cadrul fiecărei etape de dezvoltare a forțelor de producție.

Conceptul de consum rațional ; caracteristici, cerințe

ÎN DEFINIREA și stabilirea, în fiecare etapă, a consumului rațional al populației considerăm că este necesar să se aibă în vedere mai multe criterii principale. În primul rând, cunoașterea gradului de satisfacere a sistemului nevoilor populației, care oferă parametrii în legătură cu ceea ce s-a realizat și cu ceea ce urmează a se îndeplini în continuare în acest domeniu. În al doilea rând, recunoscând principiul conform căruia nu putem consuma mai mult decât producem, că trebuie asigurate premisele necesare realizării producției socialiste lărgite, care presupune o repartizare optimă a venitului național pentru dezvoltare și consum, se conturează un alt criteriu în definirea și stabilirea consumului rațional și anume influența pe care dimensiunea și structura resurselor reale ale economiei și societății, modul lor de utilizare, o au asupra nivelului și structurii consumului populației, în satisfacerea în continuare a sistemului nevoilor tuturor membrilor societății. Privind consumul populației nu numai ca efect, rezultat sau utilizare finală a producției, ci și ca premisă, ca factor al creșterii acesteia, rezultă că satisfacerea tot mai bună a nevoilor de consum ale populației presupune o creștere necesară a producției sociale în concordanță cu aceste nevoi și cu posibilitățile reale ale economiei naționale. Recunoașterea dependenței consumului populației de dimensiunile și structura resurselor disponibile în economie și societate în cadrul fiecărei etape drept un criteriu al consumului rațional pune mai clar în evidență necesitatea creșterii producției, îmbunătățirii calității acesteia.

Societății socialiste nu-i este însă indiferent modul și efectul satisfacerii nevoilor de consum ale populației. Așa cum arătam, acest proces trebuie conceput astfel încât să aibă drept consecință amplificarea activității, a capacităților de creație ale tuturor membrilor societății. De aici apare un alt criteriu în funcție de care se poate aprecia conținutul consumului rațional, criteriu exprimat de măsura în care consumul populației asigură amplificarea capacității creatoare a omului, dezvoltarea și manifestarea personalității sale.

Aceste criterii permit, pe de o parte, formularea cerințelor consumului rațional și, pe de altă parte, delimitarea — pe măsura cunoașterii științifice — a parametrilor cantitativi și calitativi ai acestuia. Din cele arătate rezultă că, în forma sa cea mai generală, consumul rațional se caracterizează, după părerea noastră, prin parametrii cantitativi și calitativi de nivel, structură, tendințe, care exprimă satisfacerea sistemului nevoilor populației — generate și amplificate de progresul neîntrerupt al societății, de caracteristicile și specificul muncii, de condițiile concrete de muncă și de viață, de tradițiile de consum ale poporului — în concordanță cu posibilitățile în continuare creștere ale economiei naționale, care să contribuie la dezvoltarea capacităților creatoare ale omului, la dezvoltarea și manifestarea personalității umane, să asigure premisele unui mod de viață sănătos și civilizat. Avind în vedere elementele care caracterizează consumul rațional subliniem, de asemenea, faptul că acesta are un caracter dinamic: pe măsura dezvoltării economico-sociale, nevoile populației cresc și se diversifică, modificându-se nu numai parametrii lor cantitativi și calitativi, ci și ierarhia acestora. Astfel, dezvoltarea și diversificarea

producției de bunuri și servicii, apariția de produse noi, ca urmare a aplicării în producție a descoperirilor tehnico-științifice, modificările ce intervin în caracterul și specificul muncii, îndeosebi ca urmare a adâncirii diviziunii muncii sociale, schimbările ce au loc în condițiile de viață, în special ca urmare a creșterii gradului de urbanizare, ridicarea gradului de instruire și cultură ale populației, creșterea timpului liber etc. sînt factori care determină caracterul dinamic al consumului rațional. Este de reliefat, de asemenea, că conținutul noțiunii de consum rațional diferă de la un element al consumului la altul în funcție de subsistemul de nevoi căruia îi corespunde, de locul și rolul fiecăruia din aceste elemente în desfășurarea vieții și activității omului — toate acestea determinând criteriile și coordonatele consumului rațional, amplitudinea și precizia dimensiunilor acestuia*).

Socialismul, prin natura relațiilor de producție are, pe toate treptele sale, posibilitatea realizării cerințelor raționalității. Problema consumului rațional apare însă mai pregnant la un grad mai înalt de satisfacere a nevoilor fundamentale și în condițiile în care nivelul de dezvoltare a forțelor de producție creează premisele extinderii rapide și multidimensionale a avantajului nevoilor populației. Asigurarea realizării cerințelor consumului rațional reprezintă, deci, nu numai o necesitate a evoluției consumului populației ci și o posibilitate practică, prin efectele pe care le are direcționarea conștientă a consumului prin intermediul mecanismului economic, caracteristic relațiilor socialiste de producție, prin utilizarea pirghiilor proprii politicii consumului (venituri, prețuri, ofertă etc.), prin implementarea în comportamentul și motivațiile de consum ale populației a principiilor consumului rațional.

Consumul rațional constituie, deci, un concept care exprimă o concordanță, o armonizare între obiectivul urmărit și mijloacele de realizare, fiind, în același timp, o importantă sferă de manifestare și accentuare a raționalității economice în general. Raționalitatea în consum apare astfel ca o trăsătură a procesului consumului populației în evoluția sa dinamică, ca un atribut al politicii în acest domeniu.

O alimentație rațională, științific fundamentată

ODATA cu recunoașterea rolului alimentației în menținerea sănătății și dezvoltarea fizică și intelectuală a omului s-au extins permanent și preocupările specialiștilor din tot mai multe domenii pentru determinarea nevoilor alimentare ale populației pe baza unor criterii științifice. Cercetările desfășurate în special în domeniul nutriției, ca și în domeniul biologiei și geneticii, au condus la stabilirea principiilor alimentației raționale, care constau în principal în asigurarea, pe de o parte, a unui regim alimentar normo-caloric care să cuprindă în proporții optime factorii nutritivi (proteine, grăsimi, glucide și toate vitaminele și sărurile minerale), iar pe de altă parte, a unei gastrotehnii corecte, moderne, a igienei alimentare, a unei repartizări echilibrate a consumului zilnic de alimente.

După cum se știe, rația alimentară exprimată în calorii și principii nutritive este determinată de nutriționiști pe sexe, grupe de vîrstă, categorii de efort, stare fiziologică. În general, aceasta crește de la circa 1000 calorii pentru copii sub un an, pînă la 3000—4500 pentru bărbați între 21—25 ani și pînă la 2700—3200 pentru femeile între 21—25 ani, în funcție de cate-

* Problemele și criteriile specifice care caracterizează consumul rațional în cadrul fiecărui subsistem de nevoi sînt prezentate pe larg în lucrarea „Consumul populației în Republica Socialistă România”, elaborată în Institutul de Economie Socialistă și apărută în Editura Academiei R.S.R., București, 1981.

goria de efort. După această vîrstă, consumul zilnic recomandat de nutriționiști scade continuu, ajungînd la bătrîni la 2200 calorii pentru bărbați și 2000 calorii pentru femei.*)

Una din caracteristicile alimentației raționale în concepția actuală se referă la proporțiile în care diferite principii nutritive trebuie să contribuie la acoperirea nevoilor energetice și plastice ale organismului. Populația în care diferitele principii nutritive contribuie la rația alimentară optimă sînt, ca și în cazul nevoilor energetice, stabilite în raport de sex, vîrstă, muncă, greutate ideală. Se recomandă astfel ca, pentru asigurarea unei rații echilibrate, alimentele să participe în următoarele proporții: carne și produse din carne 4—8%, lapte și derivate 3—35%, ouă 3—4%, grăsimi 12—17% cereale și derivate 25—45%, legume și fructe 17—18%, zahăr și produse zaharoase 7—8%, băuturi nealcoolice 2—3%.

Reprezentînd nevoile științific determinate, rațiile alimentare recomandate de nutriționiști — exprimate în calorii și factori nutritivi sau în cantități de alimente pe categorii de consumatori sau în medie pe locuitor — constituie expresia ideală a consumului alimentar rațional, o condiție esențială de menținere a sănătății, de dezvoltare fizică și intelectuală a omului. Realizarea rației alimentare astfel determinată reprezintă obiectivul către care consumul alimentar trebuie să tindă în evoluția sa permanentă, urmărindu-se eliminarea dezechilibrelor odată cu dezvoltarea factorilor bunăstării și civilizației.

În practica consumului alimentar al populației lucrurile nu se întîmplă însă așa. Dat fiind faptul că consumul alimentar al populației este un fenomen complex, care se realizează într-un cadru social-economic concret, sub influența unei multitudini de factori, evoluția sa — rezultantă, în special, a factorilor economico-social și de comportament — nu asigură cu consecvență cerințele alimentației raționale. De altfel, evoluția consumului alimentar se află în același timp sub influența nevoilor, cît și a posibilităților economiei de a satisface aceste nevoi.

Experiența acumulată în țara noastră, cît și analiza evoluției consumului de alimente în alte țări — în special mai dezvoltate economic — a arătat că consumul alimentar evoluează sub imperiul anumitor legi. S-a constatat, astfel, că într-o anumită etapă, de regulă numită etapa acumulărilor cantitative, are loc creșterea consumului la toate categoriile de alimente, ceea ce se întîmplă de altfel și în țara noastră**), proces care are drept consecință și creșterea consumului energetic zilnic mediu pe cap de locuitor.

Așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 3, în ultimii treizeci de ani consumul mediu pe locuitor și pe zi al populației din țara noastră a crescut la calorii cu aproape 93%, iar la proteine cu peste 70%, ceea ce a făcut ca din acest punct de vedere să ne situăm printre țările cu consumuri ridicate (vezi și tabelul na. 4). Spre sfîrșitul perioadei de acumu-

lamente ca purtătoare ale factorilor energetici avem încă diferențieri importante, determinate și de particularitățile alimentației din fiecare țară și de posibilitățile economiei. După cum observăm, deși față de alte țări ne situăm la același nivel al consumului total de calorii și proteine, ca structură, ponderea calorilor și proteinelor provenite din produse de origine vegetală, în special cerealiere, este, în țara noastră, mult superioară majorității țărilor luate în comparație.

O analiză a evoluției probabile a consumului alimentar în țara noastră în perspectivă, în funcție de principalii factori de influență a acestuia (creșterea veniturilor populației, sporirea și îmbunătățirea continuă a producției și ofertei de alimente etc.), arată că menținerea tendințelor actuale ar duce la un consum hiper-energetic de peste 3500 calorii și peste 100 grame proteine în medie pe zi și locuitor, consum care depășește cu mult necesitățile raționale, recomandările științei nutriției, cu consecințe nefavorabile asupra stării de sănătate a populației. De altfel, și pe grupe de alimente tendințele consumului în funcție de principalii factori de influență evidențiază pentru unele dintre acestea, niveluri mai mari în comparație cu nevoile medii de consum calculate în conformitate cu normele fiziologice recomandate.

Din toate acestea rezultă că atît realizările obținute pînă în prezent în domeniul consumului alimentar, cît și evoluția posibilă a acestuia în viitor în condițiile menținerii tendințelor actuale, fac nu numai posibilă ci și necesară orientarea acestuia în așa fel încît să corespundă tot mai mult alimentației raționale. Considerăm din acest punct de vedere că definitivarea unor nivele raționale de consum, ținînd seama de structura populației (vîrstă, sex, efort etc.), de condițiile concrete din țara noastră și obiceiurile de consum etc, este deosebit de utilă pentru orientarea atît a consumurilor individuale, cît și a celor colective.

Din toate acestea rezultă că atît realizările obținute pînă în prezent în domeniul consumului alimentar, cît și evoluția posibilă a acestuia în viitor în condițiile menținerii tendințelor actuale, fac nu numai posibilă ci și necesară orientarea acestuia în așa fel încît să corespundă tot mai mult alimentației raționale. Considerăm din acest punct de vedere că definitivarea unor nivele raționale de consum, ținînd seama de structura populației (vîrstă, sex, efort etc.), de condițiile concrete din țara noastră și obiceiurile de consum etc, este deosebit de utilă pentru orientarea atît a consumurilor individuale, cît și a celor colective.

Din toate acestea rezultă că atît realizările obținute pînă în prezent în domeniul consumului alimentar, cît și evoluția posibilă a acestuia în viitor în condițiile menținerii tendințelor actuale, fac nu numai posibilă ci și necesară orientarea acestuia în așa fel încît să corespundă tot mai mult alimentației raționale. Considerăm din acest punct de vedere că definitivarea unor nivele raționale de consum, ținînd seama de structura populației (vîrstă, sex, efort etc.), de condițiile concrete din țara noastră și obiceiurile de consum etc, este deosebit de utilă pentru orientarea atît a consumurilor individuale, cît și a celor colective.

Din toate acestea rezultă că atît realizările obținute pînă în prezent în domeniul consumului alimentar, cît și evoluția posibilă a acestuia în viitor în condițiile menținerii tendințelor actuale, fac nu numai posibilă ci și necesară orientarea acestuia în așa fel încît să corespundă tot mai mult alimentației raționale. Considerăm din acest punct de vedere că definitivarea unor nivele raționale de consum, ținînd seama de structura populației (vîrstă, sex, efort etc.), de condițiile concrete din țara noastră și obiceiurile de consum etc, este deosebit de utilă pentru orientarea atît a consumurilor individuale, cît și a celor colective.

Anii	Calorii (număr)	Proteine (grame)
1950	1 800	65
1960	2 770	86,1
1970	2 901	86,4
1980	3 368	100,8

*) Calculat pe baza consumurilor în unități naturale.

Sursa: Calculat pe baza consumurilor medii de produs alimentare pe locuitor, din anuarul C.A.E.R. 1977

lări cantitative are loc însă tot legic — odată cu creșterea consumului de alimente cu valoare nutritivă ridicată (carne,

lapte, ouă, legume, fructe) — scăderea consumului de produse din cereale, fenomen care se manifestă, desigur, și în țara noastră, începînd cu anul 1967.

Trebuie să arătăm însă că în procesul de realizare a nivelului menționat al consumului mediu pe locuitor și zi în calorii și proteine, evoluția aportului diferitelor grupe de alimente la acoperirea nevoilor alimentare nu a fost în deplină concordanță cu cerințele pe care le impune realizarea unei structuri raționale a consumului alimentar. Astfel, ca urmare a consumului ridicat de cereale și a manifestării unei viteze mici de scădere a acestuia chiar în condițiile creșterii consumului unor alimente care înlocuiesc cerealele din punct de vedere al valorii nutritive, — în structura consumului mediu zilnic de calorii și proteine cerealele ocupă încă un loc prea mare (aproape 50%). De asemenea, creșterea relativ lentă a consumului de lapte și pește, precum și a consumului de legume și fructe a făcut ca aportul acestora să nu concorde cu cerințele unor rații alimentare echilibrate. De altfel și în comparație cu alte țări (tabelul nr. 5), rezultă că pe grupe de ali-

Tabelul nr. 5
Structura consumului alimentar în calorii și proteine în România comparativ cu alte țări — în procente —

Țara	Anul	Calorii		Proteine	
		de origine vegetală	de origine animală	de origine vegetală	de origine animală
România	1980	75,4	24,6	55,8	44,2
Bulgaria	1976	78,1	21,9	55,2	44,8
Cehoslovacia	1976	56,7	43,3	39,8	60,2
Ungaria	1976	55,2	44,8	48,8	51,2
U.R.S.S.	1976	72,1	27,9	49,4	50,6
Austria	1973	58,0	42,0	38,6	61,4
Franta	1973	58,4	41,6	34,8	65,2
R.F. Germania	1973	56,2	43,8	34,7	65,3
Suedia	1973	59,4	40,6	31,3	68,7
S.U.A.	1973	61,5	38,5	29,9	70,1

mente ca purtătoare ale factorilor energetici avem încă diferențieri importante, determinate și de particularitățile alimentației din fiecare țară și de posibilitățile economiei. După cum observăm, deși față de alte țări ne situăm la același nivel al consumului total de calorii și proteine, ca structură, ponderea calorilor și proteinelor provenite din produse de origine vegetală, în special cerealiere, este, în țara noastră, mult superioară majorității țărilor luate în comparație.

O analiză a evoluției probabile a consumului alimentar în țara noastră în perspectivă, în funcție de principalii factori de influență a acestuia (creșterea veniturilor populației, sporirea și îmbunătățirea continuă a producției și ofertei de alimente etc.), arată că menținerea tendințelor actuale ar duce la un consum hiper-energetic de peste 3500 calorii și peste 100 grame proteine în medie pe zi și locuitor, consum care depășește cu mult necesitățile raționale, recomandările științei nutriției, cu consecințe nefavorabile asupra stării de sănătate a populației. De altfel, și pe grupe de alimente tendințele consumului în funcție de principalii factori de influență evidențiază pentru unele dintre acestea, niveluri mai mari în comparație cu nevoile medii de consum calculate în conformitate cu normele fiziologice recomandate.

Din toate acestea rezultă că atît realizările obținute pînă în prezent în domeniul consumului alimentar, cît și evoluția posibilă a acestuia în viitor în condițiile menținerii tendințelor actuale, fac nu numai posibilă ci și necesară orientarea acestuia în așa fel încît să corespundă tot mai mult alimentației raționale. Considerăm din acest punct de vedere că definitivarea unor nivele raționale de consum, ținînd seama de structura populației (vîrstă, sex, efort etc.), de condițiile concrete din țara noastră și obiceiurile de consum etc, este deosebit de utilă pentru orientarea atît a consumurilor individuale, cît și a celor colective.

Grigore VILCEANU
Institutul de Economie Socialistă

*) Iulian Mincu, „Tratat de dietetică“, București, Ed. medicală, 1974; ...Alimentația rațională a omului sănătos și bolnav“, București, Ed. medicală, 1974; „Sistemul de alimentație și cerințele impuse de știința nutriției“, în „Era socialistă“ nr. 24 și 29/1976

**) Vezi datele tabelelor nr. 1 și nr. 2 prezentate în prima parte a acestui studiu (Revista economică nr. 44/1981)

Anchetă „R. E.”

PERFECTIONAREA ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTREPRINDERII — SURSĂ DE EFICIENȚĂ ⁽¹⁾

O investigație în 12 întreprinderi, cu participarea a 40 de specialiști

PREOCUPAREA continuă pentru perfecționarea organizării conducerii, producției și a muncii reprezintă o cerință de bază în întreprinderea modernă, ea constituind o sursă deosebit de valoroasă de sporire — prin efort propriu — a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de fabricație, de creștere a calității și competitivității produselor, în general de ridicare a eficienței economice. În lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al II-lea al consilierilor muncii, în fiecare Congresul economic se cer intensificate eforturile organizatorice, creative în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a funcțiilor, activităților, atribuțiilor și sarcinilor ce revin la fiecare eșalon și pe ansamblul întreprinderii pentru realizarea exemplară a prevederilor de plan, prin conceperea și aplicarea de sisteme, metode și modalități superioare de conducere și organizare, de natură să asigure valorificarea deplină a potențialului tehnic, material și uman.

În acest context, prezentăm rezultatele unei anchete efectuate în 12 întreprinderi industriale de raza sectorului 5 al municipiului București, în cadrul căreia și-au exprimat opiniile peste 40 de specialiști. Ancheta și-a propus să evidențieze evoluția în cincinalul trecut și nivelul actual al principalilor indicatori care caracterizează activitatea de organizare și conducere în aceste unități economice, obstacolele care apar și cauzele lor, precum și unele modalități concrete de acțiune. Soluții și propuneri de rezolvare eficientă a problemelor apărute în domeniul analizat, pentru sporirea contribuției factorului organizatoric la îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan.

Evoluții și implicații ale nivelurilor principalilor indicatori

ANALIZA EVOLUȚIEI nivelurilor principalilor indicatori ce caracterizează activitatea de conducere și organizare a producției și a muncii pune în evidență că, în întreprinderile care au constituit eșantionul anchetei, în perioada 1976—1981 s-a acumulat o experiență valoroasă în perfecționarea continuă a organizării și conducerii proceselor de producție.

Astfel, se constată o tendință generală de creștere a numărului studiilor din acest domeniu. În anul 1980, față de 1975, numărul studiilor elaborate a crescut cu 24 de procente, iar al celor aplicate cu 29 de procente (vezi fig. 1); dealt-

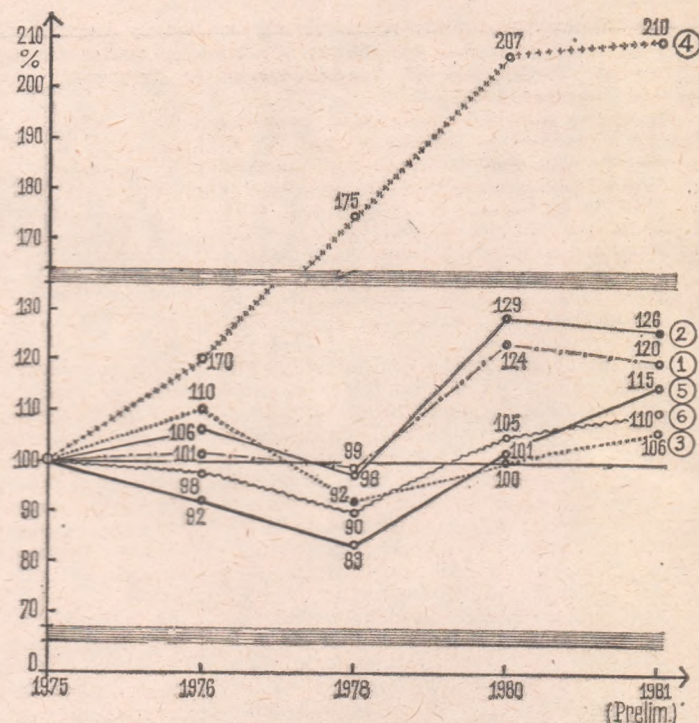

Fig. 1: Evoluția indicatorilor caracteristici ai activității de organizare și conducere în întreprinderile analizate

1 — numărul studiilor elaborate; 2 — numărul studiilor aplicate; 3 — coeficientul de aplicare a studiilor elaborate; 4 — numărul de personal afectat elaborării și studierii studiilor; 5 — spor de beneficiu pe studiu aplicat; 6 — total spor de beneficiu datorat aplicării studiilor

fel, aceeași tendință se înregistrează atât la nivelul studiilor de conducere cit și la cel de producere, luate separat — ceea ce demonstrează că pe fiecare componentă a acestui proces complex au existat preocupări crescînde.

Eforturile organizatorice au fost orientate, în ultimii ani, cu prioritate spre:

- perfecționarea structurilor organizatorice în concordanță cu evoluțiile structurii planului de producție (la întreprinderea „Autobuzul”, întreprinderea de construcții și reparații de echipamente de telecomunicații);

- modernizarea dotării și reorganizarea fluxurilor tehnologice de prelucrare, care să permită accelerarea înnoirii producției (pentru fabricația cazanelor monobloc cu cărbune la întreprinderea „Metalica”, pentru organizarea tehnologică în platforme la întreprinderea „Vulcan”, pentru producția de containere și remorci auto la întreprinderea „Autobuzul”);

- elaborarea de normative de muncă rigurose fundamentate și îmbunătățirea celor existente (în special la operațiunile de forjare, presare, prelucrări prin așchiere, sudură, vopsitorie, țesut pe mașini automate și mecanice);

- extinderea poliservirii utilajelor;
- raționalizarea transportului uzinal (inclusiv operațiile de încărcare-descărcare, depozitare);

- concentrarea și specializarea fabricației în unele ateliere de producție (la „Electromagnetica”);

- reorganizarea activității atelierelor de producție, în scopul reducerii personalului indirect productiv și de servire generală.

La rîndul ei, perfecționarea conducerii producției a avut în vedere:

- perfecționarea conducerii colective, trecerea la autofinantarea, autogestiunea și autoconducerea muncitorească a unităților economice (după anul 1978);

- perfecționarea continuă a strategiilor de dezvoltare, prin adaptarea structurii producției la cerințele beneficiarilor (la „Autobuzul” s-a trecut la introducerea în fabricație a autoutilitarelor cu motoare Diesel, la modernizarea gamei de autobuze fabricate, la producția de remorci);

- îmbunătățirea structurii organizatorice în funcție de înnoirea profilului fabricației (la întreprinderea textilă „Aurora”);

- perfecționarea sistemului informațional, inclusiv prin introducerea prelucrării automate a datelor pentru urmărirea consumurilor specifice de materiale și manoperă pe produs, gestionarea stocurilor, lansarea și urmărirea producției pe calculator;

CITITORII AU CUVÎNTUL

Creanțe

UNELE organe bancare trec la restanță creanțele litigioase neincasate, punind astfel unitățile respective în situația de a suporta consecințele prevăzute de lege. După părerea mea, trecerea la restanță a unei creanțe neincasate, cu consecința percepției dobânzilor penalizatoare, presupune ideea de culpă a unității. Ar fi de neconceput aplicarea acestei măsuri dacă nu s-ar porni de la ideea de culpă. Dar sînt și situații cînd culpa unității este inexistentă și totuși creanțele neincasate sînt trecute la restanță. Citez doar două exemple: în cazul produselor expediate pe calea terată sînt frecvente situațiile în care se întîrzie predarea lor la destinație, ceea ce duce la un refuz de decontare a prețului și la nașterea unei creanțe în patrimoniul unității furnizoare. Organele bancare trec la restanță astfel de creanțe, deși unitatea expeditoare nu are la îndemînă nici un mijloc spre a determina executarea transportului și predarea mărfii la destinație în termen. Răspunderea căii ferate este limitată la despăgubirea unității expeditoare, în cazul pierderii mărfii. Însă nu este reglementată o răspundere pentru întîrzierea executării contractului de transport, atunci cînd paguba suferită de expeditor este numai plata dobânzilor penalizatoare. Ar fi necesar să se instituie și o astfel de răspundere pentru situația cînd unitatea expeditoare are de suportat dobînzi penalizatoare pentru neincasarea în termen a prețului mărfii.

Mai sînt și alte situații cînd neincasarea unor creanțe litigioase este în afara culpei unității. Unele arbitraje departamentale întîrzie soluționarea litigiilor. Unitățile în patrimoniul cărora figurează creanțele din litigiu sînt puse în situația de a suporta dobînzi penalizatoare, chiar dacă prin soluțiile ce vor fi pronunțate ulterior se va stabili că nu au nici un fel de culpă. Consider necesar să se reglementeze fie neinclusiunea la restanță a debitorilor litigioase, fie instituirea unei forme de răspundere pentru unitățile — altele decît furnizorul sau beneficiarul — care determină întîrzierea decontării creanțelor.

Nicolaie PITICARU

Întreprinderea de spirt, bere și amidon din Rădăuți

ECOURI

Capacități

ÎN ARTICOLUL „Prioritate capacităților cu termen de punere în funcțiune în anul 1981”, sînt sesizate just și unele greutăți în asigurarea fronturilor de montaj la obiective din cadrul ministerului nostru, ceea ce a determinat și creșterea unor stocuri de utilaje față de cele existente la începutul anului. În urma analizelor efectuate împreună cu specialiștii din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale la fiecare obiectiv situația s-a îmbunătățit, creîndu-se fronturi de montaj la obiectivele cu puneri în funcțiune prevăzute în acest trimestru.

A. IONESCU

*director în Ministerul Industriei
Ușoare*

★
PE PLATFORMELE industriale importante se iau măsuri eficiente pentru re-

zolvarea tuturor problemelor ce se ivesc pe parcursul derulării investițiilor, în principal pentru: asigurarea de către constructori a materialelor, forței de muncă și utilajelor necesare, concentrarea eforturilor la lucrările care condiționează strict punerile în funcțiune, preluarea montării de către beneficiari a unor utilaje și linii tehnologice, asigurarea asistenței tehnice necesare de către furnizorii utilajelor, recuperarea restanțelor la lucrările de construcții, instalații și montaj.

Pentru obiectivele la care, prin plan, este aprobată prezentarea notelor de comandă în vederea introducerii lucrărilor în planul pe acest an, pe baza graficului aprobat de conducerea ministerului s-au elaborat și prezentat spre aprobare documentațiile prevăzute prin Legea nr. 9/1980. În ceea ce privește asigurarea documentațiilor de execuție pentru planul pe 1981, acestea sînt elaborate integral pentru lucrările de C+I care condiționează punerile în funcțiune, respectiv și pentru utilajele livrate, pentru utilajele din import, documentațiile de montaj asigurîndu-se după livrarea cărților tehnice ale acestora.

În legătură cu asigurarea utilajelor tehnologice nestandardizate din țară, atît pentru investițiile ministerului nostru, cît și pentru investițiile altor ministere, se urmărește realizarea și livrarea acestora pe bază de grafice L.U., prin analize lunare cu conducerile fiecărei întreprinderi furnizoare.

P. BUDULAN

*director în Ministerul Industriei
Construcțiilor de Mașini*

Innoire

ASPECTELE semnalate de către participanții la dezbaterile din „R.E.” nr. 25, publicată sub titlul „Accelerarea innoirii și modernizării produselor și tehnologiilor”, au fost analizate în amănunt de către specialiștii din ministerul nostru.

Prin Legea nr. 11/1980 pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, au fost prevăzute pirghii (art. 132) care permit soluționarea priorității a unor probleme de aprovizionare tehnico-materială. În proiectul de decret pentru modificarea și completarea Legii nr. 28/1969 privind organizarea activității de cercetare științifică, sînt cuprinse prevederi în legătură cu obligația ministerelor și celorlalte organe centrale și locale de a asigura livrarea cu prioritate, fără repartitii, de materiale, aparatură și alte produse necesare pentru satisfacerea operativă a unor nevoi neprevăzute care apar pe parcursul desfășurării procesului de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. De asemenea, este prevăzută obligația pentru C.N.S.T. și ministerul nostru de a stabili inclusiunea în stocurile de intervenție din bazele județene și a municipiului București a unor materii prime, materiale, aparatură și alte produse specifice activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care să se efectueze livrări în funcție de unele nevoi ce apar în activitatea curentă.

În vederea realizării acestor sarcini, apare ca necesară o conlucrare strînsă între C.N.S.T., C.S.P., M.A.C.F., ministerele economice și institutele de cercetare, atît

în ceea ce privește cunoașterea din timp a necesităților reale ale acestui sector, cît și în ceea ce privește rezolvarea operativă a unor nevoi prevăzute.

M. GRĂJDAN

*director în Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și Controlului
Gospodării Fondurilor Fixe*

Electrosvuitoare

ÎN LEGĂTURĂ cu nota apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul” sub titlul „Transport uzinal” din „R.E.” nr. 35, susținem punctul de vedere ca în perioada 1981-1985 și în continuare să se dezvolte producția de mașini și utilaje de ridicat, transportat și manipulat la sol.

Întreprinderea noastră este profilată pe mașini și utilaje de ridicat, transportat și manipulat la sol (uzinale), ea asimilînd și fabricînd pe parcursul a 13 ani produse din această sortimentație. Noi am întocmit o notă de fundamentare tehnico-economică pe baza căreia proiectantul nostru general (I.P.C.M. — București) a elaborat STE-ul privind dezvoltarea acestei producții de către întreprinderea noastră, fără însă ca acest studiu să fie rezolvat. Recent, întreprinderea a întocmit și înaintat la centrala industrială C.I.U.E.M.M.R. — București din nou o Notă de fundamentare tehnico-economică privind dezvoltarea producției de mașini de transport uzinale pe 1981-1985 care cuprinde, pe lîngă produsele asimilate și deja fabricate, și alte noi produse, fără ca această temă să fie clarificată și aprobată. Mai mult ca atît, deși necesarul pe economie la electrosvuitoare și electrocare este destul de mare în perioada 1981-1985, planul de producție al întreprinderii atît pe anul 1982 cît și pe întregul cincinal actual a fost diminuat, cu toate intervențiile făcute pentru a nu se proceda la diminuare.

Avînd în vedere necesitatea îndeplinirii programului de modernizare a transporturilor interne, de mecanizare complexă a lucrărilor de încărcări-descărcări, considerăm imperios necesară menținerea și dezvoltarea în continuare a producției de mașini și utilaje de ridicat, transportat și manipulat la sol (uzinale) la întreprinderea noastră, ținînd seama în același timp și de faptul că, prin fabricarea și dezvoltarea acestei producții, se degreveză economia națională de importuri de astfel de mașini și utilaje.

Pe lîngă cele arătate mai sus, menționăm și faptul că pe parcursul asimilării acestei game de produse s-a avut în vedere și a existat o preocupare pentru realizarea unei tipizări a elementelor componente, crescînd numărul reperelor și subansamblelor refolosite, în paralel cu creșterea gradului de integrare, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de fabricație a acestor produse.

Petru PANTEA

*directorul Întreprinderii Mecanice din
orașul Dr. Petru Groza*

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

● **utilizarea metodelor moderne de conducere** (tabloul de bord al conducătorului la „Metalica“, tehnica firelor de aşteptare la „Tinăra gardă“, metoda costurilor normate, conducerea prin bugete) ş.a.

Aplicarea studiilor amintite a avut însemnate efecte în direcţia realizării în dinamică, faţă de 1975, a unui **spor însemnat de beneficii** ca urmare a perfecţionării organizării şi conducerii activităţilor întreprinderilor, în special după anul 1978, odată cu trecerea la aplicarea în întreaga economie a mecanismului economico-financiar perfecţionat, a implementării în practică a principiilor autogestiuunii şi autoconducerii muncitoreşti a unităţilor economice. Astfel, pe total studii aplicate, sporurile de beneficii înregistrate s-au cifrat la 9.905 mii lei în 1980 şi se prelină să se obţină în acest an 15.277 mii lei, iar sporul mediu de beneficiu pe un studiu aplicat a fost de peste 100 mii lei în 1980 şi urmează să atingă 187 mii lei în 1981.

Pe fondul acestor preocupări şi rezultate, se cere menţionat însă şi faptul că în toate întreprinderile care au format eşantionul anchetei există încă însemnate rezerve în utilizarea potenţialului productiv disponibil, încă nevalorificate în circuitul producţiei, datorită — într-o măsură importantă — neajunsurilor şi greutăţilor care mai apar în organizare şi conducere la unităţile economice respective. Că aşa stau lucrurile o demonstrează, de exemplu: 1) faptul că în anul 1980, dintre unităţile analizate, unele nu şi-au realizat planul la indicatori ca producţia marfă vândută şi încasată, exportul şi beneficiul; 2) diminuarea în unii ani (1978, de pildă) a numărului studiilor — elaborate şi aplicate — de perfecţionare a organizării şi conducerii; 3) scăderea în unii ani, faţă de cei precedenţi, a coeficientului de aplicare în practică a studiilor elaborate; 4) faptul că dacă sporul de beneficiu rezultat din aplicarea studiilor de conducere a producţiei creşte de peste 6 ori în anul 1981 faţă de 1975, cel din aplicarea studiilor de organizare a cunoscut o dinamică descendentă în anii de după 1975, situaţia marcând o îmbunătăţire substanţială doar odată cu încheierea cincinalului trecut şi intrarea în noul cincinal.

Conţinutul şi structura studiilor aplicate

PENTRU a putea trece la analiza cauzelor care au generat apariţia deficienţelor semnalate, şi la formularea unor propuneri şi modalităţi de acţiune pentru înlăturarea lor, apare necesară abordarea şi a altor aspecte.

1 **Structura studiilor de organizare aplicate** relevă faptul că la nivelul eşantionului anchetei s-au înregistrat anumite schimbări în ponderile pe care le deţin diferitele categorii de preocupări pentru perfecţionare: în timp ce organizarea conducerii câştigă 7 procente în anul 1981 faţă de 1976, organizarea muncii îşi diminuează corespunzător ponderea, organizarea producţiei menţinându-se la nivel constant (e adevărat, după o perioadă de creştere în anii 1978—1980 — vezi graficul din fig. 2). Dacă atenţia sporită pentru perfecţiona-

mice, apreciem totuşi că aceasta nu trebuie să se facă pe seama reducerii eforturilor şi atenţiei acordate perfecţionării organizării muncii — cu atât mai mult cu cât specialiştii participanţi la anchetă au apreciat că, în prezent, un grad relativ mai redus de organizare îl are munca, domeniu în care se situează însemnate rezerve de creştere a producţiei şi eficienţei.

Contribuţia diferiţilor factori implicaţi la elaborarea studiilor de organizare şi conducere aplicate în unităţile investigate

Factori implicaţi	Contribuţia (în %) la elaborarea studiilor aplicate în anii:			
	1976	1978	1980	1981
Compartimentul de organizare a producţiei şi a muncii din întreprindere	50	52	51	48
Conducerea întreprinderii	24	24	22	21
Comisia pe probleme de organizare din întreprindere	11	12	13	16
Institute de cercetare şi proiectare	2	1	7	7
Centrala industrială	6	5	4	6
Ministerul de resort	2	2	2	2
Institute de învăţământ superior	5	4	1	—

Şi în structura studiilor de conducere se observă anumite schimbări în ponderile pe care le deţin diferitele categorii de preocupări; dacă perfecţionarea organizării structurale deţine locul I atât în anul 1976, cât şi în 1981, pe locul doi în anul în curs se situează problemele îmbunătăţirii sistemului informaţional, care câştigă 10 procente de interes faţă de 1976, urmată de perfecţionarea conducerii colective şi autoconducerii întreprinderii. Întrucât însă din practică rezultă că în procesul conducerii colective şi al autoconducerii, aşa cum funcţionează el în prezent în întreprinderile analizate, nu s-a reuşit încă să pună în valoare multe dintre valoroasele sale posibilităţi de sporire a eficienţei economice, nu considerăm lipsit de interes — şi vom acţiona în acest sens — ca el să treacă şi în continuare pe primul loc al preocupărilor de perfecţionare. În fine, o gamă mult mai largă de preocupări decît în prezent considerăm că ar trebui să concentreze şi problematica elaborării unor strategii mobile, competitive de dezvoltare a producţiei (chiar dacă am intrat într-un nou cincinal foarte curînd şi, ca atare, unii specialiştii apreciază că pentru perspectiva următorilor ani avem deja stabilit un program de acţiune). Nu trebuie uitat nici că cerinţele pieţei sînt foarte dinamice, astfel că preocupările în domeniul marketingului şi al prognozei nu trebuie considerate niciodată încheiate. În general, în acest context, poate fi subliniată şi ideea că în întreprinderi se cere acordată o atenţie sporită tuturor metodelor moderne de conducere a producţiei, cum sînt conducerea prin obiective şi proiecte, sistemul cost-oră-producţie, gestiunea calităţii, arboreii de decizie ş.a.

2 Studiile de perfecţionare a conducerii şi organizării sînt întocmite în principal cu contribuţia compartimentului de specialitate din întreprindere (circa 50%), o participare însemnată revenindu-i, de asemenea, conducerii unităţilor, dar şi comisiilor pe probleme de organizare de pe lîngă consiliile oamenilor muncii (vezi tabelul).

Date fiind însă dificultăţile întîmpinate în întreprinderi în elaborarea operativă şi aplicarea unora dintre aceste studii, apare necesară atragerea într-o măsură sporită a centrelor industriale, precum şi a institutelor de învăţământ superior la elaborarea şi fundamentarea lor.

Ion B. POPESCU

prim-secretar al Comitetului de partid
al Sectorului 5 al municipiului Bucureşti

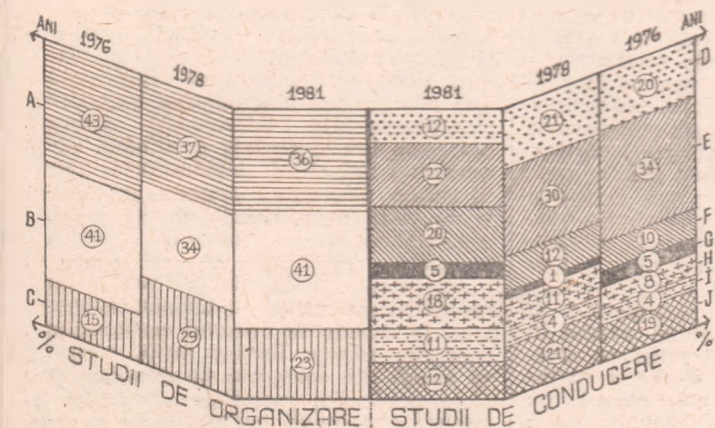

Fig. 2: Evoluţia structurii pe domenii a studiilor de perfecţionare a organizării şi conducerii în întreprinderile analizate

Studii de organizare: A — organizarea muncii; B — organizarea producţiei; C — organizarea conducerii. Studii de conducere: D — strategii de dezvoltare; E — organizare structurală; F — sisteme informaţionale; G — decizii; H — conducere colectivă şi autoconducere; I — metode moderne de conducere; J — resurse umane.

rea organizării conducerii întreprinderii apare firească şi necesară, pentru a răspunde exigenţelor trecerii — începînd din anul 1978 — la autoconducerea muncitorească a unităţilor econo-

● Într-unul din numerele viitoare ale revistei — despre problemele apărute în activitatea de perfecţionare a organizării şi conducerii producţiei, cauzele care le generează şi modalităţile concrete de acţiune pentru rezolvarea lor operativă şi eficientă.

Dinamica valorilor și progresul tehnologic *)

EXPLORÎND tendințele pe termen lung constatăm că procesele revoluționare din știință și tehnică duc la restructurări tehnologice profunde pe trei planuri esențiale pentru viitoarea configurație a societății: desfășurarea noii revoluții industriale prin extinderea automatizării și robotizării, dezvoltarea biotehnologiilor care prefigurează noi schimbări revoluționare în practica socială și producerea unor modificări calitative în sfera resurselor energetice cu un impact puternic asupra modurilor de viață. Tranzițiile tehnologice pe care le parcurgem cer o revedere rapidă a valorilor tradiționale și o modificare a modurilor de viață. Desigur, aceasta se poate face sporind constrângerile economice și sociale, dar ar avea drept revers o creștere a sentimentului individului de a fi un instrument pentru societate, ceea ce ar putea crea stări noi de frustrare sau chiar alienare cu implicații profunde pe plan ideologic și spiritual. Soluția preferabilă constă, credem, în găsirea concordantei între noile procese din sfera progresului tehnologic și aspirațiile, așteptările membrilor societății pentru o viață mai bine organizată și cu mai multe facilități pentru dezvoltarea personalității umane. Aceasta presupune o atitudine activă de stabilire a unor criterii de selectivitate în abordarea inovatoare a problemelor generate de criza energetică și mutațiile tehnologice pe plan mondial în raport cu valorile promovate de societatea noastră.

Criterii de selectivitate

ÎN PRIMUL RÎND, se are în vedere evaluarea și promovarea tehnologiilor precum și determinarea gradului lor de tehnicitate. În contextul actual, al dezvoltării pe plan mondial, acest criteriu capătă interpretări diferite în dependență de dezvoltarea economică

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul 44 al revistei

1) Raportul I.I.A.S.A. „Energy in a finite world: a global analysis”, Ballinger, 1980.

2) Maria D. Popescu, Restricțiile energetice — criteriu hotărâtor în adoptarea deciziilor”, în volumul Conducerea științifică a societății, Ed. politică, București, 1980.

și valorile promovate în diferite societăți. În țara noastră, din acest punct de vedere se urmărește pe ansamblul economiei naționale dezvoltarea ramurilor cu tehnicitate avansată deosebit pe baza revoluției în microelectronică. În același timp, se restrâng la limite raționale ramurile energo-intensive.

O atenție deosebită se acordă și zonei bioindustriilor care beneficiază nu numai de pe urma progreselor biologiei ci și a microelectronicii, deschizându-se perspectiva unei biologizări a producției la un înalt grad de tehnicitate, de automatizare. Ingineria genetică a depășit faza speculațiilor pentru a deveni un instrument de producție uzual. Ritmul cu care apar și se dezvoltă pe plan mondial industriile biologice, uzinele care lucrează cu ajutorul metodelor și tehnicilor ingineriei genetice cunoaște o accelerare deosebită în ultimii ani. Biotehnologiile nu numai că modifică profund practicile de producție, dar deschid perspective puțin explorate sub aspectul valorilor sociale privind consecințele sociale ale intervențiilor la nivelul codului genetic, modificarea proprietăților plantelor și animalelor și desigur în legătură cu deosebit de sensibilă și controversată problemă a intervenției genetice la om. În ce măsură dezvoltarea biotehnologiilor va asigura o evoluție cu finalitate umană constituie în prezent o problemă deschisă.

Un al doilea criteriu, corelat cu primul, îl reprezintă **utilizarea capacității umane în forme noi**, corespunzător revoluției științifice și tehnologice în curs de desfășurare. Stabilirea unei optici noi în acest domeniu nu este un proces ușor de realizat.

Informatizarea producției, introducerea inteligenței artificiale în sfera producției, în transport, în telecomunicații, în economia domestică obligă la o reconsiderare a valorilor proprii organizării industriale pe baze tradiționale mașiniste.

Dezvoltarea tehnologiilor de mâine cu standardele lor de calitate mult mai exigente decât cele caracteristice etapelor industriale precedente impun de pe acum în organizarea și conducerea producției deplasarea accentului spre om și universul său de cerințe materiale și spirituale. Roboții vor aduce numeroase elemente tehnice noi în ce privește asigurarea unei calități înalte a producției, dar în spatele acestora vor rămâne oamenii care îi pun în funcție, îi programează și îi întrețin astfel încât și în acest cadru tehnologic preocuparea pentru om va rămâne factorul hotărâtor. În acest punct al analizei sîntem confrunțați cu una din cele mai complexe probleme ale dezvoltării viitoare a tehnologiei: raportul între om și producția robotizată. Roboții, oricare ar fi destinația lor — roboți de transfer, roboți de asamblare, roboți de manipulare la distanță —, modifică poziția omului în procesul de producție și ridică cu acuitate problema elaborării de noi reprezentări sociale, de noi genuri de comportament social. Toate acestea implică, într-un fel sau altul, promovarea valorilor sociale care vizează o dezvoltare umană. Universul uman ar fi mult sărăcit dacă automatizarea și robotizarea ar duce la restrîngerea sferei muncii umane. Opțiunile valorice devin din nou esențiale și încărcate de răspundere în ce privește dezvoltarea tehnologiilor avansate ale microelectronicii și roboților. În spațiile fiecărui dispozitiv automat sau

robot va fi nevoie de un număr mare de oameni pentru a îndeplini operațiile de programare, întreținere și controlul producției. Politicile și strategiile ce vizează extinderea automatizării și robotizării vor trebui să aibă în centrul lor oamenii care folosesc dispozitivele electronice! Noua revoluție industrială trebuie să fie privită ca un proces care va duce la o „foame” acută de locuri de muncă și de oameni, și nu la reducerea rolului oamenilor în producție. Formarea oamenilor pentru noile meserii, creșterea pregătirii lor profesionale pentru a putea face față cerințelor producției automatizate trebuie să meargă în avans față de introducerea noilor sisteme de producție. În felul acesta se va asigura o finalitate umană a progresului în epoca revoluției industriale pe baze electronice.

Un criteriu major de selectivitate îl constituie **consumul energetic**. În ce privește perspectivele resurselor de energie, se apreciază că omenirea va trece în următorii 50 de ani prin două tranziții energetice¹⁾. Prima tranziție în curs de realizare, constă în substituirea petrolului prin combustibili de sinteză obținuți în principal din cărbune, dar și din alte resurse. Trecerea la utilizarea de „petroluri neconvenționale” se va realiza la scară mare înainte de 2030. Pînă atunci celelalte resurse posibile de energie — solară, geotermică etc. —, nu pot constitui un sprijin suficient. După cele mai optimiste calcule, energia solară va asigura în anul 2000 ceva mai mult de 5% din producția mondială de energie. În ce privește energia atomică ea este mult frînăată de dificultăți politice și de probleme tehnologice nerezolvate încă satisfăcător legate de securitatea instalațiilor (cutremure, accidente tehnologice etc.) și deosebit de dificilă problemă a deșeurilor radioactive.

A doua tranziție energetică va avea loc după 2030 și se va întemeia pe energia non-fosilă de origine nucleară sau solară. Pînă atunci controversa energie „blîndă” — energie „dură” nu poate avea încă urmări practice semnificative întrucît sursele de energie „blîndă” vor putea satisface creșterea cererii energetice numai după această dată.

În ce măsură toate aceste tendințe și restructurări în tehnologie vor intra în conflict sau vor fi coordonate cu cerințele realizării unui progres cu finalitate umană? Stabilirea de politici și strategii în raport cu alegerea dezirabilă este dificilă mai ales datorită valorilor tradiționale prin intermediul cărora percepem lumea actuală a tehnicii. Gigantismul industrial, devalorizarea vieții rurale, urbanismul excesiv, practicile societății de consum sînt cîteva din consecințele acestui mod de a vedea lucrurile.

Alternativa preferabilă o reprezintă reconstruirea întregului univers tehnologic în funcție de criteriul consumului energetic minim. Devine astfel posibil să facem din economia de energie în sfera producției materiale principale resursă energetică, permițînd astfel societății răgazul necesar realizării pe de o parte a tranzițiilor energetice spre „petrolurile neconvenționale” și ulterior spre energiile non-fosile, iar pe de altă parte a trecerii spre moduri de viață adecvate noii situații energetice urmărind ameliorarea calității vieții cotidiene. Preocupările cercetătorilor români în această direcție au luat o largă extindere²⁾ oferind soluții noi de abordare a problemelor decizionale.

O asemenea dezvoltare economică nu numai că este dezirabilă, dar este pe deplin posibilă în prezent prin intermediul microelectronicii, a microprocesoarelor care introduse în industrie, agricultură, transport, telecomunicații, economia domestică pot duce la drastica scădere a consumului energetic, în final acolo unde energia se consumă mai mult, în producție.

Datele disponibile din literatura mondială indică începerea unei noi faze în activitatea de conservare a energiei — etapa accelerării investițiilor de capital în noi echipamente de eficientizare a consumului. S-a conturat o industrie pentru produse destinate conservării energiei și crește rapid vânzarea lor în industrie, administrație, locuințe, transport. A început să capete extindere comercializarea unui sistem integrat de administrare a energiei pentru instituții, clădiri comerciale, blocuri de locuințe care realizează automat încălzirea sau răcirea încăperilor, controlul iluminatului în funcție de cantitatea de lumină solară din încăperi și numărul oamenilor care lucrează în ele. În S.U.A. cheltuielile destinate eficientizării consumului de energie s-au ridicat în 1980 la 8,7 miliarde dolari, de două ori mai mult decât în 1979 și se așteaptă ca ele să totalizeze 10 miliarde dolari în 1981. Efortul principal în cadrul măsurilor de conservare este concentrat în sensul creării de echipamente și tehnologii cu consum redus de energie destinate industriei oțelului, aluminiului, a produselor chimice etc. În S.U.A., conform datelor departamentului energiei, industriile mari consumatoare de energie folosesc în medie 55 la sută din bugetul cercetării și dezvoltării pentru îmbunătățirea eficienței energetice, respectiv o sumă care a depășit 5 miliarde dolari în 1980. „Aluminium Co. of America“ a alocat în 1981 două treimi din cele 87 milioane dolari ai bugetului cercetării și dezvoltării pentru conservarea energiei și proiecte în legătură cu consumul de energie. Printre acestea se numără dezvoltarea unui proces metalurgic care ar urma să reducă cu 25 la sută consumul de energie. În sfera industriei chimice, „Union Carbide“ a dezvoltat un procedeu de producere a polietilenei care necesită doar un sfert din energia folosită până acum, iar Centrul national pentru dezvoltarea îngrășămintelor al „Tennessee Valley Authority“ din Muscle Shoals a dezvoltat un proces care reduce cu 60 la sută consumul necesar fabricării îngrășămintelor azotoase granulate. Industria automobilului pregătește o revoluție în acest domeniu introducând în deceniul următor autoturisme al căror consum de benzină se va limita între 2—3 l la suta de kilometri.

Orice rămânere în urmă în dezvoltarea microelectronicii înseamnă în prezent pierderi masive de energie, prin mentinerea în exploatare a unor instalații tehnice mari consumatoare de energie. Automatizarea, introducerea controlului prin microprocesoare a tuturor modurilor de consum energetic, a tuturor tipurilor de combustibili ar elibera rezerve uriașe și ar influența pozitiv realizarea programului de ameliorare a calității vieții. Neglijarea acestui aspect poate crea premisele unei noi dependențe tehnologice în cadrul noii revoluții industriale, a unei dependente față de țările care s-au reprofilat deja pe producția de aparatură microelectronică, cu ajutorul căreia restructurează pro-

ducția, transportul și alte aspecte ale vieții umane.

În rindul criteriilor decizionale, hotărâtoare pentru promovarea tehnologiilor viitorului este inclusă și **eficiența socială**. Interpretată în mod complex, eficiența vizează pe de o parte rezultate economice mai bune, iar pe de altă parte consecințe acceptabile pentru societate și în ce privește bunăstarea cetățenilor și ameliorarea mediului ambiant în acord cu exigențele ecologice. În raport cu tendințele actuale, semnificația, eficienței economice și sociale este definită printr-un complex de exigențe în rindul cărora pe prim plan se situează: creșterea productivității, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea deplină a fondurilor fixe, calitate, protecția mediului. Semnificativă pentru aprecierea impactului valorilor asupra tehnologiei este deplasarea accentului de la **cantitatea** producției la **calitatea** acesteia. Din acest unghi de vedere a devenit evident că rezultatele în această direcție nu depind doar de calitatea tehnologiei ci și de mecanismul economic și sistemul de valori sociale în care funcționează. Suggestiv în această direcție este experiența japoneză în domeniul calității producției. Studiind sistemul de producție american, experții japonezi au constatat că o tehnologie de vîrf poate să nu dea toate rezultatele dorite dacă sistemul economic, dacă valorile care îl orientează, prezintă deficiențe și nu este suficient de funcțional. Această constatare s-a concretizat în concluzia că principalul este **obținerea calității și nu controlul calității**, cum proceda managementul american. Prin aceasta se realizează o răsturnare a perspectivei valorice. Dacă în S.U.A. preocuparea principală constă în pregătirea inginerilor și a managerilor cu metodele necesare pentru controlul calității în Japonia s-a inițiat o mișcare de învățare în masă de către muncitori a **modului în care se produce calitatea**.

În contextul progresului tehnologic actual rezultă că eficiența socială poate fi obținută prin respectarea exigențelor impuse de interacțiunea criteriilor de selectivitate analizate anterior. Fără îndoială, în aceste condiții evaluarea semnificației valorice pe care o pot căpăta diferitele dezvoltări tehnologice în perspectivă a devenit o problemă dificilă și controversată. Apelînd la o analiză multicriterială în cadrul căreia se urmărește obținerea unei relative concordante între principalele criterii de selectivitate care se impun în prezent se pot obține rezultate satisfăcătoare pentru societate. Și din această perspectivă a devenit vizibil că obținerea soluțiilor optime în probleme de extremă complexitate constituie o iluzie care poate produce numeroase neplăceri decidentilor. Soluțiile satisfăcătoare prezintă o posibilitate mai realistă de a veni în întîmpinarea unor cerințe diferite calitativ între care pot apare nu numai corelații de susținere reciprocă, dar și tensiuni generatoare de progres.

Sinteza valorilor

CONFRUNTAREA valorilor în lumea contemporană pune în evidență simplismul ideii iluministe că depășirea actualelor dificultăți ale dezvoltării este posibil doar prin stimularea progresului tehnic. Progresul uman și progresul teh-

nic nu numai că nu se suprapun, dar adeseori sînt divergențe sau se opun. Coincidența lor este un deziderat pentru realizarea căruia „logica intrinsecă“ a evoluției tehnicii este o condiție necesară dar insuficientă. Cheia problemei se află în „logica socială“.

Semnalăm în această ordine a preocupărilor, studii competente care atrag atenția asupra necesității de a opera cu noi paradigme ale valorilor sociale³⁾ pentru a obține o perspectivă inovatoare asupra dezvoltării sociale. Politica concretă a partidului nostru în sfera progresului tehnologic oferă din acest punct de vedere terenul pentru experiențe și deschideri îndrăznețe în explorarea unor noi căi de dezvoltare echilibrată în contextul dezechilibrului numeroase ale lumii contemporane.

Politicile elaborate aduc o contribuție pozitivă la ampla dezbateră asupra căilor care duc spre societatea socialistă de mîine și profilul corespunzător ideilor și valorilor dezirabile. Știința economică și științele sociale în general trebuie să fie mult mai active pentru a prospecta profilul de mîine al societății socialiste, pentru a explora acel cadru valoric capabil să orienteze alegerile de astăzi în sfera progresului tehnologic.

Criza energetică și tendințele vizibile sau presupuse în evoluția tehnologică alimentează în țările capitaliste o bogată literatură privind tranziția de la societatea de consum la societatea de conservare a resurselor. În revista *The Futurist* (aprilie 1981) un articol intitulat semnificativ „Societatea conservării: paradigma în formare a deceniului 1980?“ analizează trei scenarii: creșterea în condiții de conservare; stare stabilă de affluentă; societatea frugală. Ideea unei „societați a post-belșugului“⁴⁾ întemiată pe conservarea resurselor și promovarea unor stiluri raționale de viață începe să corecteze imaginile despre societatea post-industrială sau societatea informațională de mîine.

Este de datoria specialiștilor în științele sociale să studieze prospectiv multiplele posibilități de care dispune societatea socialistă de a asigura prin valorile pe care le promovează o dezvoltare cu finalitate umană. În ultimă instanță, pentru ca membrii unei societăți să beneficieze de roadele progresului tehnologic în concordanță cu natura lor umană este necesar ca acea societate să fie o societate a dreptății, a egalității și echității sociale, o societate propice dezvoltării multilaterale a personalității umane. În făptuirea unui asemenea cadru social, prin inovarea instituțiilor, prin revoluționarea relațiilor umane, prin promovarea de noi valori, norme și stiluri de viață — elemente intrinseci proiectului socialist de înfăptuire a viitorului — rămîne condiția esențială pentru asigurarea unei dezvoltări tehnologice cu finalitate umană în epoca actuală.

Sergiu TAMAȘ

³⁾ Ioniță Olteanu, „Știință, tehnologie, dezvoltare“, în volumul „Conducerea științifică a societății“, Editura politică, București, 1980.

⁴⁾ Gary Gappert, „Post-affluent America. The social economy of the future“, New York, 1979.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

INTREAGA sa activitate, de peste jumătate de secol, economistul și profesorul sibian și-a dedicat-o tocmai cercetării, sub diverse aspecte, a „meseriei poporului român, agriculturii”. El a făcut totul pentru a da indicații țărănilor români cum să-și raționalizeze agricultura, cum să-și multiplice mijloacele de trai în condițiile proprietății țărănești mijlocii. Pornind de la condițiile concrete, naturale, în care locuiau românii mărgineni, sibianul D. Comșa a acordat o atenție deosebită pomiculturii, alături de preocuparea, bineînțeles, și pentru celelalte ramuri agrare. El scria: „Ținuturile locuite de români, aproape toate, sînt priincioase și adesea foarte priincioase culturii pomilor. Aceasta se poate zice mai ales despre așa numita Mărginime, cum și despre alte ținuturi muntoase, care se potrivesc pe seama pomilor... Avem și grădini destule, uneori mai cît cuprind ochii; avem și oameni destui, care se pricep la pămînt binîșor; avem căldură și apă de ajuns; avem fel de fel de soiuri de pomi, adesea bune și de frunte chiar. Cu toate acestea pomăritul se află într-o stare de cum abea s-ar putea mai înapoiată”⁽⁹⁾ Economistul sibian releva că această stare necorespunzătoare a pomăritului la români contrasta cu aceea a stării bune a pomăritului la unele popoare din țări cu condiții mai puțin favorabile, care reușeau ca de pe urma acestei preocupări să scoată ciștiguri însemnate. Alte popoare foloseau pentru pomicultură fiecare petec de pămînt, pină și răzoarele sterpe. La români, arată Comșa, dealurile și coastele se pleșugesc, fiind amenințate cu eroziunea. Dar românii nu foloseau nici măcar grădinile roditoare. Acolo unde existau grădini cu pomi, aceștia

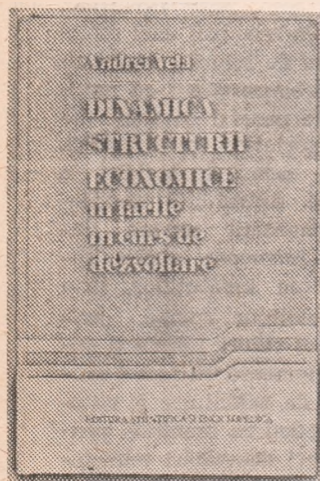
Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II)

erau de soiuri necorespunzătoare, slab roditori. Apărea astfel absolut necesar ca românii să intensifice preocupările pentru îmbunătățirea pomiculturii, să dezgroape „comorile, care din lipsa de pricepere — scria Comșa — zac ascunse în grădinile noastre, să sporim din ce în ce pomii de bun neam și să începem, unul azi, altul mîine, a-i cultiva mai înțelepțește, plămîind astfel un trainic și mînos izvor de ciștig”⁽⁹⁾ Dimitrie Comșa mai constata un fapt: chiar în anii cînd se făceau poame din belșug, românii nu știau, mai bine spus nu reușeau, dintr-un motiv sau altul, să le valorifice superior. Administrația de stat austro-ungară nu se îngrijea nici ea de îndrumarea pomiculturii la românii transilvăneni. De aici sarcina intelectualității românești de a contribui ca, încetul cu încetul, țărani să îmbunătățească metodele de cultivare a pomilor, precum și de valorificare superioară a fructelor. „Pe lîngă

produsele numeroase care se obțin din pomicultură, sublinia D. Comșa, prin cultura pomilor se poate folosi aproape fiecare petec de pămînt, mînos sau sterp, uscat sau apătos, cald sau rece, reprezentînd un șes adăpostit sau un răzor petros”. Mai departe, arăta profesorul sibian, prin intensificarea culturii pomilor se furnizează materia primă pentru unele ramuri ale industriei alimentare, relevînd astfel o gîndire economică în care finalizarea activităților era privită din numeroase puncte de vedere. Preocupat de progresul pomiculturii românești, D. Comșa a întocmit manuale, a făcut demonstrații practice, a ținut conferințe despre altoirea pomilor, despre modul de îngrijire a grădinilor cu pomi, despre conservarea și prelucrarea fructelor, i-a învățat și îndemnat pe învățători să facă din grădinile școlare grădini model de cultivare și prășire a pomilor ș.a.

O cale importantă de raționalizare și rentabilizare a agriculturii, arăta adeseori D. Comșa, o constituie intensificarea zootehniei, proces care s-ar putea realiza, așa cum o demonstrează în detaliu, cu argumente și cifre, prin îmbunătățirea raselor de vite, îmbunătățirea hranei lor, crearea de industrii care să prelucereze superior materiile prime furnizate de turmele de vite. În răutățirea, într-o anumită perioadă, a raselor de vite, precizează D. Comșa, a avut efecte negative asupra întregii economii transilvane. De fapt arăta economistul, cu atît mai mult se obținea multiplicarea activităților neagricole în cazul cînd se dezvoltau și îmbunătățeau toate ramurile zootehniei. Mai mult, demonstrează același autor, prin îmbunătățirea zootehniei, datorită îngrășămintelor

FIȘE

● O apariție care contribuie la îmbogățirea literaturii economice din țara noastră pe teme de actualitate o constituie cartea „Dinamica structurii economice în țările în curs de dezvoltare” publicată de curînd la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPE-

DICĂ sub semnătura lui Andrei Vela. Stabilindu-și drept obiect al investigației un fenomen de maximă importanță pentru evoluția economiei mondiale: fenomenul subdezvoltării, autorul este preocupat cu deosebire de modificările ce survin în planul structurilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Investigarea dezvoltării economice prin prisma conceptului de „structură economică” este considerată în volum drept fundamentală. Deoarece — subliniază autorul — structura economică, modul în care aceasta este concepută și orientată constituie premisa materială a aplicării politicilor de dezvoltare a economiilor naționale. În această perspectivă în lucrare sînt investigate, pe baza unui bogat material documentar, elementele ce caracterizează, sub aspectul structurii economice, fenomenul subdezvoltării, opțiunile de politică economică ale diferitelor state aflate în plin proces de eradicare a subdezvoltării precum și evaluarea factorilor externi ce influențează procesul

de edificare a unor economii moderne, echilibrate, competitive.

Acte normative

● „Où va le droit du travail?” (Încotro se îndreaptă legislația muncii?) este titlul unui studiu publicat în numărul 25 din acest an al revistei franceze „L'USINE NOUVELLE” și în care autoarea, Anne-Marie Cattelain, își propune să cerceteze raportul dintre evoluția legislației muncii și evoluția economiei. Faptul de observație care a declanșat investigația, afirmă autoarea, îl constituie dificultatea tot mai mare ce se înregistrează în aplicarea diverselor prevederi legale din domeniul legislației muncii, al legislației economice în general. Cauza imediată a unei asemenea situații o constituie proliferarea considerabilă a actelor normative și caracterul lor, adesea, contradictoriu; într-un plan mai general se constată, susține A.M.C., o sporire a efectelor nedorite, colaterale, prin aplicarea acestor legi.

Urmărindu-se prea îndeaproape evoluția economiei, în elaborarea actelor normative a fost nesocotit, opinează autoarea, caracterul dialectic ce se stabilește între juridic și economic; soiul generalizator și perspectiva temporală largă proprii legilor juridice și mobilitatea ce definește în general activitatea economică. Cunoașterea acestui raport — care presupune studii amănunțite și complexe efectuate înaintea aplicării unei anumite legi, simplificarea ansamblului de acte normative printr-un continuu efort de sinteză — se dovedește a fi cu atît mai importantă în actuala conjunctură mondială, caracterizată prin schimbări rapide, adesea greu de anticipat.

Materiale reutilizabile

● În direcția reconsiderării valorii economice a materialelor recuperabile acționează doi factori importanți — opinează K. Forgács în articolul „A másodnyeresanyagok hasznositasanak

naturale obținute, se ajunge și la dezvoltarea mai accelerată a tuturor ramurilor producției vegetale. Iată, deci, la D. Comșa sesizarea, este drept, într-o accepție nu prea pronunțată, a unor corelații economice și efecte de multiplicare, ceea ce pune în lumină rigurozitatea mai multor din cercetările sale.

În decursul unei activități de peste o jumătate de secol D. Comșa a îndrumat și practicat toate ramurile agricole existente în Transilvania vremii sale. A cunoscut, ca nimeni altul, „scăderile și păsările agriculturii noastre”. A cutreerat satele, a stat de vorbă cu țărani, le-a dat îndrumări, le-a ținut conferințe despre îmbunătățirea agriculturii. El este reprezentantul intelectualității care a urmărit să realizeze raționalizarea agriculturii în cadrul micii producții țărănești. El însuși ne mărturisește că „În mai de aproape privire am avut nu atât marea proprietate și latifundiile... ci mai ales moșciarele țărănești și mijlocii”⁷⁾.

În raționalizarea agriculturii profesorul sibian vede o cale de îmbunătățire a traiului țărănimii. El scria : „...pînă nu vom ști introduce la noi o agricultură mai rațională, mai bănoasă, pînă atunci în deșert ne facem iluzia de a ne ridica poporul din starea mizeră în care se află astăzi”. Un rol important în răspîndirea cunoștințelor despre agricultura intensivă, sau rațională, cum este denumită de economiștii și agronomii vremii, revenea, după D. Comșa, școlii. Școala generală putea contribui la răspîndirea cunoștințelor despre pomicultura rațională, despre altoire, selecționarea soiurilor de cereale, legume, pomi, viță de vie ș.a. Școala avea ca sarcină să deprindă pe

elevi în minuirea unor unelte perfecționate.

„...Să deschidem poporului ochii — scria el — cum are de a exploata comorile nestimate, care din lipsă de învățătură zac în sinul pămîntului nostru, să-l deprindem a pune în locul brațelor scumpe uneltele și mașinile ieftine”⁸⁾. Deci perfecționarea agriculturii era condiționată la D. Comșa, de dezvoltarea școlii ca și de îmbunătățirea tehnicii agricole. El a militat pentru înființarea unei școli agricole care să pregătească agronomi calificați.

Militînd pentru îmbunătățirea agriculturii micilor posesori de pămînt, Dimitrie Comșa și-a dat totuși seama că în cadrul micii proprietăți nu se pot îndeplini obiectivele necesare, în acest scop cerînd, de asemenea, ca mica producție, respectiv proprietatea să fie „apărată de cea mare”. În acest scop el a recomandat și sprijinit în mod activ asocierea și cooperarea micilor producători agricoli. A militat pentru înființarea unei asociații care să apere interesele tuturor țărănilor români din Ungaria și Transilvania.

Alături de Ștefan Pop, Vicențiu Babeș și alții, D. Comșa semnează, în 1881, cererea către guvernul maghiar pentru înființarea unei reuniuni agricole românești pe întreaga Transilvanie. În această cerere se spunea, printre altele : „Noi așa știm că reuniunile existente reprezintă numai interesele proprietarilor mari și de mijloc, iar proprietatea mică, respectiv interesele clasei agricole, se neglija”⁹⁾. În condițiile unor asemenea preocupări în 1888 românii din Transilvania reușesc să creeze o reuniune agricolă — aceasta însă numai în comitatul Sibiului. Reuniunea, fidelă scopurilor ei, a militat

pentru a introduce îmbunătățiri în toate ramurile agriculturii, a ținut întruniri agricole în mai multe comune — între altele a organizat „cite o expoziție de vite împreună cu distribuirea de premii în bani”, a distribuit aproape în fiecare an diferite soiuri de semințe, de nutrețuri, cum și pădureți, altoi etc.

În încheiere considerăm necesar să subliniem și un alt fapt. Preocupat în mod nemijlocit de problemele agriculturii, Dimitrie Comșa nu a neglijat problemele dezvoltării industriei. El a relevat necesitatea și avantajele industriei pentru orice popor care dorește progresul multilateral. Agricultura, recunoaște el, nu se poate dezvolta fără existența unei industrii puternice în țară. „Motivele care trebuie să îndemne și să încurajeze pe un popor a-și dezvolta industria alături de agricultura — scria Comșa — sunt mult mai puternice decum își închipuiesc acei care nu prevăd pericolul de care este amenințat viitorul și chiar existența unui popor osîndit a nu produce decît material brut, precum sunt produsele agricole.”¹⁰⁾.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

⁷⁾ D. Comșa, Prășirea pomilor, Edițiunea a II-a, Sibiu, Tipografia societate pe acți (fără an), pag. 3.

⁸⁾ Idem, pag. 5.

⁹⁾ Dimitrie Comșa, Călăuza agricolă, Tom. I, Sibiu, 1923, Tiparul Tipografiei arhidiecezane, pag. 6.

¹⁰⁾ Idem.

¹¹⁾ Planul reuniunii românești de agricultură, în „Transilvania”, nr. 19—20 din 1—15 oct., 1885, p. 137.

¹²⁾ D. Comșa, Studii asupra stării noastre economice, II, Foișoara Telegrafului Român, Anul I, nr. 2, din 15 ianuarie 1876, pag. 12

nehány közgazdasági” (Unele probleme economice ale utilizării materialelor secundare) publicat în revista maghiară Gazdaság și a cărui sinteză este reproducută în numărul 2 din acest an al publicației „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE”. În primul rînd, costurile rînd, cotele ale materiilor prime minerale și energetice, la care se adaugă dificultatea procurării lor. Un alt factor important reprezintă imperativul de evitare a poluării mediului, știut fiind faptul că numeroase din substanțele secundare rezultate în procesele de producție au efecte nocive asupra mediului. Nivelul încă modest la care sînt folosite materialele secundare în economia ungară — acest gen de substanțe reprezentînd circa 4% din totalul inputului de materii prime în comparație cu 50—60% în alte țări — este datorat, opinează autorul, absenței pîrghilor economice care să stimuleze întreprinderile pentru a acționa în sensul recuperării și folosirii pe scară largă a acestor produse. Pentru

a îmbunătăți participarea materialelor recuperabile la acoperirea cerințelor economiei, autorul consideră necesară, între altele, stabilirea unor prețuri stimulativ deopotrivă pentru organizațiile care se ocupă de stringerea, transportul și distribuirea acestor materiale cit și pentru beneficiari, care, printr-un sistem de premiere, să poată fi cointeresați în utilizarea lor prioritară în producție.

● Funcționînd în orașul suedez Uppsala, Fundația Dag Hammarskjöld își propune nu numai să păstreze vie amintirea lui Dag Hammarskjöld — secretar general al O.N.U. în perioada 1953—1961, — dar să și continue și dezvolte o serie de idei ale sale. În acest spirit, publicația ce apare sub egida Fundației amintite, „Development Dialogue” consacră o parte din articolele cuprinse în prima sa apariție pe anul în curs problemei asigurării resurselor financiare necesare progresul țărilor în curs de dezvoltare. Pornind

de la realitatea că în procesul dezvoltării economice a acestor țări sprijinul financiar extern deține un rol însemnat, dar că, în contradicție cu această nece-

sitate stringentă, mecanismele de asigurare a resurselor financiare funcționează defectuos, în lucrare se avansează ideea aplicării — pe baza unui acord, prealabil — a unui sistem

FIȘE

de prelevare a unui anumit quantum de resurse financiare de la țările dezvoltate și orientarea lor spre țările în curs de dezvoltare. Utilitatea unui asemenea mecanism, se argumentează în lucrare, ar fi susținută de trei factori: caracterul regulat al finanțării; asigurarea unei baze reale pentru elaborarea de strategii de dezvoltare de perspectivă mai largă; înlăturarea condițiilor politice care sînt impuse țărilor în curs de dezvoltare în cadrul actualului sistem de finanțare externă. Cit privește modalitățile practice de realizare a acestui sistem, revista consideră drept eficientă constituirea unor forme internaționale de asigurare pentru mobilizarea resurselor disponibile, stabilirea unui nivel superior de alocare a Drepturilor Speciale de Trăgere către țările în curs de dezvoltare, precum și finanțarea perfecționării și utilizării surselor noi de energie în aceste țări.

După reuniunea de la Cancun

PROBLEME URGENTE ÎȘI AȘTEAPTĂ ÎN CONTINUARE SOLUȚIONAREA

LA CUNCUN, în Mexic, s-a desfășurat recent, timp de două zile, reuniunea la nivel înalt consacrată dialogului Nord-Sud, la care au participat șefi de state și guverne din 8 țări dezvoltate și 14 țări în curs de dezvoltare. În acest răstimp, presa cotidiană și de specialitate din numeroase țări a consemnat o gamă largă și foarte nuanțată de aprecieri din partea oficialităților și a specialiștilor în materie. Această mare diversitate, mergând de la aprecierea că la Cancun s-a înregistrat „un eșec total” pînă la evaluarea rezultatelor conferinței ca „un mare succes”, a fost facilitată între altele de diferențierile de poziții ale statelor, față de fondul și modul de abordare a problemelor, precum și de faptul că la Cancun nu a fost adoptat un document comun care să înglobeze rezultatele conferinței agreeate de toți participanții. Declarația de presă a celor doi copreședinți ai conferinței — José Lopez Portillo, președintele Mexicului și Pierre-Elliott Trudeau, premierul Canadei — nu reprezintă decît un rezumat al lucrărilor în care sint sintetizate atît unele poziții convergente, cit și deosebiri de păreri în legătură mai ales cu căile de soluționare a unora din problemele examinate. Adevăratul impact al conferinței — al cărui scop principal, după cum au ținut să precizeze inițiatorii ei, a fost dezamorsarea impasului în care se află dialogul Nord-Sud — se va putea cunoaște în următoarele luni, avînd în vedere că Adunarea generală a O.N.U. examinează, cu participarea tuturor statelor membre, întreaga problemă economică actuală, inclusiv cea abordată la Cancun.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, gravele probleme economice care confruntă lumea contemporană impun cu necesitate măsuri urgente pentru rezolvarea lor justă și durabilă corespunzător cerințelor edificării unei lumi mai drepte și mai bune pentru toți locuitorii planetei. În acest context am dori să subliniem cîteva idei, și anume, în primul rînd, că la recenta conferință de la Cancun au fost examinate o serie de probleme economice majore — din domeniile materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar — probleme care constituie de mai multă vreme obiectul unor intense preocupări pe plan internațional. Asemenea probleme s-au aflat în mod constant pe agenda sesiunilor ordinare ale Adunării generale a O.N.U. și ale celor trei sesiuni speciale din 1974, 1975 și 1980, consacrate exclusiv problematicii economice, a dezvoltării și cooperării economice internaționale. De asemenea, aceste probleme au fost abordate, sub o formă sau alta, la conferințele generale ale O.N.U.D.I., din 1975 și 1979, la a IV-a și a V-a conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, din 1976 și 1979, la Conferința alimentară mondială (1974), la Conferința O.N.U. pentru reforma agrară și dezvoltarea rurală (1979), la Conferința O.N.U. pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării (1979), la Conferința O.N.U. pentru surse noi și regenerabile de energie (1981), la Conferința O.N.U. pentru țările cel mai puțin dezvoltate (1981), precum și la alte reuniuni desfășurate în cadrul organismelor O.N.U., al instituțiilor sale specializate sau în afara O.N.U. (ca, de exemplu, Conferința de la Paris asupra cooperării economice internaționale 1975—1977). În această suită de conferințe și reuniuni internaționale consacrate problemelor economice mondiale, conferința de la Cancun capătă o semnificație aparte nu atît prin problemele examinate sau propunerile nou avansate, cit mai ales prin nivelul înalt al participanților, ceea ce desigur subliniază, o dată în plus, importanța și gravitatea problemelor economice actuale.

În al doilea rînd am dori să subliniem faptul că datorită intensei preocupări din partea tuturor statelor, dar mai ales a celor în curs de dezvoltare, cărora le-a aparținut mereu inițiativa, în cadrul O.N.U. au fost adoptate, în ultimii ani, o serie de documente (declarații, rezoluții, programe de acțiune etc.) de o deosebită importanță pentru soarta și viitorul întregii omeniri. Dintre aceste documente am menționa numai Declarația și Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini

economice internaționale, Declarația și Planul de acțiune pentru dezvoltarea și cooperarea industrială, Declarația pentru eradicarea foametei și subnutriției, Programul integrat pentru materii prime, Planul de acțiune pentru folosirea științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor. În aceste documente este consemnată hotărîrea solemnă a tuturor statelor membre ale O.N.U. de a acționa pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale avînd menirea „să corijeze inegalitățile și să rectifice injustițiile actuale, să permită eliminarea decalajului crescînd dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și să asigure, în pace și justiție, generațiilor prezente și viitoare, o dezvoltare economică și socială accelerată”. În acest scop, prin documentele menționate ca și prin altele nespecificate, statele membre ale O.N.U. s-au angajat să întreprindă măsuri concrete în direcția restructurării economiei mondiale și a relațiilor economice internaționale, așezînd în mod ferm raporturile dintre ele pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței, reglementării prin mijloace pașnice a diferendelor dintre ele, stabilirii unor raporturi juste și echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, acordării unui tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare în cadrul cooperării economice internaționale, respectării dreptului sacru al fiecărui stat asupra resurselor naționale, a dreptului de a-și alege calea proprie de dezvoltare, de a avea acces liber la cuceririle științei și tehnicii moderne, de a participa, în condiții de deplină egalitate în drepturi, la soluționarea problemelor economice internaționale.

Din păcate, și aceasta este cea de a treia idee pe care vrem s-o subliniem, progresele realizate pe calea instaurării noii ordini economice internaționale sînt cu mult sub așteptări și cerințe. Puținele progrese obținute pînă acum nu au avut, după cum remarcă, în raportul prezentat sesiunii speciale a Adunării generale a O.N.U. din august 1980, directorul general al O.N.U. pentru dezvoltare și cooperare economică internațională, Kenneth Dadzie, „nici profunzimea și nici amploarea necesară pentru a declanșa sau susține o acțiune rapidă și continuă spre reformele de structură presupuse de noua ordine economică internațională”. Într-o serie de domenii de importanță capitală pentru așezarea pe noi baze a relațiilor dintre state, progresele sînt cu totul neglijabile. Astfel nu s-a întreprins aproape nimic concret pentru a se asigura o participare deplină și echilibrată a țărilor în curs de dezvoltare la procesul luării deciziilor pe plan economic internațional, aceste țări continuînd să nu aibă decît o influență marginală asupra politicilor comerciale, monetare și financiare internaționale. Nu s-au înregistrat progresele dorite în direcția reducerii pozițiilor dominante ale monopolurilor internaționale pe piețele comerciale, financiare și de tehnologie, a eliminării practicilor coloniale și neocoloniale ale corporațiilor transnaționale de exploatare a resurselor naturale ale multor țări în curs de dezvoltare. Nu s-a pus în aplicare cadrul instituțional convenit la U.N.C.T.A.D. IV (1976) pentru așezarea pe noi baze a comerțului cu materii prime, nu s-au luat măsuri hotărîte pentru eliminarea discriminărilor, a restricțiilor cantitative și a altor bariere din calea dezvoltării comerțului internațional și a transferului de tehnologie. Nu s-au adoptat măsuri corespunzătoare pentru rezolvarea justă, eficientă și de durată a crizei energetice care afectează grav mai ales țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Structurilor comerciale nu li s-au adus amendamentele necesare pentru a ține seama de problemele și interesele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare. Nu s-a întreprins nimic concret în direcția restructurării industriei mondiale și a creării unei noi diviziuni internaționale a muncii. Nu s-au luat măsuri corespunzătoare pentru eliminarea instabilității sistemului mone-

tar internațional, pentru evitarea fluctuațiilor cursurilor de schimb, pentru îmbunătățirea controlului internațional asupra creării și repartizării echitabile a lichidităților internaționale, pentru combaterea inflației. Nici un progres nu s-a înregistrat pe calea dezarmării și a folosirii resurselor astfel economisite pentru finanțarea dezvoltării, în special a țărilor în curs de dezvoltare. Nu intenționăm să trecem în revistă toate „nerealizările” față de cele convenite anterior, pentru că lista este mult prea mare. Credem însă că exemplele date sînt în măsură să evidențieze stadiul cu totul necorespunzător al progreselor obținute în direcția îndeplinirii scopurilor și obiectivelor noii ordini economice internaționale.

În al patrulea rînd trebuie subliniat faptul că în lipsa unor progrese reale pe calea făuririi noii ordini economice internaționale, am asistat și asistăm la perpetuarea și amplificarea stării de subdezvoltare în lume, la adîncirea decalajelor dintre state, la accentuarea crizei economice mondiale, la înrăutățirea raportului de schimb pentru țările în curs de dezvoltare, la creșterea protecționismului, la sporirea incertitudinii în aprovizionarea cu produse alimentare și în asigurarea necesarului de resurse energetice, la apariția unor noi fenomene negative în viața economică internațională cum sînt marea instabilitate a cursurilor de schimb, politica dobînzilor înalte la creditele internaționale, creșterea datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, subminarea cadrului internațional al cooperării economice.

Așa după cum rezultă din statisticile cele mai recente ale organizațiilor internaționale, jumătate din populația lumii nu deține decît 5 la sută din produsul brut mondial. Decalajul în privința venitului pe locuitor dintre țările bogate și cele sărace ale lumii a crescut de la 29 : 1 în 1970 la peste 40 : 1 în prezent. Raportul de schimb pentru țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol s-au înrăutățit în medie cu 2,9 la sută pe an în deceniul 1970—1980: numai în anul 1979 aceste țări au „pierdut” în favoarea țărilor dezvoltate peste 36 miliarde dolari. Tratatamentul comercial preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, în loc să fie sporit și îmbunătățit, a suferit o eroziune ca urmare a încheierii runde de negocieri comerciale din cadrul G.A.T.T. cu rezultate pozitive numai pentru țările dezvoltate. Dezechilibrul schimburilor de produse industriale dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare s-a adîncit și mai mult, deși în ultimii ani țările în curs de dezvoltare au cunoscut ritmuri relativ rapide de industrializare, iar ponderea lor în producția industrială mondială a crescut de la 7 la sută în 1975 la circa 9 la sută în prezent. Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de peste 5 ori în ultimul deceniu, de la 90 miliarde dolari în 1970 la aproape 500 miliarde în prezent, iar dobînzile plătite în contul acestei datorii au sporit de peste 10 ori, de la 2,5 miliarde dolari în 1970 la peste 25,7 miliarde în 1979. Costul dependenței tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate este apreciat la 30—50 miliarde dolari pe an. În asemenea condiții nu este deloc de mirare faptul că are loc o încetinire a ritmului creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, în ciuda sacrificiilor și a eforturilor deosebite ale acestor țări pentru reducerea marilor decalaje care le separă de statele avansate ale lumii. În 1980 spre exemplu, ritmul mediu de creștere al produsului intern brut în țările în curs de dezvoltare a fost de numai 3,8 la sută, adică a scăzut la aproape jumătate față de ritmul mediu realizat între anii 1960—1970.

Și mai grav este faptul că țările cel mai puțin dezvoltate, care ar trebui să înregistreze cele mai înalte ritmuri de dezvoltare pentru a putea depăși starea de subdezvoltare, nu au reușit să asigure nici o creștere a venitului real pe locuitor în toată perioada ultimilor ani. Dimpotrivă, în fiecare din acești ani ritmul de creștere a fost în medie de —0,3 la sută!

Firește, datele și informațiile de mai sus sînt o dovadă că se poate de grăitoare cu privire la gravitatea problemelor economice mondiale actuale ce riscă să pună în primejdie pacea și colaborarea internațională. Aceste probleme au provocat și provoacă neliniștea conducătorilor de state și guverne, a oame-nilor politici de pretutindeni, a opiniei publice mondiale, pe care și-au manifestat-o și și-o manifestă sub variate forme, cu diferite prilejuri. Un asemenea prilej a fost, desigur, conferința de la Cancun, unde cei 22 de șefi de state și guverne „au recunoscut — după cum se afirmă în declarația de presă a celor doi copreședinți ai conferinței — importanța și gravitatea pe care le au problemele discutate”. Tot recent, președintele României, Nicolae Ceaușescu, și primul ministru al Indiei, Indira Gandhi, au atras atenția, în timpul discuțiilor avute recent la București, asupra „consecințelor grave pentru toate țările și în mod deosebit pentru țările în curs de dezvoltare pe care le prezintă

actuala criză economică mondială, încercările periculoase de subminare a cadrului internațional al cooperării economice”. Am menționa, de asemenea, „profunda îngrijorare” consemnată în Declarația de la New York din 28 septembrie 1981 a miniștrilor de externe din țările membre ale Grupului celor 77 față de „înrăutățirea alarmantă a situației internaționale, alfit pe plan economic, cit și politic”, ca urmare a „lipsei de progrese pe calea instaurării noii ordini economice internaționale”.

Statisticile și informațiile prezentate ne arată totodată că problemele care confruntă astăzi omenirea sînt mult mai ample și complexe decît cele abordate în cadrul limitat al conferinței de la Cancun. Examinarea și rezolvarea acestui vast ansamblu de probleme nu pot fi făcute decît în cadrul universal al O.N.U., cu participarea tuturor statelor și cu luarea în considerare a intereselor legitime ale fiecărui popor. De altfel, așa cum rezultă din declarația de presă a celor doi copreședinți, șefii de state și guverne prezenți la Cancun au confirmat „necesitatea urgentă de a sprijini în cadrul O.N.U. (sublinierea noastră) realizarea unui consens în legătură cu inițierea de negocieri globale, pe o bază reciproc acceptabilă”. Iată deci o nouă confirmare a faptului că Organizația Națiunilor este cadrul cel mai adecvat pentru soluționarea justă și echitabilă a problemelor economice mondiale, pentru oprirea procesului înrăutățirii situației economice și politice internaționale ce pune în pericol soarta și viitorul întregii omeniri. De altfel, în cadrul O.N.U. au fost adoptate, așa după cum am subliniat mai înainte, numeroase documente de mare valoare. Ceea ce este important acum, și aceasta este o altă idee pe care dorim s-o subliniem, este necesitatea ca toate statele să treacă în mod hotărît la întreprinderea de măsuri concrete pentru traducerea în viață a celor convenite în declarațiile, rezoluțiile și programele de acțiune adoptate în cadrul O.N.U. cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de natură să asigure dezvoltarea economică și socială a tuturor statelor și în primul rînd a celor rămase în urmă. lansarea unei runde de negocieri globale asupra cooperării economice internaționale în cadrul căroră să fie soluționate, cu participarea și în interesul tuturor statelor, problemele economice majore din domeniile materiilor prime, energiei, comerțului, dezvoltării și monetar-financiar: așezarea fermă a relațiilor de colaborare dintre state pe noi principii, de egalitate; lichidarea oricăror forme de inegalitate și asuprire; eradicarea practicilor neocolonialiste care tind să perpetueze exploatarea unor popoare; asigurarea unor schimburi echitabile; sprijinirea mai puternică a țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea forțelor lor de producție; asigurarea accesului la tehnologiile moderne în condiții avantajoase pentru țările în curs de dezvoltare și abandonarea tendințelor de a folosi monopolul tehnologic și științific pentru a institui noi forme de exploatare și dependență sau de a exercita presiuni politice și economice în relațiile internaționale; trecerea la măsuri efective de dezarmare și folosirea resurselor astfel economisite pentru dezvoltarea economică a tuturor statelor și în primul rînd a celor rămase în urmă. Sînt necesare de asemenea, măsuri hotărîte pentru combaterea politicii dobînzilor înalte și a celei din domeniul cursurilor de schimb, pentru stăvilirea practicilor care urmăresc îmbogățirea statelor dezvoltate pe seama celorlalte state pentru practicarea unui regim rezonabil de dobînzii în măsură să facă din creditul internațional un factor stimulator și nu un obstacol în calea dezvoltării țărilor rămase în urmă.

Firește, realizarea unor asemenea măsuri presupune voință politică din partea tuturor țărilor și mai ales din partea unor țări care direct sau indirect s-au opus, în mod constant, restructurării fundamentale a economiei mondiale și a relațiilor economice internaționale. Să sperăm că discuțiile și negocierile care se poartă acum după Cancun în cadrul O.N.U. vor arăta că toate țările sînt hotărîte să intre într-o suită de negocieri globale care, prin măsurile concrete ce se vor conveni, să contribuie la soluționarea problemelor arzătoare ale omenirii în interesul progresului economic general, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

În ceea ce o privește, România este hotărîtă, așa cum de atîtea ori a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, să facă tot ce depinde de ea pentru reluarea dialogului economic internațional, prin lansarea negocierilor globale, pentru adoptarea de măsuri concrete capabile să soluționeze, just și durabil, problemele economice care confruntă astăzi omenirea, să pună astfel bazele edificării noii ordini economice internaționale.

Ion BARAC

Programe de dezvoltare

R. S. F. IUGOSLAVIA: PRIORITĂȚI
ACTUALE ÎN ASIGURAREA
STABILITĂȚII ECONOMICE

ÎN CONTEXTUL situației internaționale generale, mai mult ca oricând, în programele de stabilizare economică ale Iugoslaviei socialiste se face apel la mobilizarea cu prioritate a forțelor proprii, la activizarea tuturor resurselor interne.

Planul de dezvoltare economică pe 1981 și-a propus ca sarcină prioritară consolidarea orientării spre export. Ca urmare a cererii interne crescînde, care antrenase o creștere a datoriilor față de străinătate, înviorarea exporturilor, stimularea activității în capacitățile de producție destinate exportului sînt măsuri menite să ducă la echilibrarea balanței de plăți, să contribuie la stabilizarea economică globală a țării. Paralel cu impulsivitatea exporturilor de mărfuri și servicii, guvernul iugoslav a inițiat măsuri vizînd orientarea cu prioritate a importului către acele mărfuri absolut indispensabile procesului de reproducție largită, 70% din import reprezentîndu-l mărfuri destinate reproducției și numai 30% mărfuri de larg consum. Aceste măsuri vor contribui hotărîtor la reducerea cu 3% față de anul trecut a importurilor, față de o creștere cu 7% a exporturilor.

Totodată, se fac eforturi pentru dezvoltarea rapidă a condițiilor de natură să permită implementarea rezultatelor cercetării științifice și tehnice proprii, în special în sectoare ca industria constructoare de mașini, industria electrică, electronică, a mijloacelor de transport și chimică. Pe același fond se urmărește o mai bună utilizare a tehnologiilor din import, paralel cu crearea

condițiilor și pentru creșterea exportului de tehnologie autohtonă. Se accentuează, de asemenea, necesitatea dezvoltării accelerate a producției de energie, materii prime și materiale secundare din resurse interne în vederea reducerii dependenței de import a economiei la acest capitol. Limitarea consumului de țiței în scopuri energetice și alocarea lui prioritară petrochimiei, creșterea utilizării cărbunelui sînt cîteva din orientările în acest sector.

O trecere în revistă a principalelor rezultate înregistrate în economia iugoslavă arată creșteri substanțiale în dezvoltarea industriei, care participă acum cu 40% la formarea produsului social și cu 90% la exporturi, consolidîndu-se, de asemenea, sectorul agricol de stat care furnizează peste jumătate din fondul pieței la produse agricole de bază. Numai în primele șase luni ale acestui an, volumul fizic al producției a crescut cu 9,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. În producția de cărbune se consemnează o creștere de 10% comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

Politica de investiții a Iugoslaviei a ridicat problema adaptării concrete la posibilitățile și necesitățile reale de dezvoltare a țării. În acest sens au fost luate măsuri vizînd interzicerea temporară a investițiilor neproductive sau neeconomice, reglementîndu-se și investițiile pentru obiective a căror realizare presupune mai mult de o treime din materiale și materii prime obținute din import, cu excepția obiectivelor care produc pentru export.

Preocupările pentru dezvoltarea legăturilor economice internaționale se reflectă și în evoluția relațiilor româno-iugoslave, care au la bază îndelungate tradiții de colaborare, prietenie și bună vecinătate. În conformitate cu Declarația comună semnată la 24 octombrie 1980 cu prilejul convorbirilor la nivel înalt româno-iugoslave, în ultimul timp au fost obținute noi succese pe planul cooperării economice și tehnico-științifice. Au continuat acțiunile de construire, prin eforturi comune, a sistemului hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier II”, cooperarea și specializarea în producția de autovehicule, mașini-unelte, în construcția de material rulant de cale ferată. Între acțiunile aflate în curs de realizare în domeniul industriei chimice se înscriu cooperarea în domeniul produselor petrochimice, în producția de îngrășăminte și alte produse chimice. Cele două părți și-au exprimat convingerea că există încă largi posibilități de extindere în continuare a conlucrării bilaterale, îndeosebi pentru promovarea cooperării în producție și a investițiilor comune, pentru realizarea unor forme corespunzătoare de colaborare în construcțiile de mașini, electronică și electrotehnică, metalurgie, chimie, energetică, materii prime și transporturi, precum și în ce privește dezvoltarea colaborării pe termen lung în agricultură. O contribuție de seamă o va avea dezvoltarea de societăți mixte pentru promovarea și intensificarea colaborării economice reciproce și pentru acțiuni pe terțe piețe.

Apropiata întîlnire la nivel înalt ocazională de vizita pe care, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o va efectua în țara noastră președintele Prezidiului R.S.F. Iugoslavia, tovarășul Serghei Kraigher, va constitui, fără îndoială, un nou și important moment în evoluția pozitivă a raporturilor româno-iugoslave, va da un nou impuls dezvoltării cooperării și conlucrării pe multiple planuri dintre cele două țări.

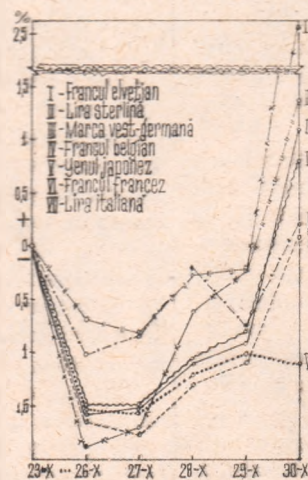
Nicoletta ISAR

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SAPTĂMINĂ a iunii octombrie a.c. cursul dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a cunoscut o evoluție diferită. Inițial poziția dolarului a fost susținută de menținerea fermă a dobînzilor la fondurile în această valută pe piețele internaționale de capital. În condițiile publicării unor declarații ale reprezentanților autorităților monetare centrale din S.U.A. privind intenția de a continua politica de control strict al creditului, precum și pe fondul anunțării restrîngerii deficitului comercial al S.U.A. de la 5,61 miliarde în august la 2,58 miliarde dolari în luna septembrie a.c. Spre sfîrșitul intervalului însă, dobînzile la fondurile în eurodolari au înregistrat o tendință de slăbire.

Poziția lirei sterline a înregistrat o ușoară slăbire față de dolar în prima parte a săptămînii. Ulterior însă moneda britanică a cunoscut o revenire, cursul său față de dolar consolidîndu-se și sub influența hotărîrii O.P.E.C. de a unifica prețul petrolului la 34 dolari/baril, preț ce va fi menținut pe tot cursul anului 1982, precum și a proiectatei reduceri, în consecință, a producției de țiței de către Arabia Saudită. La finele săptămînii, lira sterlină era cotată la 1,85 dolari, față de 1,8250 dolari în ziua de referință.

Cursul mărcii vest-germane a reflectat în principal, evoluția poziției pe piață a dolarului S.U.A. În cea mai mare parte a intervalului moneda vest-germană a atins, față de dolar, cote inferioare celor de la finele săptămînii precedente, pentru ca ulterior, ca rezultat al deteriorării poziției monedei americane, moneda să cu-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26-30.X (bază 23.X a.c.)

noască o revenire, fiind cotată la 30 octombrie la 2,2475 mărci/1 dolar (2,2725 mărci/1 dolar în ziua de referință). Francul elvețian, ca valută de refugiu în perioada de instabilitate și incertitudine pe piața internațională, a cunoscut la finele intervalului analizat cea mai puternică apreciere față de dolar înregistrată de valutele vest-europene (2,58%) fiind cotat la 1,84 franci/1 dolar (1,8875 franci/1 dolar la sfîrșitul săptămînii anterioare). Cursul francului belgian a înregistrat o evoluție apropiată de cea a mărcii vest-germane. La 30 octombrie cursul se situa la 37,65 franci/1 dolar față de 37,95 franci/1 dolar în ziua de referință. Lira italiană a fost singura valută vest-europeană care nu a cunoscut, la sfîrșitul intervalului analizat, o revenire peste cotele atinse în ziua de referință. La sfîrșitul săptămînii lira era cotată la 1 207 lire/1 dolar (1 203 lire/1 dolar la 23 octombrie a.c.). Dobînzile la fondurile în eurovalute au înregistrat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 23 și, respectiv 30 octombrie a.c.): eurodolarii 16,75% și 16,25%, eurofranci elvețieni 11,25% și 10,6875%, euromărci vest-germane 11,375% și 11,50%.

Prețul aurului s-a inserat în continuare pe o curbă descendentă fiind, la al doilea fixing de la finele intervalului analizat, de 427 dolari/uncie (432,50 dolari/uncie la ultimul fixing de la Londra din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

UN APEL LA RAȚIUNE, LA RESPECTUL FIINȚEI UMANE ȘI AL CIVILIZAȚIEI

Ample acțiuni de masă pentru pace, împotriva escaladării cursei înarmărilor

STĂVILIREA cursei înarmărilor și a sporirii arsenalelor militare, adoptarea unor măsuri concrete în domeniul dezarmării și, în primul rând al dezarmării nucleare, pentru eliberarea omenirii de coșmarul unui nou război, constituie în prezent obiectul unor mișcări de masă de o amploare fără precedent, pe diferite meridiane ale globului. Uriașele demonstrații și marșuri ale păcii desfășurate în ultimul timp cu participarea a sute de mii de bărbați și femei, de diferite vârste, profesioniști și convingeri politice, au dat expresie îngrijorării profunde a popoarelor din Europa și de pretutindeni în legătură cu gravele pericole pe care le prezintă escaladarea cursei

rațiune, o expresie a hotărârii popoarelor de a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o înaltă responsabilitate pentru soarta păcii mondiale și progresul umanității. Așa cum se subliniază și în Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, promovarea unei asemenea politici reprezintă astăzi singura alternativă la un război nimicitor, condiția primordială respectării dreptului sacru al popoarelor de a-și făuri viitorul în liniște și pace, așa cum și-l doresc.

„Cursa înarmărilor și dezvoltarea se exclud reciproc“

UN STUDIU privind relația dintre dezarmare și dezvoltare, elaborat la cererea O.N.U., de un grup de experți guvernamentali din 27 de țări, între care și România, condus de subsecretarul de stat sue-

de adîncirea prăpastiei dintre statele bogate și cele sărace. În consecință, omenirea trebuie să aleagă între continuarea cursei înarmărilor și orientarea spre o dezvoltare economico-socială echilibrată, cele două opțiuni excluzându-se reciproc.

Citeva cifre ilustrează convingător povara pe care bugetele militare o reprezintă pe umerii tuturor popoarelor, consecințele profund negative ale înarmărilor asupra dezvoltării fiecărei țări:

- în 1980 cheltuielile militare mondiale s-au ridicat la 500 miliarde dolari, sumă echivalentă cu 6% din produsul mondial brut și cu întregul produs al țărilor în curs de dezvoltare.

- producția globală industrială în scopuri militare a fost anul trecut de 127 miliarde dolari.

- la scara întregii planete sînt direct sau indirect implicați în activități militare cel puțin 50 milioane de oameni, între care 25 milioane în forțele militare și 10 milioane în cele paramilitare.

- 500 000 de oameni de știință și ingineri — 20% din numărul lor total în lume — sînt cuprinși în activitatea de cercetare și proiectare în scopuri militare, pentru care se cheltuiesc anual cel puțin 35 miliarde de dolari, respectiv o pătrime din totalul cheltuielilor totale de acest gen efectuate pe plan mondial.

- cel puțin 5 milioane de persoane sînt încadrate în producția de arme.

Grupul de experți recomandă guvernelor să studieze de urgență posibilitatea relocalării resurselor folosite în prezent în scopuri militare pentru soluționarea problemelor economice și sociale pe plan național. În același timp, se recomandă crearea unui fond internațional pentru dezvoltare din sumele economisite ca urmare a măsurilor de dezarmare și folosirea unei părți din acest fond în vederea soluționării unor probleme stringente ale țărilor în curs de dezvoltare, cum ar fi dezvoltarea industriei alimentare, redarea unor pămînturi agriculturii sau dezvoltarea sectorului energetic.

Relevînd avantajele economice și sociale ale dezarmării — cărora, se subliniază, ar trebui să li se facă mai multă publicitate — studiul constată că o reducere semnificativă a cheltuielilor militare și relocalarea sumelor eliberate în scopuri civile ar fi suficientă pentru acoperirea trebuințelor de bază ale întregii populații a globului. Această reconversiune ar avea un efect stimulator și nu depresiv — cum se afirmă în unele cercuri — asupra creșterii economiei mondiale, avînsîndu-se ipoteza sporirii cu cel puțin 3,7% pe an a produsului mondial brut chiar în cazul unei reduceri modeste a cheltuielilor militare.

Documentul scoate în evidență și o serie de modalități prin care industria poate fi reorientată de la scopuri militare la scopuri civile, amintind că un raport anterior al Națiunilor Unite identificase peste 70 de modalități de folosire în scopuri civile a cercetării și proiectării militare. Există indicii că necesități de import ale țărilor în curs de dezvoltare cum ar fi cele de utilaj și echipament de pescuit, minier, agricol, pentru construcții ar putea fi lesne acoperite prin eliberarea tehnologiei industriale folosite în prezent pentru producerea de armament.

Se poate cu ușurință observa că în cea mai mare parte a constatărilor, concluziilor și recomandărilor cuprinse în acest raport se regăsesc idei, principii și soluții susținute cu consecvență de țara noastră.

înarmărilor pentru însuși supraviețuirea civilizației umane.

O deosebită intensitate cunosc aceste manifestări pe continentul nostru, deja supraaglomerat cu arme, ca urmare a hotărârii de amplasare în Europa occidentală a noi rachete cu rază medie de acțiune, ca și a proiectului de producere a bombei cu neutroni. Popoarele Europei nu pot să accepte să se afle în centrul unei înfruntări armate între marile puteri (pentru care s-au elaborat deja „scenarii“), nici ca acest continent să slujească drept teren de experimentare a noilor tipuri de arme, prînuîndu-se cu hotărîre împotriva amplasării și dezvoltării de noi rachete și în general împotriva prezenței oricărui rachete nucleare pe continent.

Opinia publică din țara noastră privește cu profundă simpatie aceste manifestări, văzînd în ele un apel la

dez pentru problemele dezarmării, Inga Thorsson, ajunge la concluzia pertinentă că banii pentru înarmare sînt practic inutili, întrucît deși motivați prin necesități de apărare, datorită dimensiunilor la care a ajuns „cursa înarmărilor“ s-a transformat ea însuși într-o amenințare la adresa securității națiunilor“.

De aceea înghețarea și reducerea cheltuielilor militare, realizarea unui echilibru de forțe, la niveluri tot mai coborîte ar contribui în mod direct la sporirea acestei securități. Se afirmă în raport, eliberînd în același timp însemnate resurse care ar putea fi utilizate în folosul dezvoltării. „Cursa înarmărilor și dezvoltarea se află într-o relație de concurență din punct de vedere al resurselor“, afirmă mai departe raportul, subliniînd totodată că însuși securitatea lumii este periclitată într-o măsură tot mai mare de reducerea proiectelor destinate creșterii economice, de penuria resurselor naturale datorită utilizării lor în scopuri militare și

D. D.

Priorități și reorientări în dezvoltare

CALITATEA —
*componentă de bază a strategiilor
de dezvoltare*

APARIȚIA în ultima perioadă a unor factori noi pe piața mondială, intensificarea influenței unor factori mai vechi au determinat, între altele, o sporire a rolului calității și îmbogățirea conceptului însuși de calitate, lărgirea sferei sale de cuprindere. Acțiunea unor asemenea factori, ca: intensificarea concurenței, tendința de creștere puternică a cheltuielilor de producție și a cheltuielilor de desfacere, reacția mai lentă a pieței la modificarea cerințelor consumatorilor, stagnarea din unele ramuri industriale, inflația, intensificarea relației dintre succesul pe piață și calitatea producției, răspindirea rapidă a practicii de a stabili standarde ale calității satisfăcătoare ș.a., determină elaborarea unor strategii ale calității, a unor programe de măsuri permanente pentru ridicarea nivelului acesteia. Principalele aspecte ale problemei au fost nu demult dezbătute la cea de-a 25-a conferință a Organizației europene pentru controlul calității, desfășurată la Paris, la care au participat peste 500 de specialiști din 33 de țări.

Pe acest fond — aprecia la conferință A.V. Feigenbaum, președintele companiei americane „General Systems” — elaborarea și înfăptuirea unor ample programe de ridicare a calității au condus la stabilirea unei reputații durabile pentru mărfurile fabricate de o serie de firme, la lărgirea producției acestora și la scăderea cheltuielilor de producție aferente, la sporirea veniturilor realizate de firme și de stat, în ansamblu. La nivelul companiilor, orientările esențiale ale acestor programe în etapa actuală constau în: lansarea de noi produse în vederea întăririi poziției deținute de compania respectivă pe diferite piețe, un control mai eficient asupra cheltuielilor de producție, elaborarea și aplicarea strategiilor economice a companiei în scopul de a ridica rentabilitatea activității sale.

O asemenea abordare strategică, de dată destul de recentă, se deosebește principal de conducerea calității la nivelul diverselor servicii specializate, practicată pînă nu de mult și care consta, în esență, în cercetarea mărfurilor și testarea acestora, în aplicarea unor operații de control, cu folosirea mijloacelor tehnice de măsură și analiză; ca atare, ea nu permitea decît o valorificare limitată a rezervelor existente, în domeniul calității, concentra eforturile numai asupra anumitor faze ale îmbunătățirii acesteia.

Extinderea strategiei calității se datorește, în primul rînd, faptului că în condițiile inflației accentuate din ultimii ani din țările capitaliste, cumpărătorii acordă o importanță majoră unor caracteristici ale produselor, ca economicitatea și siguranța în exploatare, fiabilitatea, durabilitatea, ușurința deservirii ș.a. În al doilea rînd, s-a ajuns la convingerea că îmbunătățirea calității constituie una dintre cele mai eficiente căi de ridicare a productivi-

tății muncii și de reducere a cheltuielilor în actualele condiții sociale și economice.

În această nouă concepție s-a recurs la modificarea principalului indicator al eficienței economice a producției, respectiv s-a trecut de la cerința „unui volum cit mai mare de produse, raportat la o unitate de resurse utilizate”, la urmărirea „unui volum crescînd de produse și servicii de calitate superioară, raportat la o unitate de resurse utilizate”. Se apreciază că, chiar și în întreprinderi industriale bine organizate există „sectoare fictive de producție”, care se ocupă cu punerea la punct a unor produse de calitate necorespunzătoare, imobilizînd în acest scop între 15 și 40 la sută din capacitățile de producție. Or, programele moderne de conducere a calității contribuie la ridicarea eficienței activității

● **Strategia modernă a calității — rezultat al îmbogățirii conceptului de calitate** ● **O abordare principial nouă a conducerii calității** ● **Îmbunătățirea calității — cale esențială de ridicare a eficienței** ● **De la „sectoare fictive de producție” la capacități de producție realmente valorificate** ● **Calitatea — obiectiv prioritar în proiectarea produselor** ● **Aplicarea programelor de conducere a calității — cea mai avantajoasă investiție.**

ții întreprinderii, între altele, și prin transformarea acestor „producții fictive” în capacități de producție realmente valorificate.

Ca atare, în cercurile de specialitate se consideră că la elaborarea și finanțarea programelor moderne de conducere a calității acestea trebuie tratate ca principala rezervă potențială a producției, alături de programele privind investițiile de capital, dezvoltarea diferitelor procese de producție, sporirea productivității muncii și aplicarea unor noi tehnologii — ridicarea calității constituind o condiție și un obiectiv al realizării celorlalte programe enumerate.

Modificarea fundamentală a conținutului programelor de ridicare a calității este și o urmare a faptului, că, după cum a evidențiat experiența unor firme avînd o participare activă pe piața internațională, rezolvarea a 80—90 la sută din problemele fundamentale ale calității, care se cer soluționate în prezent, depășește cadrul activității serviciilor tradiționale de control al calității. Aceasta înseamnă că măsurile de îmbunătățire a calității trebuie să se orienteze în mod sistematic în direcția perfecționării marketingului, a producției și a serviciilor prestate după vînzarea produsului, iar răspunderea pentru aplicarea lor să revină factorilor de răspundere pe plan administrativ, economic, tehnic etc.

Mai mult decît atît, se constată că — pentru a transforma calitatea în criteriul fundamental al elaborării strategiei unei întreprinderi sau organizații — este necesar să se efectueze o reorganizare corespunzătoare a siste-

mului său de conducere, astfel ca, înainte de toate, calitatea să devină obiectivul prioritar în proiectarea produselor, să se transforme într-un principiu de apreciere a muncii depuse în toate subdiviziunile întreprinderii: birouri de proiectare, ateliere de producție, compartimente comerciale, secții de prestare a serviciilor după vînzare ș.a.

După aprecierea unor specialiști cele mai ample și concludente rezultate în acest domeniu au obținut firmele japoneze, prin măsuri cum sînt: generalizarea instruirii muncitorilor asupra problemelor conducerii calității, aplicarea unor programe anuale de ridicare a calității, exercitarea de către factorii conducători (din veriga superioară) a rolului călăuzitor în activitatea de îmbunătățire a calității produselor etc. Acest avans al industriei japoneze poate fi ilustrat, de pildă, prin faptul că, în timp ce în cadrul companiei americane „General Motors” se fac anual — în medie pe o persoană angajată — cîte 0,84 propuneri de îmbunătățire a calității, iar din totalul propunerilor se aplică doar 22 la sută, în cadrul firmei japoneze „Toyota” (ambele din industria automobilelor) revin anual pe un angajat 17,8 propuneri, ponderea celor aplicate fiind de 90 la sută.

Pentru a se putea determina raportul dintre cheltuielile necesitate de aplica-

rea programelor de conducere a calității și beneficiile care rezultă din aceasta, în cercurile de afaceri a fost pus în circulație chiar și un termen specific — „costul calității”, prin el înțelegîndu-se diferența dintre nivelul efectiv al cheltuielilor de producție și desfacere și nivelul la care s-ar putea ajunge în condițiile realizării de produse fără defecte. În cazul companiei „International Telephone and Telegraph”, „costul calității” este evaluat la circa 30 la sută din volumul cheltuielilor de producție; ca efect al aplicării unor programe de îmbunătățire a calității compania a realizat economii estimate la peste 150 milioane de dolari în perioada 1975—1979. De altfel, experiența unor firme fruntașe din diferite țări ale lumii demonstrează că promovarea în activitatea lor practică a unor programe de îmbunătățire a calității, concepute pe baza unei abordări strategice, constituie în prezent cea mai avantajoasă investiție de capital.

În ceea ce privește eficiența unei strategii naționale a calității, aceasta depinde — după cum s-a arătat la conferință — de înțelegerea faptului că programele complexe de îmbunătățire a calității reprezintă cea mai importantă resursă la scara întregii țări, de abordarea soluționării problemelor economice fundamentale prin prisma calității producției fabricate și, în sfîrșit, de acordarea asistenței necesare pentru transpunerea în viață a măsurilor de îmbunătățire a calității, elaborate în diverse întreprinderi.

N. P.

U. R. S. S.

Accente calitative în actualul cincinal

UNIUNEA SOVIETICĂ este în prezent angajată din plin în realizarea hotărârilor celui de al XXVI-lea Congres al P.C.U.S., care prevăd accentuarea rolului factorilor intensivi în asigurarea dezvoltării stabile a economiei naționale, în condiții de eficiență sporită.

Așa cum se subliniază în documentele Congresului, realizarea acestui obiectiv fundamental presupune un complex de măsuri economice, tehnice, sociale și organizatorice care să conducă la folosirea mai rațională a potențialului de producție al țării și economisirea pe toate căile a resurselor de toate genurile. Având numeroase elemente de continuitate cu evoluția anterioară a economiei sovietice, strategia dezvoltării pentru anii '80 ține în același timp seama de condițiile specifice ale acestei perioade, caracterizate în primul rând de necesitatea atragerii eficiente în circuitul economic a resurselor de combustibili, energie și materii prime minerale din regiunile estice și nordice ale țării, cu condiții mai grele și cu un cost mai ridicat de exploatare și de transport, precum și de încetinirea substanțială a creșterii volumului resurselor de muncă.

Economisirea este un imperativ al vremurilor noastre chiar pentru o țară bogată în resurse naturale cum este Uniunea Sovietică, se arată la Congres, subliniindu-se necesitatea reducerii consumului de materii prime și energie pe unitatea de venit național. În ce privește brusca încetinire a creșterii resurselor de muncă, dacă în întreg deceniul 1970—1980 efectivul personalului muncitor a sporit cu peste 20 milioane de oameni, dintre care cu 11,2 milioane în ultimii cinci ani, în actualul cincinal creșterea va fi de numai 3,3 milioane, iar în următorul cincinal și mai redusă. Această evoluție, ni se explică recent la Comitetul de stat pentru muncă și probleme sociale al U.R.S.S., reflectă atât consecințele ultimului război mondial, cât și micșorarea natalității începută încă la sfârșitul anilor '50 (nivelul ei s-a redus de două ori de atunci) sub influența creșterii nivelului de trai, a urbanizării, a atragerii femeilor în producție și a altor factori, cunoscuți și în alte țări.

Un alt element nou în anii '80 față de perioada anterioară îl reprezintă majorarea bruscă a numărului celor ajunși la vârsta pensionării, care va fi de 1,6—1,7 ori mai ridicat decât în deceniul trecut. Cu alte cuvinte, în vreme ce afluxul de tineret în cimpul muncii cunoaște o îngustare, numărul celor care se pensionează sporește, diminuând disponibilul de forță de muncă. Dacă la această evoluție prezentată — atrage atenția agenția de presă Novosti — adăugăm creșterea rapidă a necesarului de forță de muncă în sfera serviciilor, a cărei dezvoltare accelerată reprezintă una din prioritățile actualei etape de dezvoltare a economiei sovietice, se constată că practic disponibilul rămas sferei productive este foarte redus. În anul 1979, spre exemplu, sfera neproductivă a absorbit jumătate din afluxul de forță de muncă.

La tabloul de mai sus, alcătuit pe baza datelor statistice medii pentru o țară imensă, mai trebuie adăugat un element: marile diferențe care există în teritoriu sub raportul sporului demografic și al resurselor de muncă. În vreme ce în republicile baltice și în multe regiuni ale R.S.F.S.R., puternic dezvoltate din punct de vedere economic, volumul resurselor de muncă va crește doar foarte puțin sau chiar se va reduce absolut, iar natalitatea scăzută va aduce în perspectivă lipsa de forță de muncă, în alte zone ale țării precum Asia Centrală și Transcaucazia există resurse de muncă suficiente, iar natalitatea este mult mai ridicată.

Reflectând aceste particularități „Direcțiile principale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. în anii 1981—1985 și în perioada până în anul 1990”, adoptate de cel de al XXVI-lea Congres al P.C.U.S., prevăd dezvoltarea prioritară a zonelor extrem de bogate în resurse energetice și în materii prime din estul țării, pre-

cum și a zonelor dispunând de cele mai mari rezerve de forță de muncă.

Deși presupune investiții inițiale ridicate și are loc în condiții de climă dintre cele mai aspre, valorificarea marilor bogății naturale ale Siberiei și Orientului Îndepărtat corespunde concepției de bază a strategiei pentru anii '80 — intensificarea întregii producții sociale — prin aceea că este prevăzută a avea loc pe baza tehnicii celei mai moderne, care necesită relativ puțină forță de muncă, dar cu o înaltă productivitate. Pentru atragerea și stabilizarea forței de muncă necesare, mai ales a tineretului, în regiunile nordice și estice ale țării, Directivele prevăd stimularea nu numai prin intermediul unei retribuții mai ridicate, ci și prin accelerarea în aceste zone a programului de construcții de locuințe, creșe și grădinițe, case de cultură, ca și prin îmbunătățirea aprovizionării cu bunuri de larg consum și a rețelei de servicii.

În cazul unor zone bogate în resurse de muncă, cum sînt Asia Centrală, Kazahstanul și altele, se preconizează dimpotrivă dezvoltarea mai accentuată a ramurilor de activitate care necesită un mare volum de muncă (paralel cu un consum redus de materii prime și energie), ceea ce presupune pregătirea pe o scară mai largă de muncitori calificați din cadrul populațiilor autohtone, înainte de toate din rîndurile tineretului sătesc, cu atât mai mult cu cât vechile regiuni industrializate nu mai sînt în situația de a se putea dispensa de specialiști.

În același timp are loc un proces de răspîndire a industriei în teritoriu, prin construirea unor întreprinderi specializate sau a unor filiale ale întreprinderilor existente, în zone pînă acum lipsite de industrie și în care agricultura nu poate asigura ocuparea întregii populații. Acest proces reflectă de altfel o orientare la scara întregii țări, și anume aceea de limitare a creșterii marilor orașe și de dezvoltare cu precădere a orașelor mici și mijlocii. Aceluși deziderat al mai bune utilizări a forței de muncă și atenuării caracterului sezonier al muncii în mediul rural îi răspunde și dezvoltarea unor activități industriale în colhozuri, pe linia prelucrării propriilor materii prime, iar în unele cazuri chiar prin efectuarea unor operații ca asamblarea unor produse industriale, de regulă bunuri de folosință îndelungată. În acest mod se răspunde și unei alte sarcini caracteristice celui de al XI-lea cincinal și anume dezvoltarea intructivă mai rapidă a grupei industriale B în raport cu grupa A.

În zonele în care se prognozează accentuarea deficitului forței de muncă, cum sînt partea europeană a țării și Uralul, economia se va dezvolta aproape exclusiv pe baza mai bune utilizări a potențialului de producție existent. Aceasta înseamnă că acolo nu se vor construi noi obiective industriale, ci se va proceda numai la reconstituirea și reutilizarea întreprinderilor existente, fără sporirea numărului celor angajați.

Principala rezervă în condițiile reducerii disponibilităților de forță de muncă în anii '80 o reprezintă fără îndoială utilizarea mai rațională a forței de muncă existente. Una din principalele căi care se prevăd a fi urmate pentru realizarea acestui imperativ este reducerea ponderii muncii manuale cu ajutorul mecanizării complete și automatizării, ținînd seama că din 126 milioane persoane ocupate în economia națională, circa 40 milioane prestează încă muncă manuală. Rezerve importante în această direcție oferă de exemplu secțiile auxiliare, în primul rînd în ce privește operațiile de încărcare-descărcare, chiar din întreprinderi în care secțiile principale sînt dintre cele mai moderne. Eliberarea acestei forțe de muncă va permite celor în cauză desfășurarea unei activități mai productive și mai bine remunerate, creînd în același timp și condiții mai favorabile pentru atragerea femeilor în producție. Soluționarea problemei atragerii forței de muncă feminine în interesul societății este strîns legată de îmbunătățirea în continuare a condițiilor de muncă și de viață ale femeilor, inclusiv sub raportul posibilității muncii la domiciliu, domeniu care se bucură în prezent de cea mai înaltă atenție. O preocupare similară se manifestă pentru atragerea în mai mare măsură a pensionarilor, în special în sfera serviciilor.

Totuși, principala contribuție la sporirea în continuare a producției sociale va veni din partea creșterii productivității muncii sociale, cu 17—20 la sută în perioada 1981—1985 (în industrie creșterea urmînd să fie mai rapidă, și anume cu 23—25 la sută), astfel încît pe această cale să se obțină 85—90 la sută din sporul venitului național, față de 50—70 la sută în cincinalele anterioare. În acest scop, alături de ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a muncii, de creșterea în continuare a calificării și a nivelului de cultură generală al celor ce muncesc, de organizarea științifică a producției și a muncii, se acționează și în direcția întăririi dependenței cuantumului retribuției de contribuția fiecărui lucrător la creșterea productivității muncii, la îmbunătățirea calității produselor și la economisirea tuturor categoriilor de resurse.

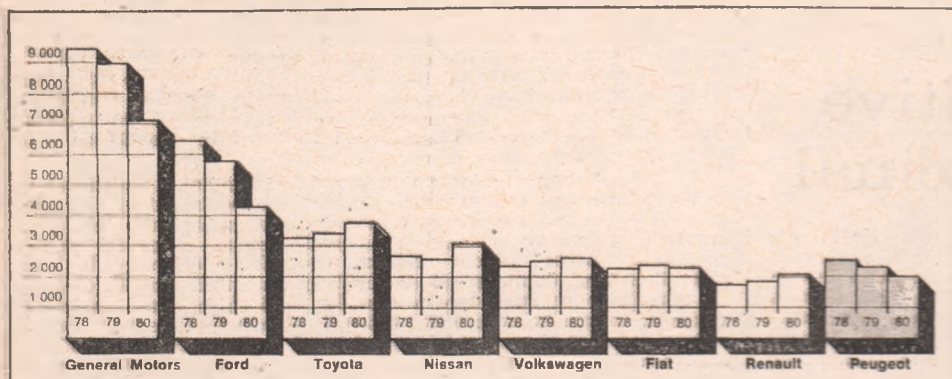
În feul acesta planul cincinal 1981—1985 care urmează să fie adoptat va consemna că și în condițiile apariției unor factori restrictivi economia sovietică va continua să se dezvolte stabil, pe o linie ascendentă.

Dinu DRAGOMIRESCU

Mutații în industria automobilelor

ANII 1978—1980 au marcat mutații considerabile în repartitia producției de automobile între diferitele țări și firme producătoare din lumea capitalistă. Graficul alăturat (incluzind firmele cu o

Producția de autoturisme și autovehicule utilitare (mii unități)

(Sursa: L'Usine Nouvelle)

producție anuală de cel puțin 2 milioane de automobile) ilustrează puternicul recul înregistrat de primele două firme în ierarhia mondială — „General Motors“ și „Ford“, ambele din S.U.A., în condițiile expansiunii cvasicontinue a companiilor japoneze „Toyota“ și „Nissan“, precum și a firmei vest-germane „Volkswagen“. În ceea ce privește principalele firme franceze — „Peugeot“ și

„Renault“ — scăderea producției înregistrată de prima dintre ele a fost în mare parte compensată de creșterea acesteia în cazul celei de a doua.

Mutațiile menționate au coincis, pe planul exportului de automobile, cu o puternică ofensivă a firmelor japoneze pe piețele externe, soldată cu un spor de 43,5% al vânzărilor efectuate anul trecut în America de Nord (circa 2,6 mil. de vehicule), de 20,6% în țările

vest-europene (peste 1,2 mil.), de 18,6% în Asia (peste 1,1 mil.), de 6,4% în țările Americii centrale și de sud (aproape 400 mii) etc. Ofensivă care a dus la intensificarea concurenței pe piața mondială a automobilelor, la promovarea de către o serie de țări capitaliste dezvoltate a unor măsuri de disuaziune sau chiar de limitare a penetrării automobilelor japoneze pe piața lor internă.

Spania: pledoarie pentru dezvoltarea cercetării proprii

EXAMINÂND problemele dezvoltării tehnologice a economiei spaniole, publicația Unesid relevă că, bazându-se în mare măsură pe importul de tehnici și tehnologii, Spania a reușit să avanseze pe locul 11 în lume în privința nivelului dezvoltării industriei. Totuși, puternica dependență de tehnologiile străine este considerată acum o frână în calea dezvoltării industriei, a procesului de înlocuire a importurilor prin producția proprie, reducând în același timp competitivitatea la export a produselor spaniole.

În Spania cheltuielile întreprinderilor pentru cercetare cu caracter tehnologic reprezintă doar jumătate din investițiile destinate achiziționării tehnologiilor străine. În timp ce în S.U.A. raportul respectiv este de 200:1, iar în Franța, R.F.G. și Japonia de 5:1. În aceste condiții plățile Spaniei pentru tehnologiile importate și pentru ajutorul tehnic primit din străinătate au sporit de la 9,1 miliarde pesetas în 1970 la 34,7 miliarde în 1979, deficitul la acest capitol al balanței de plăți urcând la 21,1 mlrd. pesetas. Ținând seama că în prezent chel-

tuielile pentru cercetările științifice reprezintă în Spania numai 0,3% din produsul intern brut al țării (față de 2,49% în S.U.A., 2,07% în R.F.G., sau 2,05% în Anglia), publicația amintită pledează pentru o politică mai activă de stimulare a cercetărilor în domeniul tehnologiei, precum și pentru diversificarea acestora.

Progresele metalurgiei albaneze

METALURGIA — ca ramură industrială de sine stătătoare — s-a constituit în Albania în perioada postbelică, producția de metale feroase dezvoltându-se din deceniul al optulea. În cursul cincinalului 1976—1980 producția de oțel a sporit de 2,6 ori, ea acoperind în mare măsură necesitățile economiei naționale și contribuind la reducerea importurilor respective; în prezent în țară se fabrică peste 50 mărci de oțel și peste 60 tipuri de laminate din oțel, gama produselor urmînd să fie lărgită în actualul cincinal cu diverse tipuri de tevi și conducte pentru industria petrolului și gazelor, pentru construcțiile de mașini, cu tablă groasă și subtire, cu oteluri inoxidabile etc.

În cadrul producției de metale neferoase cea de cupru brut a crescut de

patru ori în intervalul 1960—1980, întreaga cantitate de cupru fiind apoi rafinată și prelucrată în țară (sub formă de fire, cabluri, aliaje etc.); o altă realizare importantă o constituie punerea în funcțiune, în cincinalul trecut, a uzinei de ferocrom de la Burrel, care a marcat începutul prelucrării în țară a minereului de crom extras.

Modernizarea sistemului informațional

CONFORM estimatiilor, în țările ne-socialiste existau la mijlocul acestui an circa o mie de bănci (sau baze) de date, care furnizează — sub diferite forme — informații la distanță; dintre acestea 36 sînt destinate organelor de presă, din care zece transmit referințe, zece — informații integrale și șaisprezece — copii după documente. În marea lor majoritate, băncile de date deservind presa sînt concentrate în statele capitaliste industrializate: S.U.A., țările Europei occidentale, Japonia, Canada ș.a.

Relevînd că în cea mai mare parte a publicațiilor nu numai din țările în curs de dezvoltare, dar și din țările capitaliste dezvoltate serviciile de documentare continuă să elaboreze manual diferite fișe și dosare, ziarul *Le Monde* se pronunță pentru stăvilirea risipei de timp și de energie în acest domeniu. El consideră oportună elaborarea, de către stat, a unei politici coerente de dotare a presei cu sursele de informare necesare, care să ducă — pe baza colaborării cu și între diferitele organe de presă — la realizarea unor bănci de date și a unor instrumente de vehiculare a informației, corespunzătoare cerințelor specifice ale presei.

Japonia: reducerea dependenței de petrolul importat

PONDEREA importurilor în consumul general de energie primară în Japonia reprezintă anul trecut aproape 90 la sută, ponderea țițeiului în balanța energetică — 66,5 la sută, fiind mai ridicată decît în S.U.A., R.F.G. și alte țări occidentale.

Ținîndu-se seama de faptul că Japonia este nevoită să importe peste 99 la sută din cantitatea necesară de petrol și ca o cotă relativ ridicată din consumul acestuia din urmă revine sectorului industrial (40 la sută din total) și energetic, au fost adoptate o serie de măsuri de stimulare a utilizării eficiente a energiei în domeniile respective, inclusiv prin acordarea unor facilități fiscale pentru investițiile în economisire. Între altele, printr-o decizie a guvernului japonez 4 500 de întreprinderi participă la un program de gospodărire a energiei, care prevede numirea în fiecare întreprindere a unor responsabili cu probleme energetice (solicitați să urmeze un curs special de pregătire), precum și controlarea eficienței energetice a procesului respectiv de producție industrială.

GLOSAR

Creștere economică

CREȘTEREA economică este un fenomen complex care, de fapt, reprezintă scopul final al oricărei economii puse în slujba omului. Un dublu motiv îndeamnă a o asemenea finalitate: 1) nevoile individuale și colective cresc, iar ele nu pot fi satisfăcute decât printr-o creștere corespunzătoare a economiei; 2) orice societate este integrată în schimbul internațional de valori materiale și de servicii; ea nu-și poate menține poziția în cadrul acestui schimb decât dacă economia ei crește și, în felul acesta, este pregătită să facă față în cit mai bune condiții concurenței internaționale.

Existența și dimensiunile fenomenului creșterii economice nu pot fi stabilite decât dacă se ia în considerare o perioadă de timp mai îndelungată, dacă pentru această perioadă există date suficiente pentru măsurarea creșterii și dacă sînt eliminate mișcările sezoniere și ciclice. Este adevărat că atunci cînd există realmente, creșterea economică se poate nu numai cuantifica, ci și intui, simți, în cazul în care ea se reflectă cu suficientă pregnanță în mișcarea mai vioaie a producției și comerțului, în ridicarea efectivă a nivelului de trai. Nu este însă mai puțin adevărat că o politică a creșterii economice nu se poate baza pe simplul sentiment al creșterii. Ea are nevoie de indicatori statistici care să măsoare cit mai exact creșterea.

În cele mai multe cazuri, indicatorul care cuantifică creșterea economică este produsul social (în capitalism: produsul intern brut — P.I.B. — sau produsul național brut — P.N.B.). Pentru o oglindire fidelă a procesului creșterii economice, acești indicatori trebuie exprimați în termeni reali, adică în prețuri constante, astfel încît să fie eliminate influențele creșterii prețurilor. Trebuie însă remarcat că punctul de vedere cantitativ nu este suficient, creșterea economică implicînd și transformări structurale în economie, în rîndurile populației, pe plan instituțional.

Noțiunea de creștere economică nu este echivalentă cu aceea de progres. Această echivalență se stabilește numai în ipoteza în care binefacerile creșterii economice sînt repartizate în mod echitabil între diferitele părturi ale societății, dacă întreaga societate beneficiază în mod echilibrat de efectele pozitive ale creșterii, ceea ce nu este întotdeauna cazul.

Creșterea economică se poate desfășura fie linear, fie exponențial. În primul caz, variabila crește constant de la un an la altul. În al doilea caz, variabila crește cu fiecare an mai mult. Cercetările efectuate în acest domeniu disting trei faze ale creșterii: faza de pregătire, în cursul căreia se produc în economie transformări structurale lente care vor permițe creșterea; faza de decolare, în care se declanșează rapid procesul creșterii și, în fine faza de creștere susținută și cumulativă, în care nivelul activității este tot mai ridicat, însă ritmul este ceva mai lent decît în faza precedentă. Factorii principali ai creșterii sînt: populația (mai precis forța de muncă), investițiile, inovațiile și dezvoltarea schimburilor internaționale.

C. K.

Criterii ale competitivității

Maria Busuieș, Huși — Un studiu efectuat în 1979 sub auspiciile organizației „Forum european de management” asupra capacității de concurență a industriei dintr-un număr de 16 țări vest-europene a condus la concluzii care contrazic opinia larg răspîndită. Astfel, luîndu-se în considerare zece factori care exercită o influență fundamentală asupra competitivității (ca: dinamismul economiei, eficiența industriei și cheltuielile de producție, dinamismul pieței și cel al activității financiare, calitatea resurselor de muncă, rolul jucat de stat, gradul de participare a economiei naționale la diviziunea internațională a muncii, stabilitatea social-politică ș.a.), a rezultat că pe primele două locuri se

situază R.F.G. și Elveția — respectiv țări cu valurile cele mai stabile și cu cele mai ridicate salarii din lumea capitalistă, iar pe ultimele locuri — Irlanda, Grecia și Portugalia, țări în care cei doi indicatori menționați prezintă și cele mai scăzute nivele.

O explicație furnizează un alt studiu, elaborat în același an în cadrul Comunității Economice Europene, al cărui autori au ajuns la concluzia că importurile efectuate de țările capitaliste dezvoltate din țările în curs de dezvoltare constau, în proporție de 70%, din produse înglobînd puțină muncă calificată, în timp ce în cadrul schimburilor dintre statele capitaliste dezvoltate aceleași produse dețin o pondere de 54%. În ceea ce privește ponderea producției furnizate de ramurile care necesită investiții reduse de capital, acestea sînt — în cadrul celor două fluxuri comerciale menționate — de 68% și respectiv 42%.

Or, conform unei clasificări efectuate de experți ai O.C.D.E., principalele trei grupe de mărfuri, a căror pondere dominantă în export asigură o situație avantajoasă în cadrul sistemului diviziunii internaționale a muncii, sînt: produsele furnizate de ramuri dinamice, purtătoare ale progresului tehnic, legate strîns de activitatea de cercetare și dezvoltare; semifabricatele utilizate în majoritatea proceselor tehnologice și care determină condițiile de funcționare a aparatului de producție; principalele mijloace de producție (mașini și aparate electrotehnice, motoare ș.a.).

Autoaprovizionare

Delia Ștefan, Călărași — Autoaprovizionarea într-o măsură cit mai ridicată cu produse agroalimentare și combustibil este o problemă la ordinea zilei în numeroase metropole mai ales din țările în curs de dezvoltare, cu condiții de climă dintre cele mai diverse. Ea se pune cu tot mai multă acuitate pe măsură ce sporește ponderea populației urbane din aceste țări (în anul 2000 ea va ajunge, pe ansamblul lumii a treia, la circa 45% din totalul populației). În Asia, de pildă, populația urbană a crescut de peste două ori și jumătate între 1950 și 1975, trecînd de la 218 la 574 milioane de locuitori, cu perspectiva de a ajunge la 1 400 milioane la sfîrșitul secolului. În acest context, un grad cit mai înalt de autoaprovizionare a orașelor este indispensabil pentru realizarea acoperirii din producție proprie la nivel național a consumului țărilor în curs de dezvoltare și în consecință pentru reducerea dependenței lor de importul tot mai costisitor de produse agricole,

de regulă din citeva țări dezvoltate.

Potrivit revistei Development Forum (septembrie 1981), în lume există și în prezent numeroase orase care se autoaprovizionează într-o măsură considerabilă cu legume proaspete (Beijing, Shanghai, Lusaka, Singapore, Hongkong), cu lemne de foc sau cu biogaz (Addis Abeba în Etiopia, Lae în Papua — Noua Guinee etc.).

Un factor care acționează în favoarea acestei tendințe este proveniența rurală a multora dintre locuitorii orașelor, respectiv experiența lor solidă de cultivatori, precum și concentrarea în orase a numeroși ingineri agronomi și silvici (la faclulți și institute de cercetări) care pot aduce un sorjîn pretios pentru valorificarea fiecărui petec de pămînt, inclusiv a balcoanelor și acoperisurilor unor locuințe.

Constatînd că în țările în curs de dezvoltare grădinile particulare de pe lângă case sînt încă cultivate în mod curent, chiar în marile orase, revista citată ajunge la concluzia că desi volumul producției obținute pe aceste terenuri este destul de aleatoriu, importanța sa în ce privește acoperirea nevoilor alimentare ale populației citadine este în mod cert în prezent puternic subestimată.

Petroliere gigant

Viniciu Dobrică, Pietreșia — Afirmația că „era petrolierelor gigant a trecut” — bazată pe constatarea că actualmente 61% din superpetroliere nu sînt utilizate în scopul pentru care au fost construite sau stau fără nici o întrebuințare — este

contestată de numeroși experți, care relevă că navele respective rămîn în continuare mijlocul cel mai eficient de a transporta pe distanțe lungi mari cantități de petrol. Cu alte cuvinte, ele rămîn necesare, dar în număr mai mic, datorită reducerii relative a cererii de petrol sub impulsul măsurilor de economisire a energiei. Intrebuințările date petrolierelor de peste 150 000 tone (unele chiar de peste 300 000 tone) devenite disponibile sînt extrem de variate. Una dintre ele este utilizarea navelor ca depozite plutitoare (o treime din flota niponă de superpetroliere are această destinație, în rada portului Iwo Jima, iar pe plan mondial peste 130 nave, respectiv un superpetrolier din șapte). Cantitatea de petrol depozitată în acest mod a ajuns la 30 milioane tone, volum dublu față de cel de la 1 iunie a.c. Alte asemenea nave au fost transformate în hoteluri plutitoare în zone cu numeroase platforme de foraj marin (cum ar fi Golful Mexic, mările din S.E. Asiei, lacul Maracaibo din Venezuela etc.). O serie de nave au fost ancorate în „golful de parcare” (în Filipine, de pildă), contra unei taxe de circa 500 000 dolari pe an. Alternativa trimiterii unor nave la fier vechi este aminată din cauza supraincercării cu comenzi a șantierelor care execută această operațiune, iar cea a vânzării este irealizabilă, chiar la prețuri atractive: un petrolier a cărui construcție a costat 50 milioane dolari nu se poate vinde uneori nici cu 10 milioane. În ciuda acestei situații, căreia nu i se prevede o inversare rapidă, experții subliniază că va mai trece destulă vreme pînă cînd superpetrolierele vor deveni un obiect de muzeu.

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

„Revista economică” începe publicarea consultațiilor în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid, pentru cursul „Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România”. Primele 4 consultații vor fi publicate în suplimentul numărului 47 din data de 20 noiembrie a.c.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 6 noiembrie 1981

- Nouă și importantă inițiativă de pace a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a României socialiste (Nicolae Chilie) 1
- Un amplu program de acțiune pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru întregul popor (Dan Popescu) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Autoaprovizionarea teritorială. Folosirea deplină și cu înalt randament a tuturor suprafețelor disponibile (II) (I.L. Mehedinți) 5
- Soluții pentru accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții (Alexandru Tache) 7
- Realizarea producției de cărbune necesită asigurarea și utilizarea rațională a dotării tehnico-materiale (Marin Ștefănaș) 9
- Cerințe și posibilități de valorificare superioară a noilor surse energetice (Marius Dăncilă) 11
- Dezbateri „R.E.”. Rolul și funcțiile creditului în realizarea autogestiuunii; optimizarea raportului între fondurile proprii și împrumutate (I) 13
- Mutații fundamentale în consumul populației (II) (Grigore Vilceanu) 15
- Cititorii au cuvântul 17

CONDUCERE—ORGANIZARE

- Ancheta „R.E.”. Perfecționarea organizării și conducerii întreprinderii — sursă de eficiență (I) (Ion B. Popescu) 18

TEORII—IDEI

- Dinamica valorilor și progresul tehnologic (Sergiu Tămaș) 20
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (II) (Toader Ionescu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- După reuniunea de la Cancun. Probleme urgente își așteaptă în continuare soluționarea (Ion Barac) 24
- R.S.F. Iugoslavia. Priorități actuale în asigurarea stabilității economice (Nicoleta Isar) 26
- Un apel la rațiune, la respectul ființei umane și al civilizației 27
- Calitatea — componentă de bază a strategiilor de dezvoltare 28
- U.R.S.S. Accente calitative în actualul cincinal (Dinu Dragomirescu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- The new and important peace initiative of comrade NICOLAE CEAUȘESCU of socialist Romania (Nicolae Chilie) 1
- Requirements and possibilities to turn into better account the new energy sources (Marius Dăncilă) 11
- Role and functions of credit for self-management, and a better ratio, between proper and borrowed funds (I) A „R.E.” debate 13
- Values dynamics and technological progress (Sergiu Tămaș) 20
- Schools ● trends ● economists. Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) (Toader Ionescu) 22
- After the Cancun meeting. Urgent problems still waiting to be solved (Ion Barac) 24
- U.S.S.R. Qualitative accents in the present five-year plan (Dinu Dragomirescu) 29

DANS LE NUMÉRO

- La nouvelle et importante initiative de paix du camarade NICOLAE CEAUȘESCU, de la Roumanie socialiste (Nicolae Chilie) 1
- Exigences et possibilités de valorisation supérieure des nouvelles ressources énergétiques (Marius Dăncilă) 11
- Le rôle et les fonctions du crédit dans l'autogestion; l'optimisation du rapport entre les fonds propres et empruntés (I) (débat) 13
- La dynamique des valeurs et le progrès technologique (Sergiu Tămaș) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (II) (Toader Ionescu) 22
- Après la réunion de Cancun. Des problèmes urgents continuent d'attendre leur solution (Ion Barac) 24
- L'U.R.S.S. Accents qualitatifs du présent quinquennat (Dinu Dragomirescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Новая и важная инициатива товарища Николае Чаушеску, социалистической Румынии в пользу мира (Николае Килие).. 1
- Требования и возможности лучшего использования новых энергетических ресурсов (Мариус Дянцила) 11
- Роль и функции кредита в осуществлении хозрасчета; оптимизация отношения между собственными и заемными фондами (I) (В порядке обсуждения) 13
- Динамика стоимостей и технологический прогресс (Серджиу Тэмаш)..... 20
- Школы ● течения ● экономисты. Прогрессивные традиции экономического мышления в Румынии (II) (Тоадер Ионеску) 22
- После встречи в Канкуне. Неотложные вопросы ждут в дальнейшем своего решения (Ион Барак) 24
- С.С.С.Р. Качественные упоры в текущей пятилетке (Дину Драгомиреску) 29

Abonamentele se incheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) — 260 lei anual. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

ORIZONT

O gamă complexă de aparate foto, care realizează fotografii de bună calitate. Seria de aparate foto ORIZONT, compusă din 6 tipuri de complexități diferite, satisface o diversitate de preferințe, adresându-se atât începătorilor cit și celor avansați în arta fotografică.

Aparatele foto ORIZONT cuprind cele mai noi elemente tehnice din industria fotografică de pretutindeni!

- optică de precizie, mecanisme sigure, construcție compactă;
- obiectiv cu lentile tratate antireflex, redare perfectă a culorilor;
- contact central pentru blitz, sincronizare integrală cu selector electronic magneziu;

- pîrghie cu armare rapidă;
- numărător de cadre automat;
- construcția acestora exclude posibilitatea expunerii duble;
- măsurarea iluminării prin celulă fotoelectrică.

Din principalele date tehnice ale sale rețineți:

- folosește film în casete de 36 imagini, format 24/36;
- obiectiv FOTOCOLOR 1:2,8/40;
- timpi de expunere B: 1/30 — 1/300 și B: 1/30 — 1/500;
- exponometru încorporat;
- reglaj de sensibilitate film 15—27 DIN

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat oferă întreaga gamă de aparate foto ORIZONT la prețurile cuprinse între 500—1200 lei, la care se adaugă prețul etuiului — 29 lei, în funcție de complexitatea aparatului.

recom

